EDITURA UNIVERS

Sigrid Undset a încercat să scrie o carte care să semene cu istorisirile, adevărate sau născocite, ale strămoșilor săi: autorii anonimi ai minunatelor saga scandinave. Și în mare parte a reușit: oameni mînați de pasiuni mistuitoare, puternici, voluntari și îndrăzneți, ale căror drame izbucnesc și se mistuie în ceața fiordurilor muntoase. E vorba de viață autentică, de frămîntări ale sufletului omenesc, acest abis incandescent ca un crater de vulcan, pe care scriitoarea norvegiană îl sondează cu neîntrecută măiestrie.

Lei 4,25

SIGRID UNDSET • VIGDIS și VIGA-LJOT

220

1973

SIGRID UNDSET

VIGDIS și VIGA-LJOT

COLECȚIA MERIDIANE

Desenul copertei :
Ileana Dăscălescu

SIGRID UNDSET
FORTELLINGEN OM VIGA-LJOT OG VIGDIS
H. ASCHEHOUG & CO. (W. NYGAARD)
OSLO, 1958

Sigrid Undset

Vigdis și Viga-Ljot

Traducere din limba norvegiană de
Valeriu Munteanu

Editura UNIVERS

București • 1973

I

TRĂIA ODATĂ în ţinutul Østfjord din Islanda un om cu numele de Veterlide Glumsson. El pleca adesea în călătorii îndepărtate în timpul verii, ca să facă negoţ.

Nepotul său de soră se numea Ljot Hauksson. Pe tatăl lui Ljot îl chemase Gissur Haukssøn de la Skomedal şi fusese omorît pe cînd Ljot era doar un copil. Veterlide şi-a luat atunci asupra sa sarcina să-l răzbune pe Gissur şi a îndeplinit-o cu cinste. Dar nu despre asta va fi vorba în cele ce urmează. Mama lui Ljot se numea Steinvor. Şi ea a murit de tînără. Ljot a fost crescut de Torbjørn Hålegg de la Eyre. Mai tîrziu s-a stabilit în casa lui Veterlide, care îl iubea ca pe copilul său propriu.

De foarte timpuriu Ljot s-a comportat ca un bărbat în toată firea ; la cincisprezece ani el însoţea deja pe fiii lui Torbjørn în expediţiile vikingilor şi curînd a dobîndit faima unui tînăr viteaz şi iscusit în lupte. Toţi îl socoteau plin de talent şi înzestrat

cu calitățile unui conducător. Era foarte conștiincios și nu-și călca niciodată cuvîntul dat. Dar era o fire tăcută, nu lega ușor prietenie cu alții, și îi plăcea să stea mai mult singur. Pentru un motiv sau altul, el a fost numit Viga-Ljot[1].

Într-o vară, cînd tocmai împlinise douăzeci de ani, Ljot îl însoți pe Veterlide într-o călătorie în Norvegia. Stăpîneau împreună o corabie mare și frumoasă, care putea naviga în larg. Ljot era părtaș cu o treime.

II

VETERLIDE avea rude la Romerike și se gîndea să le roage pe acestea să-i găzduiască. El voia să cumpere cherestea în Norvegia. Cînd corabia intră în fiordul Folden, se apropia de sfîrșitul verii. Puseră mîna pe vîsle ca să aducă corabia în fiord, strecurîndu-se printre insulele de la gura rîului Frysja. Între timp vîntul se potolise. Dar odată cu venirea serii ceața se ridică spre culmile munților care străjuiau fiordul. Veterlide și Ljot stăteau la proră și priveau peisajul din fața lor — pe vremea aceea o regiune acoperită cu păduri dese. În apropiere de malul rîului se aflau mai multe gospodării țărănești. Dar puține dintre ele erau mai răsărite.

La gura rîului se legănau pe valuri cîteva bărci mici de pescari, prinse cu otgonul. Pescarii din bărci urmăreau cu privirile corabia cea mare, care

[1] În limba islandeză *vig* înseamnă *luptă* (n.t.).

aluneca printre insule, în ceață. Veterlide îi întrebă de unde vin. Dîndu-și seama că aveau de-a face cu navigatori pașnici, oamenii spuseră că erau muncitori cu ziua la Gunnar de la Vadin. Gunnar avea cea mai mare gospodărie din apropierea rîului Frysja. Veterlide îi rugă atunci pe oamenii din bărci să-i arate drumul spre Gunnar. Cînd au ajuns, se înnoptase. Gunnar era în odaia cea mare și ședea pe un scaun mai ridicat. Era un bărbat înalt și chipeș cu părul lung și o barbă căruntă, care îi acoperea tot pieptul. Lîngă vatră ședeau două femei. Una din ele torcea la lumina flăcărilor ; nu mai era prea tînără și purta haine negre, dar avea încă o față frumoasă și luminoasă. Cealaltă, o fată foarte tînără, ședea alături, cu mîinile în poală.

Veterlide se apropie și dădu bineţe stăpînului casei ; dar nici nu apucase să-i spună ce vînt îl aduce pe acolo, că Gunnar se și ridică de pe scaunul lui și-i ură bun sosit, atît lui cît și celor ce-l însoțeau. Apoi le rugă pe cele două femei să le aducă oaspeților mîncare și băutură.

Femeile se ridicară îndată ; cea mai în vîrstă chemă slujnicele și supraveghe ea însăși pregătirile pentru cină, ieșind și intrînd de mai multe ori în odaia cea mare ; dar cea mai tînără rămase în picioare lîngă vatră, privindu-i pe străini. Și cum stătea în lumina focului aceștia văzură că era foarte frumoasă, înaltă și bine făcută ; avea talia subțire, ochii cenușii și mari, iar părul îi cădea pînă la genunchi — un păr blond închis, strălucitor și des. Mîinile albe și lungi erau împodobite cu inele. Era îmbrăcată într-o rochie de lînă de culoarea

ruginei cu multe broderii ; părul îi era strîns cu o diademă şi avea mai multe giuvaeruri şi inele decît purtau femeile din vremea aceea într-o zi de lucru.

Femeia mai în vîrstă intră în odaie aducînd un corn mare, plin cu hidromel, şi îl dădu celei tinere, spunîndu-i :

— Ţie ţi se cuvine acum, Vigdis, să urezi bun sosit oaspeţilor.

Cea căreia i se spusese Vigdis luă cornul şi, trecînd de-a lungul băncilor, oferi de băut mai întîi lui Veterlide şi apoi tuturor celorlalţi. Ljot era ultimul pe care l-a zărit. El se aşezase mai întîi pe banca de lîngă uşă ; dar pentru că hainele îi erau ude se apropiase şi el de foc. Îşi scosese mantaua, pe care o ţinea acum într-o mînă. Părul negru îi acoperea fruntea, aşa încît Vigdis nu văzu din faţa lui decît ochii, de o culoare albastră închisă, adînciţi în orbite.

Cînd fata îi întinse cornul el dădu drumul mantalei şi, în timp ce bea, o privi pe Vigdis peste marginea cornului. Se părea că ei nu-i plăcea felul lui de a o privi, fiindcă nu spuse nici un cuvînt şi, luînd cornul pe care el i-l întinse după ce terminase de băut, se duse la bancă şi se aşeză din nou.

Ljot se aşeză şi el, dar în aşa fel încît să o poată vedea bine pe Vigdis. Cîteva clipe mai tîrziu ea privi în direcţia lui Ljot şi îi întîlni privirile. Atunci se uită în altă parte şi roşi. Dar curînd după aceea îl privi din nou, ţintă, pînă cînd de data aceasta se uită el în altă parte. Acum fură aduse bucate din cele mai alese, ca la un adevărat ospăţ. Iar Gunnar spuse că vrea să trimită şi după oa-

menii de pe corabie şi să pună pe cîţiva din argaţii lui să stea de veghe în noaptea aceea în locul oamenilor lui Veterlide. Acesta din urmă îi mulţumi lui Gunnar, dar nici nu apucase să termine, cînd Ljot îi spuse unchiului său :

— S-a făcut tîrziu, oamenii noştri pot să rămînă pe corabie fără să-i pască vreo primejdie. Să nu-i mai obosim pe oamenii gazdei.

Vigdis începu să rîdă şi spuse :

— Islandezului ăsta i-e teamă să nu-i dispară lucrurile.

Gunnar o mustră cu blîndeţe, spunînd :

— Islandezul s-a gîndit foarte bine, vrînd să cruţe pe ai noştri de osteneală ; dar oamenii aceia, care au vîslit din răsputeri pe vreme rea, au nevoie de un acoperiş şi de mîncare caldă. Iar tu, fata mea, nu trebuie să vorbeşti aşa cu oaspeţii.

Ljot începu să rîdă şi zise :

— Sigur că n-a spus-o cu răutate, şi apoi vorbele unei fete tinere nu trag chiar aşa de greu în cumpănă.

Cealaltă femeie îi şopti şi ea ceva lui Vigdis, dar aceasta nu se sinchisi prea mult. Se mulţumi doar să zîmbească. Gunnar îşi trimise oamenii jos la ţărm, iar cei din casă se ospătară cu mîncare şi băutură.

Din vorbă în vorbă ajunseră să discute şi despre vremea rea din ultimele săptămîni. Aceasta îi pricinuise şi stăpînului casei mari pagube, stricînd recolta pe care trebuia s-o strîngă în curînd. Gunnar spuse :

— Cînd eram tînăr plecam și eu adesea pe mare, în timpul verii, și uram mai mult decît orice zilele cu ploaie, cu ceață și fără vînt.

La aceste cuvinte Ljot răspunse cu un cîntec :

Ai spus un mare adevăr,
O, Gunnar iubitor de oaspeți.
Pe-o noapte foarte-ntunecoasă
Ale lui Ran [1] fete dormeau ;
Cu ele să glumești nu-i bine.
Plăcut e-n schimb să te-odihnești
La o gazdă primitoare.
Zeițe gătite cu giuvaeruri
Întinser-o masă ca de sărbătoare.
Nicicînd mai frumoase
Nu mi-a fost dat să văd.
Cu foarte mare plăcere
Șezut-am în preajma ei,
A celei mai frumoase,
În seara de astăzi,
Schimbînd
Plăcute vorbe.

Ultimele cuvinte le spuse ceva mai încet și Gunnar, care poate că băuse cu un pahar prea mult, nu le luă în seamă. Dar Veterlide observă totul foarte bine și începu să vorbească cu Gunnar despre scopul călătoriei sale în Norvegia. Curînd după aceea Vigdis urcă cu celelalte femei în odaia ei.

[1] Zeița oceanului în mitologia scandinavă (n.r.).

Dupa ce se duseră şi bărbaţii la culcare, Veterlide îi spuse lui Ljot, cu care dormea împreună într-un pat închis :

— Nu înţeleg prea bine felul tău de a te purta, fiul meu. Să ştii că nu e tocmai frumos ca, după ce Gunnar ne primeşte cu atîta mărinimie, tu să-i cînţi în versuri fetei sale chiar în prima seară." Ljot nu răspunse şi Veterlide continuă : „Pînă acum nu mi s-a părut că ai fi un tînăr căruia să-i placă femeile, dar în seara asta am băgat de seamă că nu-ţi mai luai ochii de la Vigdis. Călătoriile noastre lungi pe mare nu ne aduc nici un folos dacă îţi pierzi capul după o femeie.

Nici de data asta Ljot nu răspunse nimic, ci se întoarse pe partea cealaltă prefăcîndu-se că doarme.

III

A DOUA ZI, după ce luară prînzul, Gunnar şi Veterlide coborîră călare la ţărm ; Ljot se culcă pe o bancă, zicînd că e obosit. Dar după plecarea celor doi se ridică îndată, hotărît s-o găsească pe Vigdis şi să-i vorbească.

Ljot era îmbrăcat în haine de drum, celelalte îi rămăseseră pe corabie. Purta o manta cu glugă, închisă la piept cu o pafta aurită. Sub manta avea o haină strînsă pe corp, brodată la toate tivurile cu fir de argint şi cu lînă albastră. Căci lui Ljot îi plăcea să poarte straie mîndre. De aceea purta şi inele la braţe şi la mîini. Era foarte chipeş Ljot : înalt, cu pieptul lat dar cu talia subţire ca o femeie, cu membrele bine făcute şi robuste. Trăsăturile feţei

erau regulate, obrazul uşor bronzat de soare şi vînt. Avea o gură cu buze mari, pale. Ochii erau de un albastru închis, iar părul castaniu strîns cu o panglică de mătase albastră.

Era o zi frumoasă şi cînd Ljot ieşi afară în curte, o zări pe Vigdis pe pajiştea care se întindea înspre miazănoapte. Se luă după ea, grăbind pasul, şi o ajunse din urmă la marginea pădurii. Îi dădu bineţe şi o întrebă, dacă trebuie să meargă undeva. Vigdis răspunse că nu are un drum anume de făcut şi că se duce doar în pădure să mănînce smeură.

— Atunci te însoţesc, spuse Ljot. Nu e bine să mergi singură în pădure ; am auzit că în pădurile cu smeură umblă mulţi urşi.

— Dacă mi-ar fi fost frică, aş fi putut să-l iau pe argatul meu, răspunse Vigdis. Şi apoi nu sînt neînarmată.

Îi arătă un cuţit mare, legat de cingătoare. În jurul mînerului era răsucit un fir de aur iar pe tăiş se vedeau semne runice.

Ljot luă cuţitul, îl privi cîteva clipe cu atenţie, apoi spuse :

— Ce cuţit ciudat ! Trebuie să fie foarte vechi ; de unde-l ai ?

— A aparţinut familiei mele dintotdeauna, răspunse Vigdis. Se zice că strămoşii mei aduceau jertfe, sus, în pădure ; dar e mult de atunci şi nimeni nu mai ştie cum se aduceau jertfele. Robii noştri taie acolo cocoşi şi porci ; dar tatăl meu nu crede decît în propria lui putere şi am auzit că nici bunicul nu credea în altceva.

— Întocmai ca şi mine, spuse Ljot rîzînd. Deşi cîndva am primit botezul creştin.

— E cam ciudată credința asta, zise Vigdis. Hristosul lor cel alb nu poate să fie prea puternic ; am auzit că n-a fost în stare să se salveze nici măcar pe el ; l-au omorît dușmanii lui în Țara Albastră.

— Nu știu prea bine cum s-au petrecut lucrurile, spuse Ljot, și nici nu cred în puterea lui. Dar uite ce mi s-a întîmplat mie. În partea de miazăzi a Danemarcei trăia odată un om cu sufletul curat. El m-a ajutat, vindecîndu-mă de o rană grea, la un picior. N-a vrut să primească nici o răsplată și, ca să nu se supere, m-am lăsat botezat.

— Fără îndoială că ai călătorit mult, spuse Vigdis. Dar cum se face că nu te-ai dus și tu cu ruda ta să vezi ce se descarcă din corabie ? Sigur că ai și tu o parte de pradă acolo, altfel de ce te-ar chema Viga-Ljot ?

— Ei da, am pus mîna pe destule lucruri prețioase, spuse Ljot, dar cred că ceea ce am de gînd să dobîndesc acum este și mai de preț.

— Se prea poate, răspunse Vigdis. Se zice că islandezii sînt zgîrciți cu bunurile lor, dar foarte darnici cu cuvintele.

Ljot zise :

— Am auzit totdeauna spunîndu-se că tuturor oamenilor le place să fie bogați. Dar pînă la tine nimeni nu mi-a spus că aș fi zgîrcit.

Vigdis începu să rîdă și spuse :

— Vorbele unei fete așa de tinere nu trag chiar atît de greu în cumpănă.

— Zău, Vigdis, cred că mă urăști. De cînd ne-am întîlnit, nu mi-ai aruncat o singură privire prietenoasă.

— Pe la noi, spuse ea, nu e obiceiul să ne uităm prea mult la străini.

Ljot răspunse rîzînd :

— Bine, dar nu ți-ai pus o diademă în jurul părului ca să te ascunzi în spatele slujnicelor tale.

— Și de ce să nu port aurul pe care mi-l dă tata ?

Între timp ajunseseră în luminișul în care se afla locul de jertfe. De j ır împrejur pădurea era foarte deasă. În jurul stîncii pe care se aduceau jertfele fuseseră ridicate pietre, dar cîteva din acestea zăceau răsturnate ; și în tot luminișul, pînă sus în vîrful stîncii, creșteau acum stejari, mesteceni și scoruși. Printre grămezile de pietre răsăriseră o mulțime de flori roșii, dintre care unele dădeau în rod. Vîntul sufla în toate direcțiile puful semințelor și o parte din ele se așezară pe hainele și pe părul lui Vigdis și Ljot. Vigdis începu să-și scuture rochia și pletele.

În timp ce mîncau smeură, Ljot îi spuse lui Vigdis :

— Unchiul meu vrea să-l roage pe Gunnar să ne găzduiască tot timpul cît vom sta aici în căutare de cherestea. Dar cred că tu ai fi mai bucuroasă să ne vezi plecînd tot așa de repede cum am venit ; mi se pare că nu prea-ți place de noi.

— Tata hotărăște singur pe cine găzduiește la noi, spuse Vigdis, și n-are obiceiul să mă întrebe ce părere am în privința asta. Dar nici el nu se amestecă în treburile mele.

— Îmi închipui, zise Ljot rîzînd, pari să fii o fată foarte hotărîtă.

— Așa se zice, răspunse ea. Dar și tu pari să fii un baiat curajos.

— Așa mi-a mers vestea, zise Ljot. Dar spune-mi, crezi că noi doi nu putem rămîne prieteni ?

— Ba cred că da, răspunse Vigdis. Apoi se așezară pe stîncă și mîncară rădăcini de ferigă dulce, pe care le dezgropase Vigdis. Dar cînd se ridicară, Vigdis uită cuțitul. Ljot îl luă, fără ca ea să-l vadă, și-l ascunse în sîn. După aceea porniră spre casă, făcînd glume și înțelegîndu-se foarte bine.

IV

VETERLIDE cumpără cherestea de la Gunnar. Dar acesta nu voi să le ia nici un ban pentru găzduire și-i rugă chiar pe islandezi să rămînă cît le face plăcere. Cînd Veterlide spuse că trebuie să plece mai departe, Gunnar răspunse că nu e nici o grabă.

În sinea lui Ljot era și el de aceeași părere și căuta să intre în vorbă cu Vigdis, ori de cîte ori se ivea prilejul.

Într-o zi, cînd era numai cu Ljot, Veterlide aduse vorba despre aceste întîlniri. Ljot îi spuse atunci :

— Mai mult decît pe oricare alta doresc s-o iau de nevastă pe Vigdis. Pînă acum n-am găsit o femeie cu care mi-ar plăcea atît de mult să-mi împărtășesc viața. E mai frumoasă decît toate pe care le-am văzut pînă azi. E foarte deșteaptă și vorbește cu mult duh. Și nici alta mai bogată n-am întîlnit. Cred că și lui Gunnar i-ar plăcea să-i fiu ginere.

— Şi totuşi s-ar putea ca tîrgul ăsta să nu-i convină, zise Veterlide, fiindcă i-ai duce fata atît de departe de aici. Dar dacă Vigdis te-a îndrăgit, totul se schimbă ; cred că fata asta vrea să hotărască ea singură cu cine se mărită. Dar tu trebuie să ştii mai bine ce părere are despre tine ; doar aţi stat mult de vorbă unul cu altul.

Ljot căzu un moment pe gînduri. Apoi spuse :

— Nu-i uşor să ghiceşti ce gîndeşte o femeie. Uneori mi s-a părut că mă iubeşte, dar e iute la mînie şi cuvintele frumoase sînt poate cîteodată înşelătoare.

— Nu cred că Vigdis are o fire falsă, spuse Veterlide, dar fata e încă tînără şi poate că nu s-ar supune cu una cu două poruncilor unui bărbat. Drept să-ţi spun, mie mi se pare că-i tare îndărătnică. De aceea te sfătuiesc să-ţi urmăreşti scopul cu răbdare şi cu multă băgare de seamă. În curînd o să plecăm înspre miazănoapte, să ne căutăm rudele. La întoarcere, o să ne putem da seama ce fel de simţăminte nutreşte pentru tine şi dacă ţi-a dus dorul în timpul cît ai lipsit.

Dar Ljot spuse :

— Eu de aici nu plec pînă cînd nu ştiu cum se sfîrşeşte afacerea asta.

V

CHIAR în seara aceea Ljot se duse în odaia lui Vigdis ; o găsi şezînd pe o bancă şi cosînd. Era îmbrăcată într-o rochie albastră, împodobită cu multe broderii. Păru-i blond, desfăcut, plutea

parcă în valuri în jurul ei, strălucind la flacăra focului din vatră. Zărindu-l pe Ljot, ea puse lucrul de mînă la o parte și veni să-l întîmpine. Dar Ljot i-o luă înainte și se așeză repede pe blana întinsă în fața vetrei. Vigdis îi spuse :

— Ce te face să vii cu atîta îndrăzneală în odaia mea, acum, cînd e așa de tîrziu și tata nu-i acasă ?

— Te-am văzut prea puțin în ultima vreme, îi explică Ljot, și sînt multe lucruri despre care aș vrea să stăm de vorbă.

— Bine, dar am stat de vorbă în fiecare zi, răspunse Vigdis.

— Totuși mai am încă multe să-ți spun, Vigdis, și tocmai de aceea vreau să stau de vorbă numai cu tine singură. Veterlide mi-a spus azi, că trebuie să știu ce simțăminte ai față de mine, dacă îți plac sau nu. Cîteodată mi se pare că ți-aș fi pe plac, dar alteori spui lucruri atît de ciudate și te superi pe mine, așa, pe nepusă masă, încît aproape îmi vine să cred că nu m-ai îndrăgit de loc.

— De ce să mă supăr pe tine ? spuse Vigdis. Apoi rămase un moment tăcută, fără să-l privească. Într-un tîrziu zise : „E ciudat să te aud spunîndu-mi toate acestea. Fiindcă de multe ori, cînd eram împreună, mi s-a părut că ești iute la mînie. Și adesea n-am înțeles de ce ne supăraserăm unul pe altul. Uneori mi s-a părut chiar că îți băteai joc de mine. Mi-am petrecut toată viața în pădurea asta și prin părțile noastre călătoresc oameni puțini. Dar tu ai fost în țări îndepărtate și ai văzut multe lucruri. E drept, uneori *am fost* supărată pe tine."

— Nu sînt obișnuit să stau de vorbă cu femeile, spuse Ljot. Dar n-am întîlnit încă nici o femeie în

preajma căreia să mă simt atît de bine. Şi nici una cu care să doresc atît de mult să-mi petrec viaţa.

Fiindcă Vigdis nu răspunse imediat, el mai spuse :

— Dacă n-ai nimic împotrivă, îţi cer mîna de la Gunnar şi te iau de soţie.

Vigdis continua să păstreze tăcerea ; atunci Ljot o cuprinse cu mîinile pe după gît şi o sărută pe buze. Şi fiindcă fata nu-l respinse, el o luă pe genunchi. În momentul acela ea izbucni în lacrimi, se smulse din braţele lui şi se aşeză pe scaunul din faţa vetrei. Părul bogat îi încadra întreaga figură ca un voal care strălucea în lumina flăcărilor. Lui Ljot i se păru în momentul acela că încă niciodată nu-i fusese dat cuiva să admire un tablou mai încîntător. El se apropie de Vigdis şi, punînd mîna pe bara lucarnei, o privi cîteva clipe, apoi spuse :

— Sînt nefericit că te-am făcut să plîngi, pe tine, cea mai frumoasă dintre femei. Dar acum răspunde-mi, te rog, la întrebarea pe care ţi-am pus-o.

— Dă-mi puţin răgaz, se rugă Vigdis. Du-te şi vizitează-ţi rudele din ţara de sus, aşa cum ai avut de gînd, şi cînd te întorci aici, unde ţi-e ancorată corabia, o să-ţi răspund. Sînt aproape încredinţată că răspunsul o să fie cel pe care îl doreşti, dar ar însemna să plec prea departe de tata şi să-l las singur aici. Şi apoi mi se pare că totul a venit atît de neaşteptat.

— Poate că nu chiar atît de neaşteptat, spuse Ljot. Doar sînt de trei săptămîni aici. Nu cunosc forţele care cîrmuiesc soarta oamenilor. Dar

nornele[1] au împletit strîns firele destinelor noastre. Mi-am dat seama de acest lucru cînd am stat de vorbă la locul unde se aduceau jertfe.

Vigdis strigă :

— Acum te văd după faţă că eşti supărat. Dar sînt încă aşa de tînără, e prea devreme să mă gîndesc la măritat.

Atunci Ljot zise, îndreptîndu-se către uşă :

— De fapt, mai avem timp să ne gîndim la asta, dar după cîte văd, tu nu ştii ce vrei...

Vigdis se ridică de pe scaun, merse după el şi-i spuse :

— Atunci aşteaptă cîtva timp, aşa cum ţi-am spus ; aş vrea într-adevăr ca rugămintea ta să nu fi fost zadarnică. Dar te cunosc încă foarte puţin şi dacă mă duci cu tine, o să fiu atît de departe de toate cu cîte am fost obişnuită pînă acum.

Spunînd acestea ea îl luă de gît şi-l sărută. Apoi, îl împinse uşor spre uşă şi îl rugă să plece.

VI

DUPĂ CELE întîmplate Vigdis nu mai părăsi odaia timp de două zile. Apoi s-a întîmplat să vină un oaspete : Kåre de la Grefsin.

Kåre tocmai se întorsese dintr-o călătorie la nord de Trondheim, şi avea o mulţime de lucruri de povestit despre Hakon de la Lade, care fusese omorît

[1] Zeiţele ursitei în mitologia scandinavă ; omoloagele *parcelor* din mitologia clasică (n.r.).

de robul Kark, şi despre regele Olav. În cursul serii Vigdis coborî în odaia cea mare ; ea se aşeză lîngă Kåre şi se întreţinu prieteneşte cu el. Kåre era foarte tînăr, blond, înalt şi frumos.

Pe Ljot îl impresionă neplăcut că Vigdis se aşază lîngă Kåre şi bea cu el. Îi şi spuse asta, cînd ajunse pentru o clipă în apropierea ei :

— S-ar părea că ştii bine ce simţăminte nutreşti faţă de Kåre de la Grefsin.

Ea răspunse :

— Ai dreptate, Kåre şi cu mine am fost crescuţi împreună şi îmi face o mare bucurie să-l revăd.

Dar după asta Ljot îl privi tot timpul cu mînie pe Kåre şi, indiferent ce spunea sau admira acesta, Ljot găsea de fiecare dată ceva care să merite mai multă laudă. În cele din urmă veni vorba despre cai. Kåre îşi lăudă armăsarul, pe care îl chema Sløngve ; îl crescuse Gunnar şi i-l dăruise lui Kåre în semn de prietenie. Ljot spuse că îl văzuse pe Sløngve ; caii fuseseră aduşi acasă, de la pădure, chiar cu cîteva zile în urmă, ca să fie folosiţi la muncile de toamnă. Dar Ljot era de părere că armăsarul pe care-l cumpărase el de la fiii lui Arne din Grimelundar era şi mai bun. Îl chema Årvak, şi Ljot pretindea că nu văzuse un cal mai bun în tot ţinutul.

— Årvak e frumos la vedere, spuse un bătrîn, care şedea lîngă Ljot, dar armăsarul lui Kåre l-a întrecut la jocuri şi anul trecut şi anul ăsta. Şi să mai ştii că în casa asta nu e bine să lauzi ceva ce a aparţinut fiilor lui Arne.

— De ce ? întrebă Ljot.

— De cînd Eyolv Arnessøn a peţit-o pe Vigdis

şi n-a fost luat în seamă, e mare duşmănie între cei de la Vadin şi cei de la Grimelundar.

— Despre asta n-am auzit încă nimic, zise Ljot. Apoi bătrînul continuă :

— Gunnar ar fi consimţit să-l ia pe Eyolv de ginere, dar se zice că Vigdis n-a vrut. Nici nu e de mirare, despre fiii lui Arne se aude că ar fi făcut multe lucruri urîte. Pe urmă oamenii mai spun că o trainică prietenie o leagă pe Vigdis de Kåre, încă din copilărie. Iar acum fiii lui Arne nu mai contenesc cu ameninţările împotriva lui Gunnar ; deocamdată se feresc să treacă la fapte ; Gunnar e el bătrîn, ce-i drept, dar dinţii încă nu şi i-a pierdut.

Ljot nu mai ripostă nimic ; el continuă doar să privească gînditor pe Vigdis şi pe Kåre. Ceva mai tîrziu se apropie de Kåre zicînd :

— În seara asta s-au spus vrute şi nevrute, dar nu crezi că ar fi mai bine să-i punem pe cei doi armăsari la încercare ? Astfel oricine va putea vedea care dintre ei e mai bun.

— Primesc bucuros, spuse Kåre rîzînd, dar nu-i nici o grabă, toţi cei de aici ştiu cum stau lucrurile.

Dar Vigdis interveni :

— Nu te apuca să dai de rîpă calul pe care l-ai cumpărat aşa de scump. El poate să fie foarte bun, chiar dacă altul e şi mai preţios.

Ljot fu cuprins de o mînie aprigă şi răspunse :

— Să nu crezi că mi-e frică să pun la bătaie bunurile mele. Kåre să ne arate ce poate calul lui. Mîine îi punem pe cei doi cai să se ia la întrecere. Dacă Årvak nu iese învingător, nici nu-l duc cu mine în Islanda.

— Să știi că Eyolv n-o să ți-l ia înapoi, rîse Vigdis.

— Nici n-o să-l rog. Dacă calul nu cîștigă, îl omor.

Apoi Ljot scoase o brățară de aur de la mînă și o aruncă în focul ce ardea în vatră :

— Uite Vigdis, ca să nu mai rîzi că țin prea mult la lucrurile mele.

Dar Vigdis se aplecă și scoase brățara din flăcări, apoi i-o dădu înapoi lui Ljot spunînd :

— Nu dregi nimic, dacă te porți ca un smintit.

Atunci Ljot luă brățara și o aruncă între robii de lîngă ușă, spunînd că va fi a aceluia care o va ridica de jos. Imediat se iscă învălmășeală și unul din robi culcă la pămînt cu o lovitură de pumn pe cel care reușise să pună primul mîna pe brățară. Cina amenința să se termine cu o încăierare. Veterlide veni în grabă la nepotul său, îl luă de braț și-l dojeni. Dar Ljot se mulțumi să rîdă.

În discuția care urmă, se ajunse la hotărîrea ca Ljot și Kåre să-și pună a doua zi caii la întrecere.

VII

AU VENIT oameni din tot ținutul ca să vadă întrecerea dintre cei doi cai. În mulțime se aflau și cîteva femei. Caii urmau să alerge pe un șes ce se întindea nu departe de gospodăria de la Vadin.

Ljot sosi înaintea lui Kåre. Cu o mînă ducea calul de căpăstru iar în cealaltă ținea o nuia. Era înarmat cu o sabie încovoiată, pe cap avea un coif,

iar pe umeri o splendidă mantie stacojie, brodată cu fir de aur. Îşi puse mantia pe o piatră ; era îmbrăcat într-o haină scurtă de culoare roşie. Fiii lui Arne veniseră şi ei. Îl salutară pe Ljot şi-i strînseră mîna.

Armăsarul era zdravăn şi foarte frumos. Oamenii ziceau că e de mare preţ. Văzînd de jur împrejur pe ceilalţi cai, el începu să necheze.

Pînă la sosirea lui Kåre mai trecu un timp. Fiii lui Arne începură să facă glume usturătoare la adresa lui Kåre, spunînd că acesta regreta probabil că se învoise să-şi pună calul la întrecere. Ljot rîdea împreună cu ei.

În cele din urmă sosi şi Kåre, însoţit de Gunnar şi de Vigdis. Kåre era înarmat din cap pînă în picioare. Pe umeri purta o haină de blană de urs şi în mînă avea — în afară de nuia — şi o ţepuşă de vînătoare.

Îndată ce Årvak zări celălalt cal îl recunoscu şi amintindu-şi, fără îndoială, de întîlnirea lor precedentă, se smulse din mîna lui Ljot şi vru s-o ia la sănătoasa.

Oamenii începură să rîdă, dar Ljot fugi după cal, îl apucă de coamă cu mîna stîngă şi-l lovi cu nuiaua peste coapse şi crupă ; era roşu la faţă ca para focului. El aduse cu forţa calul înapoi.

Sløngve se dovedi foarte curînd a fi mai tare. El îşi lovea adversarul cu copitele dinainte şi-l muşcă atît de violent încît Årvak vru iarăşi să fugă. Atunci Ljot scoase sabia din teacă voind să-i dea o lovitură lui Årvak, dar alunecă pe iarbă şi crestă pîntecele lui Sløngve cu vîrful sabiei. În felul acesta Ljot ajunse sub copitele cailor şi situaţia

devenea gravă. Vigdis începu să strige cît putea de tare, ca oamenii să-i despartă pe armăsari. Kåre alergă la calul său și-l lovi cu mînerul țepușei atît de puternic încît el se ridică pe picioarele de dinapoi și pentru un moment îi dădu drumul lui Årvak. Acesta din urmă, văzîndu-se liber, se întoarse brusc și o luă în galop spre pădure. Era tot plin de sînge și bătut măr. Pe de altă parte lui Sløngve începură să-i curgă măruntaiele din burtă prin rana pe care i-o făcuse Ljot.

Dîndu-i mîna ca să-l ajute să se ridice de jos, Kåre îi spuse lui Ljot, care fusese lovit la cap și avea ochii înroșiți de sînge :

— De cînd mă știu n-am mai văzut ca cineva să se poarte așa într-o luptă de cai ; trebuie să-mi plătești calul.

— Uite plata pentru cal, zise Ljot, dînd cu piciorul într-un mușuroi și făcînd să zboare pămînt în jur. Mi-ai speriat calul, cu blana ta de urs ; arăți ca un *troll* [1] venit din pădure.

— Viga-Ljot, să știi că pe noi nu ne sperii, zise Kåre, chiar dacă ai omorît ceva dușmani în Islanda. Și întorcînd țepușa, îndreptă vîrful spre Ljot.

Acesta ținea în mînă sabia cu care izbi puternic țepușa lui Kåre, atingîndu-l totodată ușor la mînă. Atunci Kåre aruncă restul țepușei, și se îndreptă spre Ljot cu sabia scoasă ; dar în același moment acesta din urmă se prăbuși pe spate pierzîndu-și cunoștința. Din gură îi curgea sînge ; caii îl loviseră foarte rău.

[1] Duh al pădurii, vrăjitor (n.r.).

Atunci Veterlide se apropie de Kåre, îl luă de umăr și-i spuse :

— O să plătesc eu și pentru rana ta și pentru cal.

— De la tine nu primesc nici o despăgubire, islandezule, văd că nepotul tău vrea să mă răpună.

— Dar eu nu vreau să ne certăm cu prietenii lui Gunnar, zise Veterlide. Nu merită asta, după toate cîte a făcut pentru noi. Și Veterlide îl luă pe Kåre la o parte și-i mai spuse încă multe altele.

Gunnar luă sulița și-l străpunse pe Sløngve.

Koll și Eyolv, fiii lui Arne, îl ridicară pe Ljot, care peste cîteva clipe își recăpătă cunoștința. Kåre plecase deja cu Veterlide. Ljot își șterse sîngele de pe față și privi în jur căutînd-o pe Vigdis. Ea era aplecată asupra calului mort ; îl mîngîia plîngînd. Ljot merse rîzînd la ea și o întrebă :

— Ce părere ai, Vigdis, despre lupta asta dintre cai ?

Vigdis începu să plîngă și mai tare și răspunse scurt :

— Cu tine nu vreau să mai vorbesc.

— Ți-e teamă să nu pățească și Kåre de la Grefsin ce i-a pățit calul ? mai spuse Ljot.

— Nu Kåre a fost acela care s-a acoperit astăzi cu rușine, zise Vigdis, îndepărtînd de pe botul calului coama și mîngîindu-l. Nu mai vorbesc cu tine.

Apoi Vigdis se ridică și merse la tatăl ei. Continua să plîngă. Plecară împreună.

Fiii lui Arne veniră la Ljot și îl invitară la ei acasă.

— Nu pot să vin, răspunse Ljot, nu se face să curm în felul ăsta prietenia care mă leagă de Gunnar.

— Ar fi bine să ştim, dacă nu cumva şi lui Gunnar i-e frică să nu piardă prietenia ginerelui său.

— Despre cine vorbeşti ?

— Despre Kåre, fireşte, spuse Koll. Deşi nu e sigur că o s-o cumpere pe Vigdis, fiindcă ea i s-a şi dăruit.

— Minţi, spuse Ljot.

— Şi eu zic la fel, spuse Eyolv. Omul care păzeşte oile noastre ne-a povestit că l-a văzut astă primăvară pe Kåre trecînd rîul călare şi întîlnindu-se cu Vigdis în pădurice. Mai spunea şi că i-a văzut pe cei doi culcaţi unul lîngă celălalt.

— Dar bine mai ştie să mintă ciobanul tău, zise Ljot şi dădu să plece. Atunci Eyolv îi întrebă pe cîţiva oameni care stăteau mai la o parte :

— Unde s-a dus Kåre de la Grefsin ? Viga-Ljot vrea să stea de vorbă cu el.

— A plecat la Vadin cu celălalt islandez, răspunseră ei.

Ljot se opri un moment şi privi într-acolo. Era foarte palid şi faţa îi era plină de sînge. El se întoarse încet, gata să se prăbuşească din nou. Fiii lui Arne îl sprijiniră, apoi îl ridicară pe cal şi el porni cu ei spre apus, către Grimelundar.

VIII

LUI VETERLIDE nu-i plăcea de loc că nepotul său se dusese la Grimelundar. Cîteva zile mai tîrziu plecă şi el la Grimelundar şi-l găsi pe Ljot culcat în odaia de sus, de lîngă podul casei.

— L-am despăgubit pe Kåre, zise Veterlide, deci te rog să cauţi să nu rămîi certat cu el.

Ljot nu ripostă nimic, dar după un timp întrebă :

— Ce spun cei de la Vadin despre cele întîmplate ?

— Mai nimic, răspunse Veterlide, fiindcă Gunnar e un om de omenie şi, oricum, nu m-aş fi bucurat să-l aud spunînd ce crede despre felul cum te-ai purtat.

Ljot smulse cîtva timp fire din cerga de lînă, apoi îi povesti lui Veterlide ceea ce fiii lui Arne ziceau că auziseră de la ciobanul lor.

— Cele spuse de cioban nu merită luate în seamă, şi n-ar fi, nici dacă fiecare din oile sale ar spune acelaşi lucru. Să ştii, nepoate, că numai femeile geloase obişnuiesc să umble cu astfel de vorbe. Iar tu, cred că nu faci bine dacă te înhăitezi cu oameni ca ăştia.

— Poate că ai putea să iscodeşti ce crede Gunnar în privinţa mea, în pricina pe care o ştii, spuse Ljot, după un moment de tăcere.

— Să ştii că îmi vine greu să-l întreb, atîta vreme cît tu stai aici. Aş vrea să te întorci cu mine la Vadin, chiar acum.

— Mă doare spatele, zise Ljot, nu pot să merg călare.

— Aşa cum ai putut să vii călare pînă aici, se împotrivi Veterlide, o să poţi să te şi întorci. Nici nu e de mirare că n-ai chef să revii la Vadin ; tot ce s-a întîmplat nu-ţi face cinste deloc ; dar, pînă la urmă, trebuie să te întorci. Asta e sfatul meu. Feciorii lui Arne vor să facă tot ce le stă în putinţă ca să semene zîzanie între tine şi Gunnar.

Li-e teamă să se măsoare singuri cu el şi vor să te atragă şi pe tine în tabăra lor. Dar tu lasă-i mai bine să se descurce cum vor şti şi nu te amesteca în treburile lor.

Ljot o ţinea una şi bună că nu poate să meargă călare. Fiii lui Arne îl rugară pe Veterlide să rămînă la ei la prînz, dar acesta refuză şi se întoarse la Vadin.

În cele din urmă s-a întîmplat aşa cum prezisese Veterlide. Într-adevăr, cînd el îi spuse lui Gunnar, că Ljot se îndrăgostise de Vigdis, Gunnar îi răspunse :

— Fireşte, islandezule, că nu doresc ca între noi să fie duşmănie, fiindcă despre tine am o părere dintre cele mai bune şi sînt gata să cred că şi Ljot Gissurssøn este mai bun decît s-a arătat aici la noi. Dar nu doresc să-mi trimit fata cu el, departe, peste mări, şi nici să-mi caut viitorul ginere la Grimelundar.

— Nici nu e de mirare, răspunse Veterlide. După aceea nici unul din cei doi nu mai aduse vorba despre asta. Iar Vigdis nu află nimic despre ce vorbiseră ei.

IX

VETERLIDE veni în cîteva rînduri să stea de vorbă cu Ljot, căutînd să-l convingă să plece de la Grimelundar ; dar de fiecare dată Ljot spunea că e foarte bolnav; zicea că scuipă sînge şi-l doare rău capul. Mai spuse şi că nu-l poate însoţi pe

Veterlide la Romerike; iar cînd acesta se întoarse de la Romerike și se pregătea să plece în Islanda, Ljot îi spuse că dorește să mai rămînă în Norvegia. Atunci Veterlide renunță să plece, „fiindcă", zicea el, „dacă rămîi la feciorii lui Arne, o să te ademenească să săvîrșești fapte de care ai avea toate motivele să te rușinezi."

— Du-te fără grijă, unchiule, răspunse Ljot, acum mă simt destul de sănătos ca să plec spre miazănoapte, la Romerike. După aceea vreau să merg la regele Olav și să-i văd și pe oamenii de la noi care sînt în slujba lui. Feciorii lui Arne nu mi-au cerut niciodată ajutor, ei n-au făcut decît să-mi arate prietenie.

— Îmi făgăduiești că pleci spre miazănoapte? întrebă Veterlide.

Ljot îi promise și în momentul în care nepotul său plecă din acel ținut, Veterlide luă și el drumul către Islanda. De Gunnar se despărți cu mare prietenie. Cei doi bărbați schimbară între ei daruri scumpe. Lui Vigdis, Veterlide îi dărui o fibulă de aur și o oglindă adusă din țările de miazăzi; iar ea îi dădu la despărțire o mantie roșie de mătase, brodată de ea.

X

SE APROPIA toamna. Se zvonea că Ljot se întorsese. Locuia la un țărm numit Torbjørr de la Hestløkken, în pădurea dintre Grimelundar și Vadin. Dar se întîlnea adesea cu fiii lui Arne.

Într-o seară apăru la Vadin un băieţaş care spuse că doreşte să vorbească cu Vigdis. Se numea Helge şi era fiul unei femei sărace, care locuia în pădure, nu departe de gospodăria lui Gunnar. El povesti că mamă-sa era bolnavă şi că Vigdis ar face o faptă foarte bună dacă ar merge cu el şi ar încerca să-i dea o mînă de ajutor. Vigdis îi răspunse că Aesa (aşa se numea mama ei adoptivă, care conducea gospodăria la Vadin) se pricepe mult mai bine să vindece bolile şi că ar fi de mai mult folos dacă ar merge ea. Dar băieţaşul ţinea morţiş să meargă Vigdis, spunînd că mama lui ar vrea să vorbească cu ea, şi să-i spună ceva. Vigdis se înfăşură într-o mantie şi plecă cu Helge.

Între timp se făcuse deja întuneric. O bucată de vreme urmară cărarea, apoi Helge o luă spre marginea pădurii, spunînd că nu se putea trece peste cîmpuri, fiindcă acestea fuseseră desfundate de ploaie. Era la sfîrşitul lui octombrie. De îndată ce intrară în pădure, le ieşi în cale un om. Vigdis îl întrebă cine este.

— Eu sînt, răspunse acesta, eu sînt, Ljot.

Helge îşi desprinse mîna dintr-a lui Vigdis, voind s-o ia la fugă. Dar Vigdis îl opri şi-l întrebă :

— Asta-i omul care te-a trimis la mine ?

Helge nu răspunse, dar Ljot zise:

— Da, eu l-am trimis. Plecase s-o aducă pe Aesa şi l-am rugat, să facă în aşa fel ca să te pot întîlni ; ştiam că dacă vreau să stau de vorbă cu tine singură n-are rost să mă duc la Vadin.

— Ai un fel cam ciudat de a mă căuta, făcu Vigdis.

— N-am găsit o altă cale mai nimerită, zise Ljot. Rătăcesc de mai mult timp pe aici, prin împrejurimi, tot nădăjduind să te revăd.

Băiețașul voi iár să fugă, dar Vigdis îl ținu strîns de mînă. Atunci Ljot se rugă:

— Lasă-l acum pe piciul ăsta să plece ; sper că nu ți-e teamă să rămîi cu mine ; te însoțesc eu pînă acasă.

— Bine, du-te, îi spuse Vigdis lui Helge. Apoi către Ljot : „Dar ce vrei să-mi spui, de a trebuit să mă chemi afară în pădure ?"

— Știi foarte bine ce vreau să-ți spun, făcu Ljot. Și pentru că Vigdis tăcea, el adăugă : „Îmi dau acum seama că cu cît sînt mai departe de tine cu atît mi-e mai dor de tine și că niciodată n-o să vie ziua în care să te pot uita."

Vigdis începu să plîngă : „De ce te-ai purtat așa cu tata ?"

— Uite de ce. Pe aici se spune că Kåre de la Grefsin o să te ia de nevastă.

— Crezi că dacă ar fi așa, te-aș fi primit în odaia mea, în seara aceea, cînd ai venit să stăm de vorbă ? Dar primul lucru pe care l-ai făcut a fost să zădărnicești totul pentru noi.

— Da, e adevărat, totul a mers cît se poate de prost, spuse Ljot. Dar în legătură cu Kåre, tatăl tău e cel care hotărăște ?

— Gunnar n-o să mă silească niciodată să iau de bărbat pe unul pe care nu l-am ales eu — asta mi-a făgăduit-o.

— Atunci mă vrei pe mine ? întrebă Ljot și Vigdis răspunse :

— Da, te vreau, dacă e cu putință.

— Ar fi tare ciudat să nu fie, spuse Ljot cu mare bucurie şi o îmbrăţişă. Apoi se aşeză pe un trunchi de copac ţinînd-o pe Vigdis pe genunchi; ea îl cuprinse pe după gît şi-l sărută. Ljot nu voia să-i mai dea drumul; începu s-o sărute cu atîta pasiune încît o cuprinse teama şi spuse că trebuie să se întoarcă acasă.

— Lucrul cel mai bun ar fi să viu şi eu cu tine; aş putea astfel să-l revăd pe tatăl tău. Vreau să vorbesc cu el chiar în seara asta în privinţa noastră.

— Să nu faci asta, se rugă Vigdis, eşti singur şi n-ai altă armă decît suliţa.

Ljot începu să rîdă:

— Şi crezi că nu m-aş putea descurca cu ea? Dar ar fi destul de rău dacă ar trebui să mă bat cu Gunnar.

Vigdis rămase o clipă pe gînduri, apoi spuse:

— Am auzit că în ţara de sus se află mai mulţi islandezi în slujba regelui. Nu cunoşti pe nici unul din ei?

— Ba da, spuse Ljot. De pildă pe Torlav şi Gissur, fiii lui Torbjørn, tatăl meu adoptiv.

— N-ar fi mai bine să te duci şi să te sfătuieşti cu ei? Dacă ar vrea să vorbească în numele tău, ar uşura mult lucrurile cu tata.

— Tare ai vrea să mă vezi plecînd cît mai repede de aici, zise Ljot şi o luă din nou pe genunchi. Vigdis începu iar să plîngă şi spuse:

— Mi-e teamă că n-o să izbîndeşti, dacă mă ceri tu singur de la tata. Tu te stăpîneşti cu multă greutate şi tata e supărat pe tine acum. Ar fi mult

mai bine dacă ai avea pe cineva, care să te susţină puţin şi cu care să te poţi sfătui.

Ljot o lăsă pe Vigdis din îmbrăţişare şi ea începu să coboare pe cărare; plîngea. Ljot o urma la cîţiva paşi. După cîteva clipe spuse:

— O să fac aşa cum spui tu, Vigdis, cu toate că o călătorie pînă la curtea regelui cere mult timp, mai ales acum, în prag de iarnă. Şi apoi, nu e sigur că fiii lui Torbjørn vor dori chiar aşa de mult să se întoarcă cu mine aici. Ce o să fac atunci?

— O să faci cum crezi tu că e bine, zise Vigdis şi întorcîndu-se îl luă de mînă. Şi aşa merseră împreună pînă în apropiere de Vadin. Ljot făgădui că va pleca spre miazănoapte încă într-una din zilele următoare. Se despărţiră aproape de poartă, dar Ljot spuse că înainte de a pleca ar vrea s-o mai vadă o dată. Apoi, luîndu-i în mîini tot părul şi învăluindu-şi-l în jurul gîtului, spuse:

— Vino mîine la locul de jertfă, nu te-am mai văzut de atîta timp şi acum a fost întuneric; dar mîine o să fiu acolo înainte de apusul soarelui. Cînd am fost data trecută, ai pierdut ceva şi vreau să-ţi dau obiectul înapoi. L-am păstrat cu grijă; mi-am zis că o să fie un pretext foarte bun să te revăd, cînd va fi nevoie.

— Nu mai ştiu ce obiect am pierdut, replică Vigdis.

Ljot începu să rîdă şi-i spuse că o să vadă. Apoi se despărţiră.

XI

CÎND VIGDIS ajunse acasă era foarte tîrziu ; cei ai casei se culcaseră deja. Se duse direct în odaia ei și Aesa îi aduse pîine și lapte. În timp ce Vigdis mînca, Aesa o întrebă cum se simte Astrid.

— Să te duci s-o vezi mîine, spuse Vigdis, apoi peste cîteva clipe adăugă : „N-am ajuns s-o văd în seara asta."

— Te-ai rătăcit prin pădure ?

— Nu.

După o scurtă tăcere Vigdis spuse :

— L-am întîlnit pe Ljot sus pe deal și am stat de vorbă cu el.

O femeie cu numele de Torbjørg, măritată cu mai marele argaților de la Vadin și care spăla și curăța tot felul de ustensile, exclamă :

— Așadar e adevărat că Ljot se ține pe aici, prin împrejurimi — și nici vorbă să aibă gînduri prea bune !

— Dar nici chiar așa de rele, răspunse Vigdis rîzînd.

— Ferește-te de el, Vigdis, spuse femeia și apropiindu-se de scaunul pe care ședea aceasta, adăugă : „Oamenii o să înceapă nu peste mult timp să spună că te-a ademenit."

Aesa o rugă să tacă.

— Nu mai sta de vorbă cu Viga-Ljot, îi spuse și ea lui Vigdis, căci cine știe ce-ar putea să se întîmple pînă la urmă...

— Domnița noastră nu mai e un copil ; doar a împlinit optsprezece ani, zise Torbjørg. E mai bine să știe că trebuie să se ferească. Ar fi destul de rău dacă oamenii ar crede tot ce se zvonește.

Se aude că ar fi stat prin părţile astea şi ar fi făcut cîntece, toate despre Vigdis. Pe urmă, tot Ljot a răspîndit zvonul că Vigdis ar fi fost făcută de ruşine de Kåre. Dar toată lumea vede că se poartă ca un copil, care ocărăşte ceea ce nu poate dobîndi.

— Nu Ljot a spus asta, zise Aesa. Zvonul l-au răspîndit feciorii lui Arne. Ei sînt cei ce cutreieră tot ţinutul şi spun tot felul de minciuni.

Vigdis şedea pe banca ei şi schimba feţe-feţe în timpul acestei convorbiri.

— N-o să cred niciodată că Ljot a putut spune astfel de lucruri despre mine, zise ea.

Atunci Torbjørg începu să cînte :

Mă jucam
Cu firele blonde de păr
Cînd lîngă cea frumoasă
Pe bancă şedeam.

Eram numai noi doi,
Şi linişte-n odaie.
Acea frumoasă seară
Nicicînd n-o voi uita.

— N-am auzit niciodată ca Eyolv să fi făcut vreo poezie, mai spuse Torbjørg. Vigdis nu răspunse şi Torbjørg continuă :

Păsările mari
Tăceau în pădure.
Vara-i pe sfîrşite
Şi boabe coapte, de tot felul,
Cu ea ne-a adus.

— Pentru seara asta am auzit destule cîntece, zise Vigdis şi se duse să se culce.

Aesa, care împărţea patul cu Vigdis, observă că fata nu dormi aproape deloc în noaptea aceea; stătea trează şi nu spunea nimic.

A doua zi Vigdis intră la Gunnar, se aşeză alături de el şi-i puse următoarea întrebare:

— Ce răspuns i-ai da lui Ljot Gissursson, nepotul lui Veterlide, dacă ar veni şi ţi-ar cere fata în căsătorie?

— Las' să vină aici, răspunse Gunnar, şi îi dau eu un răspuns de nu-l mai uită niciodată. Dar văd că se fereşte să vină.

— Nu s-a împăcat cu Kåre? întrebă Vigdis.

— Cu Kåre s-a împăcat numai Veterlide, dar nu şi Ljot. Nimeni nu mi-a răsplătit mai rău prietenia ca el.

— Ljot nu putea să ştie ce se petrecuse între Eyolv şi noi, spuse Vigdis.

— Dar acum ştie; şi mai ştie şi multe alte lucruri care nu s-au petrecut. Kåre şi cu mine avem de gînd să mergem să-l căutăm la Hestløkken. O să-i scot şi dinţii din gură şi să vedem atunci ce cîntece va mai cînta.

— Vai! Nu trebuie să faceţi aşa ceva, spuse Vigdis cuprinsă de spaimă, dar Gunnar ripostă:

— Nu trebuie ca tu să mai stai de vorbă cu el, asta nu trebuie; nici nu vreau să mai aud că-i pomeneşti numele!

Vigdis nu răspunse nimic şi părăsi odaia.

XII

EA RĂMASE toată ziua în camera sa. Era foarte tulburată și nu știa ce să facă. Să se ducă să-l întîlnească pe Ljot, sau nu? Dar aproape de apusul soarelui îmbrăcă o mantie de culoare închisă și ieși din casă.

În timpul nopții înghețase și deasupra fiordului se lăsase o ceață deasă; soarele strălucea dinspre sud, de peste munți. În curte nu era nimeni. Vigdis se opri o clipă, ezitînd; dar după aceea ieși repede din curte și o apucă înspre miazănoapte, spre pădure. Nimeni n-o văzuse plecînd. Cînd sosi la locul de jertfe Ljot o aștepta. Era îmbrăcat de drum; dar își scosese mantia și armele, iar calul îl legase de un copac. Alergă spre Vigdis și, acoperindu-și ochii cu mîinile, ca să-i ferească de razele soarelui, îi spuse:

— Soarele mă împiedică în clipa asta să văd cît ești de frumoasă. Dar fii binevenită, Vigdis.

O luă de șolduri și o întoarse spre umbră; dar ea se smulse și, ducîndu-și mîinile la spate, zise:

— Uite că am venit, dar vreau să-ți pun cîteva întrebări. Spune-mi, e adevărat că au umblat zvonuri despre Kåre și despre mine?

Ljot răspunse, roșind pînă în albul ochilor:

— Te-am întrebat ieri, dacă e adevărat că vrea să te ia de nevastă.

— Cred că era mai bine, dacă nu veneam, spuse Vigdis. Fiindcă mi-e teamă că cei pe care i-am învinuit de minciună au spus adevărul.

— Nu înțeleg ce vrei să zici, spuse Ljot.

Atunci Vigdis spuse:

— Ori tu ai fost acela care ai vorbit despre cele ce s-au petrecut între noi — şi nu mi-aş fi închipuit niciodată că o să sufli cuiva vreun cuvînt despre asta —, ori tu ai făcut cîntecele care acum sînt cunoscute în tot ţinutul.

Ljot nu răspunse. Atunci Vigdis se întoarse şi dădu să plece. El o urmă şi spuse :

— Aş vrea că acele cîntece să nu fi fost făcute niciodată. Dar tu nu ştii cît am fost de disperat tot timpul cît am crezut că te pierdusem. Într-o astfel de împrejurare omul mai spune şi unele lucruri de care mai tîrziu se căieşte.

— Poate că ai dreptate, zise Vigdis, dar acum îmi pare rău de aproape tot ce ţi-am spus.

— Nu vorbi aşa, se rugă Ljot. De acum încolo n-o să mai ai nici un motiv să te plîngi de mine.

— Da, aşa e, zise Vigdis, fiindcă e ultima dată cînd sîntem împreună.

Ljot vru s-o îmbrăţişeze, dar ea îi puse mîinile pe piept. Atunci el o apucă de amîndouă mîinile şi zise :

— Să fie chiar aşa un păcat că am făcut un cîntec sau două ; spune, vrei să mă părăseşti numai pentru atîta lucru ? Dacă e aşa, înseamnă că m-ai iubit foarte puţin.

Vigdis răspunse cu amărăciune :

— Nici tu nu m-ai iubit prea mult, din moment ce ai crezut primul lucru rău pe care l-ai auzit despre mine, şi l-ai spus mai departe.

— N-am umblat cu nici un fel de vorbe, se împotrivi Ljot şi n-am crezut nimic din tot ce s-a bîrfit.

— Nu te cred, zise ea încercînd să se smulgă din mîinile lui.

— Să nu spui asta, protestă Ljot, și o acoperi cu sărutări. Ai și uitat ce mi-ai făgăduit ieri, cînd ședeai pe genunchii mei ?

Ea îl mușcă de gît și pentru o clipă privirile nu li se mai întîlniră.

— Acum mi-am schimbat părerea, spuse ea.

— De bunăvoie n-o să fii niciodată a lui Kåre, spuse Ljot scrîșnind din dinți. Dacă te pierd nu mai pot trăi. Apoi, cu toată împotrivirea ei înverșunată, Ljot o ridică în brațe și o duse în tufiș, unde își făcu poftele. După aceea ea nu mai spuse nimic, nici măcar nu plînse. Ljot îi atinse mîna și obrazul. Erau reci ca gheața.

El se ridică, își scoase mantia și o acoperi, apoi o sărută. Se făcuse atît de frig, încît răsuflarea îngheța pe buze. Soarele apusese, iar dincolo de pădure cerul era roșu ca sîngele.

— E timpul să plecăm de aici, zise Ljot voind să o ajute pe Vigdis să se ridice. În seara asta nu ajungem mai departe de lacul Storvannet, dar găsim și acolo un sălaș pentru la noapte.

În cele din urmă Vigdis întrerupse tăcerea spunînd :

— Ai muri de o moarte prea frumoasă, om rău ce ești, dacă tata te-ar doborî cu o lovitură de secure.

Ea se ridică și începu să coboare panta. Ljot mergea în urma ei.

— Cel mai bun lucru pentru noi amîndoi ar fi să vii cu mine, zise el. Știu că m-am purtat rău

față de tine, dar acum ar fi o adevărată nenorocire dacă ar trebui să ne despărțim.

Vigdis nu-și întoarse nici o singură dată capul spre el. Tăcerea ei, faptul că nici lacrimile nu-i veneau, erau pentru Ljot mai insuportabile ca orice. O însoți pînă la Vadin.

Cînd ajunseră la gard, Vigdis luă o piatră de jos și o aruncă asupra lui Ljot.

— Cară-te, cîine ce ești ! strigă ea.

Piatra îl lovi la gură, nu prea rău, dar destul de tare, ca să-i facă buzele să sîngereze. Atunci el spuse :

— O să te mai cer odată în căsătorie, acum însă îți las timp să te gîndești. Vara viitoare te mai întreb odată dacă vrei să mă iei de bărbat.

— O să vezi, Viga-Ljot, răspunse Vigdis, că voința mea e tot așa de dîrză ca a ta.

Apoi intră în casă, merse direct în odaia ei și se culcă în pat. Aesa băgă de seamă că Vigdis dormi puțin în noaptea aceea și că gemu de mai multe ori în timpul somnului — dar Vigdis nu povesti nimic din cele ce i se întîmplaseră.

Ljot se întoarse la locul de jertfă, dezlegă calul, încălecă și plecă. El merse toată noaptea și sosi la Hakedal, de acolo plecă spre Romerike și apoi mai departe, la Trondheim, fără să se sinchisească de vremea rea. Trecu munții cu multă greutate și cînd ajunse în sfîrșit la frații săi adoptivi, fiii lui Torbjørn, aceștia spuseră că numai grație unei minuni scăpase cu viață.

XIII

VIGDIS rămase acasă la Vadin. Se simţea foarte nefericită şi nimic nu putea s-o înveselească. Nu-i mai venea nici să bea, nici să mănînce, şi nici să se îmbrace sau să se pieptene ; nici o clipă nu-şi putea abate gîndul de la răul pe care i-l făcuse Ljot prin silnicia lui. În fiecare seară se îngrozea să se culce însoţită numai de gînduri negre, iar dimineaţa îi era frică să se scoale şi să petreacă toată ziua lucrînd şi stînd de vorbă cu ceilalţi. În sinea ei îşi zicea : Sînt ca o pasăre ce zace la pămînt şi dă din cînd în cînd din aripile-i frînte. O pasăre, ce nu poate să se mişte din locul unde a căzut şi nici să vadă mai mult decît dîrele lăsate de sîngele ce-l pierde. Dacă încerc să-mi amintesc cum a fost altădată, îmi vine mereu în minte ceea ce e acum. Dacă mă gîndesc la timpurile cînd eram veselă şi fără nici o grijă, mi se pare că singura lor menire a fost să pregătească necazurile de acum.

Nu odată se gîndise la concluzia că cel mai bun lucru ar fi să se arunce în apele rîului.

La apropierea iernii Vigdis şi-a dat seama că o să aibă un copil.

Într-o noapte era iar trează în timp ce Aesa şi celelalte femei dormeau ; ea se sculă, se înveli într-o mantie şi ieşi afară, în curte. De acolo o apucă pe cărarea ce ducea spre rîu.

Nu ieşise încă niciodată singură noaptea ; întunericul i se păru mai înfricoşător decît şi-l închipuise. Era cam pe vremea cînd ziua e la fel de lungă ca noaptea ; ploua şi bătea un vînt puternic. Era aşa de întuneric încît nu putea să deosebească

cerul de pămînt, dar din cînd în cînd se făcea o spărtură printre nori și apăreau cîteva stele. Nu apucase să meargă prea mult cînd, la un moment dat, își dădu seama că pierduse cărarea și se găsea în plin cîmp. Nu vedea pe unde călca. Cînd i se scufunda piciorul în zăpada înmuiată de apa de ploaie, cînd călca în cîte o gaură ce nu se vedea. Mai mult mergea însă pe polei, fiindcă zăpada alunecase pe panta ce cobora spre rîul Frysja, lăsînd pămîntul dezgolit. În curînd Vigdis nu-și mai dădu seama unde se află, nici pe unde curge rîul și nici unde era curtea părintească. De fapt Vadin era așezat în imediata apropiere a rîului, dar în întuneric distanța i se părea enormă lui Vigdis. În cele din urmă ea alunecă pe polei, se rostogoli de cîteva ori pe pantă, pînă cînd se lovi de un obiect tare pe care îl cuprinse cu brațele. Își dădu seama că era un brad, fiindcă ramurile îi zgîriau obrazul. În cădere simți copilul mișcîndu-i-se în pîntece.

Se piti sub brad. Era zgribulită de frig și udă leoarcă, de parcă ar fi stat cine știe cît timp în zăpadă. Se tîrî mai adînc sub brad căutînd adăpost de ploaie. Vîntul mugea, vuind puternic prin copacii din jur și întunericul era străbătut de urlete sinistre. Vigdis se întrebă oare ce fel de ființe țipau și se agitau în jur.

Rămase sub brad, pînă ce începu să se lumineze puțin. Văzu atunci că terenul începea chiar în locul unde se afla ea să coboare în pantă spre rîul care curgea negru ca păcura, cărînd sloiuri de gheață. Își pierduse tot curajul și o luă înapoi spre casă. Acum, cînd se lumina de ziuă, văzu că

de fapt nu se îndepărtase prea mult de Vadin. Se dezbrăcă şi se întinse în pat. Se simţea foarte rău şi era convinsă că după această expediţie nocturnă o să se îmbolnăvească atît de rău încît n-o să mai scape cu viaţă.

— Cu atît mai bine, îşi zise ea.

Dimineaţa Aesa o întrebă :

— Dar de ce sînt hainele tale aşa de ude, fata mea ?

Vigdis răspunse că fusese în grajd în timpul nopţii. (În anul acela vitele erau bîntuite de o molimă). „Şi a fost aşa de întuneric, zise ea, că de-abia am găsit drumul."

Aesa n-o mai întrebă nimic, gîndindu-se că Vigdis era cea care ar fi trebuit să vorbească.

Într-o zi, văzînd cît de ofilită era Vigdis şi cum stătea ghemuită pe banca ei, Aesa o întrebă dacă nu cumva era bolnavă şi o rugă să-i spună dacă are ceva. Dar Vigdis răspunse că nu este cazul să-şi facă bătaie de cap din cauza ei.

În anul acela sănătatea lui Gunnar se înrăutăţise. Se apropia iarna şi venea tot mai puţină lume la Vadin. Aesa hotărî să nu mai reţină şi alte femei, aşa încît rămase singură cu Vigdis. Aceasta din urmă purta pe sub rochie un fel de corset cu şireturi şi stătea închisă în odaia ei aproape tot timpul. Şi astfel nimeni nu observă în ce stare era, afară de Aesa, care nu îndrăznea însă să zică nimic.

La sosirea primăverii Vigdis declară că va petrece vara la casa din pădure, împreună cu Aesa. Gunnar se opuse la început, dar în cele din urmă consimţi. Şi astfel Vigdis plecă cu Aesa. Le însoţi

și un bărbat, cu numele de Skofte. Acesta era fiul lui Aesa și fusese slobozit din robie de Gunnar. Skofte urma să aibă grijă de cai și să apere vitele de fiarele sălbatice.

Într-o seară Aesa stătea în ușa grajdului așteptînd întoarcerea vitelor de la păscut, cînd apăru Vigdis foarte speriată și spuse :

— Vine Gunnar prin pășune ; ce să mă fac ; dacă vede în ce stare sînt, mă omoară.

— Du-te și culcă-te în pat, zise Aesa, o să-i spun că ești bolnavă ; și așa nu stă mult aici.

Urmînd sfatul lui Aesa, Vigdis rămase în pat în timpul celor două zile petrecute de Gunnar la casa din pădure. Acesta spuse că nici nu e de mirare că Vigdis se îmbolnăvise, fiindcă nu aveau destul lapte. Într-adevăr, cele două femei urcaseră atît de timpuriu la casa din pădure încît vitele găseau încă foarte puțină hrană, din cauza chiciurei care se lăsa în fiecare noapte.

Dar după plecarea lui Gunnar, Aesa crezu că este de datoria ei să vorbească prietenește cu Vigdis, și să-i dea sfaturi. Astfel, într-o zi, cînd fata spăla niște putine de lapte, Aesa îi spuse:

— Lasă-mă pe mine, tu nu poți să faci treburi așa grele.

Vigdis aruncă atunci putina cît colo și mama ei adoptivă se înspăimîntă de privirile ei rătăcite.

— Dacă mai vorbești așa nu știu ce-ți fac ! strigă Vigdis.

Aesa nu mai avu curajul să aducă vorba despre asta. Între timp venise vara.

Într-o noapte Vigdis se sculă din pat și ieși afară. Miezul verii trecuse deja ; noaptea era

foarte întunecoasă dar fără vînt. Vigdis străbătu pajiştea dar cînd ajunse la poartă, nu mai putu să facă nici un pas şi abia găsi puterea să se întindă pe jos. Rămase aşa un timp. La un moment dat la marginea pădurii apăru un cal negru care nu ieşea la păscut, cu herghelia, ci stătea pe lîngă casă. Îi plăcea să fie mîngîiat, mai ales de Vigdis. Calul se apropie de ea şi necheză. Apoi rămase lîngă Vigdis. Cînd durerile se mai potoliră, ea se ridică şi încercă să-şi continue drumul. Calul o urmă. La fiecare val de dureri, ea îi înconjura gîtul cu braţele, sprijinindu-se de el. Calul întorcea capul spre Vigdis, o muşca în joacă de umăr şi de spate şi apoi rămînea nemişcat.

În cele din urmă Vigdis ajunse la o apă mare, întunecată. O deschizătură în perdeaua de nori reflecta o bucăţică de cer albastru pe o parte a luciului apei ; încolo era neagră.

La un moment dat Vigdis scoase un ţipăt puternic şi un ecou lugubru îi răspunse de pe cealaltă parte a lacului. Atunci se înspăimîntă şi luînd în gură un colţ al mantiei în care era înfăşurată, începu să roadă postavul, fărîmiţîndu-l în bucăţele mici ; gura i se umplu cu fire de lînă şi era cît pe aci să vomeze. În apropiere se auzea susurul unui pîrîu. Deschizînd ochii, văzu că începe să se lumineze vag de ziuă. Lacul era brăzdat de negre unde mici ; dar Vigdis nu mai avea putere să se tîrască pînă la malul lui şi petrecu restul nopţii chinuindu-se.

Răsări soarele şi-i gîdilă ochii cu razele lui. Puţin după aceea Vigdis născu. Zăcu o bucată bună de timp fără cunoştinţă, dar apoi începu să simtă

cum o pătrunde căldura soarelui şi auzi şi scîncetul copilului. Îl privi. Era băiat. Mama nu îndrăzni să-l atingă, dar luă o broboadă de culoare albă cu dungi verzi, pe care o avusese pe cap şi pe umeri şi care era plină de sudoare, de rouă şi de pete de sînge, o despături şi înfăşură copilul în ea. Îl împinse apoi între două pietre şi îl acoperi cu muşchi şi cu rămurele. După aceea se tîrî cu greutate pînă la pîrîu şi bău. Pe mal era un bolovan încălzit de soare. Vigdis se aşeză pe el ca să se odihnească puţin. Peste cîtva timp se ridică şi o porni încet spre casă.

O găsi pe Aesa foarte îngrijorată. Skofte plecase s-o caute. Vigdis intră în odaie şi se culcă îndată. Avea fierbinţeală şi cîteva zile zăcu în pat foarte bolnavă. Aesa o îngriji cum putu mai bine, îi masă sînii cu unt încălzit, dar nici una din ele nu pomeni un cuvînt despre cele întîmplate.

Din ziua aceea Vigdis n-a mai vrut în ruptul capului să iasă în pădure. Stătea toată ziua închisă în casă. Dar Aesa băgă de seamă că ea nu era mai puţin deznădăjduită ca înainte.

XV

VARA ERA foarte călduroasă; vacile nici nu mai veneau acasă seara, ci rămîneau să doarmă în pădure. Aesa şi Skofte trebuiau să meargă foarte departe, peste dealuri şi văi, ca să le dea de urmă şi să le aducă înapoi.

Lui Vigdis nu-i plăcea să rămînă singură. I se făcuse frică de pădure și dorea să se întoarcă la Vadin. Așezată în pragul ușii, ea lăsa adesea să-i rătăcească privirile în vale. Casa din pădure era situată la altitudine mare și de jur împrejur erau numai munți și păduri. Înspre miazăzi se zărea capătul fiordului. Într-o seară, cînd ședea așa în prag și ceasurile se depănau agale, cîinele, care își odihnea botul în poala ei, începu să dea semne de neliniște ; apoi se ridică în grabă și o luă lătrînd la goană, pe pajiște, în jos ; Vigdis zări un călăreț, care sări de pe cal și-l legă de gard. Cuprinsă de teamă, se ridică cu gîndul să fugă în pădure și să se ascundă, dar chiar în momentul acela călărețul se întoarse cu fața spre ea și îl recunoscu pe Ljot. Acesta îi strigă să nu-i fie frică. Vigdis rămase în picioare lîngă ușă și răspunse :

— Știu că nu trebuie să-mi fie frică de tine.

Ljot o privi lung cîteva clipe, apoi întrebă :

— Ce vrei să spui cu asta ?

Vigdis rîse sec dar nu răspunse nimic.

Ljot se apropie și se sprijini de pervazul ușii. Își aruncă privirile de-a lungul pajiștei care se întindea la poalele dealului și în timp ce vorbea cu Vigdis zgîria pămîntul cu vîrful suliței. Zise :

— A sosit timpul să mă întorc în Islanda. La Tunsberg corabia unor rude de ale mele așteaptă gata de plecare. Știu că rugămintea pe care ți-o fac acum este foarte îndrăzneață, fiindcă vreau să te rog să mă ierți pentru tot răul pe care ți l-am pricinuit. Dar dacă te hotărăști să pleci cu mine vei fi cea mai respectată și iubită din toate femeile cîte au existat pînă la tine.

Vigdis rîse din nou şi răspunse :

— Făgăduielile tale nu preţuiesc mare lucru, Ljot. M-ai ademenit odată cu cuvinte frumoase, dar nu mi-ai adus decît ruşine cruntă şi durere fără margini. Nici o femeie n-a fost atît de rău încercată ca mine. Cred că cea care îţi va fi cîndva soţie o să aibă parte de mare cinste de pe urma felului cum te strecori în sufletele oamenilor, le omori caii, le silueşti fetele şi răspîndeşti peste tot minciunile şi cîntecele tale. Drept să-ţi spun, nu mi se pare că ai fi în stare să săvîrşeşti fapte mari.

Ljot privi în altă parte cînd răspunse :

— Ai toată dreptatea să vorbeşti aşa. Dar cu toate astea să ştii că a fost o vreme cînd am săvîrşit fapte mari. Cîndva îţi plăcea să auzi vorbindu-se despre ele. Pe atunci nu ţi se părea că sînt atît de rău şi nevrednic şi consimţeai adesea să mă săruţi. Dar să ştii, că de cînd ne-am întîlnit ultima oară n-am mai avut parte de bucurie şi ceasurile mi s-au părut cumplit de lungi fără tine.

— Poate ţi-ai închipuit, răspunse Vigdis, că de atunci n-am făcut altceva decît să aştept să te revăd ?

Ljot o privi drept în faţă şi zise :

— Da.

Cîteva clipe tăcură amîndoi.

Într-un tîrziu Ljot începu iar :

— Spune-mi, Vigdis, dacă soarta a vrut să am un copil în ţara asta ?

Vigdis răspunse rîzînd :

— S-ar putea — dar eu nu ştiu nimic. N-am căutat să aflu ce ai făcut, cît ai stat pe aici.

Ljot roşi pînă în vîrful urechilor şi tăcu un timp. Vigdis spuse :

— Fă şi pe mai departe tot felul de cîntece în care îţi lauzi bărbăţia şi arăţi cît eşti de îndrăzneţ cînd eşti singur cu o femeie. Dar nu spera ca cineva să-ţi dea crezare prin părţile noastre — la noi nimeni nu ia în seamă pălăvrăgelile unui peţitor gelos...

Pentru moment Ljot amuţi, nemaiştiind ce să răspundă. Dar nu se putea hotărî nici să plece. Cu toate acestea începea să-şi dea seama că Vigdis n-o să-şi schimbe hotărîrea şi că n-o s-o mai poată recuceri. Gîndul că ar putea s-o piardă pentru totdeauna îl făcea să sufere cumplit. Deodată îşi aduse aminte de cuţit. Îl scoase din sîn şi i-l întinse fetei spunînd :

— Îţi aduci aminte că l-ai pierdut lîngă locul de jertfe cînd ne-am întîlnit, prima dată, anul trecut ?

Vigdis luă cuţitul şi cu un gest brusc încercă să-l înfigă în gîtul lui Ljot. Dar nu nimeri decît umărul. Cuţitul străpunse haina şi-i atinse pielea. Începu să curgă sînge.

Ljot o îmbrăţişă şi o strînse cîteva clipe la pieptul său. Apoi îi spuse :

— Acum mi-ar fi uşor să te iau cu mine — dar de data asta nu vreau să fac nimic împotriva voinţei tale. Doar un lucru te rog : nu mă părăsi ; îţi voi răspunde totdeauna făcîndu-ţi bine, orice rău mi-ai face tu.

Vigdis zise, în timp ce Ljot o mai ţinea strînsă în braţe :

— Cît timp mai sînt în viaţă n-o să mă înduplеci să traversez marea cu tine.

El o sărută și apoi spuse :

— Atunci îți doresc să ai parte de multă bucurie în lumea asta — eu n-o să-mi uit niciodată suferința.

Vigdis răspunse aproape strigînd :

— Să ai parte de moartea cea mai nemiloasă, de o viață lungă plină de necazuri, tu, și toți cei ce ți-or fi dragi — s-ajungi să-ți vezi copiii murind de moartea cea mai îngrozitoare.

Ljot îi dădu drumul și începu să coboare dealul. Dar după ce-și dezlegă calul, mai rămase cîtva timp pironit locului, cu ochii ațintiți înspre casa din deal. Apoi se îndreptă încet cu calul spre pădure, urcă la un moment dat în șa și dispăru.. Și trecu multă vreme și multe se întîmplară pînă să-i fie dat lui Vigdis să-l vadă din nou.

XVI

LA ÎNCEPUTUL toamnei cele două femei se înapoiară la Vadin. Dar nici iarna aceea nu a fost prea fericită pentru Vigdis. Era foarte neliniștită, deoarece Kåre de la Grefsin și rudele lui începuseră să ducă tratative cu Gunnar în legătură cu căsătoria pe care doreau s-o încheie între ea și Kåre.

Vigdis îl rugă pe tatăl său să mai amîne căsătoria, cel puțin pentru un timp. Spunea că n-ar vrea să se mărite atît de tînără. Deocamdată Gunnar îi promise lui Kåre că-i va da un răspuns în

toamna următoare. Dar Vigdis îşi dădea seama că tatăl său dorea această căsătorie.

Vigdis declară că nu va mai petrece vara următoare în casa din pădure. Într-o seară de primăvară plecă să facă o plimbare pe cîmp. Vremea era foarte frumoasă. Era în perioada cînd înfloresc mestecenii şi încep să cînte păsările. Soarele se apropia de sfinţit. Un parfum îmbătător se degaja din copaci şi din iarbă. Vigdis spera să-şi mai uite necazurile.

Nu departe, într-o căscioară aşezată la miazăzi de Vadin, locuia o femeie măritată cu unul din argaţii lui Gunnar. Aşezată în prag, aceasta torcea, cînd trecu pe acolo Vigdis. Ea se opri să schimbe cîteva cuvinte cu femeia. Prin uşa deschisă se auzea scîncetul unui copil. Vigdis spuse :

— Copilul ăsta plînge ca şi cum ar avea un mare necaz. Cred că nu e prea mic. Am băgat de seamă că nou-născuţii plîng altfel decît copiii mai mari ; ei scot nişte ţipete foarte urîte, ca pisicile sau bufniţele, nu ca fiinţele omeneşti.

Femeia intră înăuntru şi se întoarse cu copilul în braţe. Era o fetiţă de vreo doi ani şi ceva. De îndată ce mamă-sa o luă pe genunchi, fetiţa încetă să mai plîngă. Peste cîteva minute se dădu jos şi alergă în livadă să culeagă flori. Dar cînd se aplecă să smulgă florile se împiedică în rochiţă şi căzu. Vigdis o ridică de jos şi fetiţa îi dădu florile pe care le avea în mînă, dar cum le rupsese fără tije, Vigdis le scăpă imediat. Mama zise :

— Florile astea se numesc „ziua-și-noaptea". Ia una și dă-mi-o încoace, Vigdis, să-ți ghicesc viitorul.

Vigdis îi întinse o floare și femeia continuă :

— Văd aici două petale de culoare închisă, apoi două de culoare deschisă, iar cea mai de jos e de culoare deschisă în partea de sus și închisă pe margine. Asta înseamnă că o să ai mai întîi mari supărări, iar după aceea multă bucurie. Dar marginea de culoare închisă la ultima petală nu prevestește nimic bun pentru bătrînețele tale.

Vigdis răspunse :

— Iată o prevestire foarte rea, deși, de fapt, nici nu te-am rugat să-mi prezici viitorul. Dar te voi răsplăti totuși pentru osteneală. Ea scoase din sîn o cataramă de argint, i-o dădu femeii și apoi plecă.

În mijlocul livezii se ridica o colină joasă, pe care crescuseră cîțiva scoruși și cîteva tufișuri de trandafir sălbatic. Prin iarbă se vedeau o mulțime de „ziua-și-noaptea". Cînd ajunse la poalele colinei, Vigdis se așeză, își încrucișe mîinile pe genunchi și contemplă fiordul, ale cărui unde străluceau în toată frumusețea în razele soarelui ce asfințea. Rămase așa multă vreme. Gîndurile ei nu erau senine, fie că se opreau asupra lui Ljot, fie asupra a ceea ce lăsase sus, în pădure. Adesea se întreba dacă mai era acolo între pietre, sau dacă fusese mîncat de fiare. Își aducea bine aminte că în locul unde stătuse în noaptea aceea mișunau furnici și alte insecte de tot felul. Cu toate că nu nutrea

prea multă afecțiune pentru copilul pe care îl adusese pe lume, nu-i surîdea ideea că furnicile se plimbau pe el, încă înainte de a fi murit.

Cînd se lăsă seara, Vigdis se ridică și porni spre casă. Începu să alerge ca să ajungă mai repede. În curte o întîlni pe Aesa, care spuse :

— Am fost îngrijorată, fata mea. N-am știut ce să mai cred văzînd că nu vii, mai ales că știu cît ți-e de frică de întuneric.

Vigdis răspunse :

— Da, mi-e frică și de întuneric și de pădure. Am ajuns să-mi fie frică și acasă în odaia mea. Viața mea e ca vai de lume și ar fi mai bine s-o sfîrșesc odată.

— Nu mai vorbi așa, spuse Aesa. Poți să ai încă parte de multă fericire. Ești destul de tînără ca să uiți supărarea de acum. Nimeni nu știe nimic. Toți te cred fecioară și nevătămată. Kåre te iubește și alături de el o să fii și bogată și cinstită de toată lumea.

— Tocmai asta mi se pare acum răul cel mai mare. Am ajuns să-mi zic că ar fi mai bine ca rușinea mea să fie cunoscută de toți și ca tata să mă alunge de acasă. Este cumplit că sînt nevoită să mă prefac, să par tot așa de fericită ca altădată. Căci nici o clipă nu-mi pot abate gîndurile de la necazul meu. Prea puțin îmi folosește dacă oamenii din ținutul ăsta mă cred fată mare ; sîntem trei, cei care știm că ei se înșală. Trupul meu ascunde semnul rușinii și-mi vine să intru în pămînt de cînd Kåre vrea să mă ia de nevastă.

Seara, cînd erau singure în odaie, Vigdis reluă convorbirea spunînd :

— Mamă adoptivă, n-ai avea chef să pleci în ţinuturile de miazăzi să-ţi cauţi rudele ? Mi-ai spus odată că ele nu sînt de obîrşie mai umilă decît noi, cei de aici.

Aesa răspunse :

— Nu ştiu dacă rudele mele sînt încă în viaţă şi e prea tîrziu să pornesc acuma în căutarea lor şi să încerc să-mi fac o viaţă nouă cu ajutorul lor. Dar de ce mă întrebi ?

Vigdis tăcu cîteva clipe apoi răspunse :

— Pe vremuri, cînd aveam o supărare mă aşezam pe genunchii tăi. Dar acum, Aesa, am ajuns să mă ascund de tine mai mult ca de oricare altul.

Aesa nu răspunse, iar Vigdis continuă :

— Îmi pare rău că am pierdut copilul ăsta ; mă trezeşte în fiecare noapte cu ţipete îngrozitoare. Aş vrea ca soarta să mă fi făcut neîndurătoare.

— Ce vrei să spui cu asta ? întrebă Aesa.

— Cea mai bună răzbunare, zise Vigdis, ar fi ca însuşi fiul lui Ljot să devină blestemul său, ca tatăl să nu poată scăpa de răzbunarea fiului.

Aesa întrebă cu vocea foarte joasă :

— Aş vrea să ştiu dacă vorbeşti serios ?

— Da, răspunse Vigdis.

Aesa zise :

— Să ştii că băiatul, pe care l-ai născut astă vară, e la fiul meu, Skofte.

Vigdis se ridică brusc. Se făcuse palidă ca un cadavru şi pentru o clipă rămase fără glas. Apoi puse capul pe masă şi izbucni în hohote de plîns.

Aesa zise :

— Nimeni nu trebuie să ştie nimic despre necazul tău. Cred că ar fi bine să rămînă şi de acum încolo o taină ; dar ţi-am spus cum stau lucrurile, gîndindu-mă că poate vrei să-ţi vezi copilul.

Vigdis continuă să plîngă :

— Am crezut că sînt atît de nefericită, încît nu poate să-mi meargă mai rău. Nu mai pot rămîne aici, pe aceleaşi meleaguri, unde trăieşte şi copilul ăsta. Rău am făcut că n-am avut atunci destulă tărie să-l arunc în lac. Cred însă că nu mi-ai spus adevărul.

Aesa scoase din lada ei o năframă de pînză pe care i-o întinse lui Vigdis. Aceasta se uită la ea şi o recunoscu îndată — era năframa pe care o avusese pe cap în noaptea aceea. Petele de sînge se mai vedeau încă, iar în falduri erau cîteva rămurele şi fire de muşchi. Vigdis o aruncă cît colo şi apoi spuse plîngînd :

— Tata trebuie să afle totul, cît mai repede ; nu vreau să mai trăiesc aşa, să-mi împart tainele cu Skofte sau cu oricare altul. N-aş fi crezut niciodată că o să mă trădezi în felul ăsta.

Aesa răspunse :

— Cînd m-am trezit în dimineaţa aceea şi am văzut că nu eşti în pat, m-am speriat şi l-am trimis pe Skofte să te caute. A găsit copilul şi l-a luat cu el. Nouă ni s-a părut că e foarte frumos şi

Skofte a zis că-l crește el. Ți-am spus toate astea gîndindu-mă că o să fie poate o mîngîiere pentru tine să afli că copilul tău e cel mai frumos din tot ținutul !

— Fie ce-o fi, spuse Vigdis ; dar de viața asta sînt sătulă.

Aesa răspunse :

— Nu vorbi așa. Nu este mare scofală să te naști din părinți cumsecade și cu dare de mînă. Cine ajunge să umble cu capul plecat, sub povara rușinii, nu-l mai îndreaptă niciodată. Eu am avut parte de așa ceva și o să-ți povestesc cum. Pe urmă o să faci cum vei crede de cuviință.

XVII

ȘI AESA începu să-și depene povestea :

Tatăl meu se numea Harald Barbă-de-Aur și trăia într-un ținut din miazăzi, în insula Sjaelland. Ți-am mai povestit cîte ceva din copilăria mea, care a fost frumoasă și plină de bucurii, atît pentru mine cît și pentru surorile mele. Într-o seară am coborît cu slujnicele noastre la Sund ca să facem baie. Ingrid și Astrid erau mari, eu însă aveam numai treisprezece ani. Peste cîtva timp au apărut în larg mai multe corăbii ; erau vikingi din insula Öland. Au debarcat și ne-au luat cu ei. Nici una dintre noi n-a reușit să scape. Corăbiile erau proprietatea celor trei frați care ne-au dus cu ei, dîndu-și îndată seama că cele trei surori erau fiice

de nobil. Cel mai mare dintre frați se numea Arngrim. Încă din prima noapte am ajuns în patul lui și am rămas doi ani la el. Cei trei frați s-au despărțit curînd după ce ne-au răpit; doi dintre ei s-au înapoiat acasă, dar Arngrim cutreiera mai departe mările în lung și în lat, atît vara cît și iarna. Era un tînăr frumos, puternic și curajos, dar cu mine se purta aspru, fiindcă nu i-am arătat niciodată dragoste. Pe surorile mele nu le-am mai văzut și nici n-am aflat vreodată ce s-a întîmplat cu ele. Iar Arngrim nu-mi răspundea niciodată cînd îl întrebam despre soarta lor.

El a colindat mult pe ape și a cîștigat multe bătălii. Pe mine mă ținea într-o odaie sub punte. Fiindcă se temea că o să fug, îmi luase hainele, dar îmi dădea tot felul de blănuri, covoare scumpe și podoabe. Pe corabie mai era un tînăr marinar danez, pe nume Asbjørn; l-am înduplecat să fugă cu mine și cu tot aurul ce-l aveam; dar Arngrim a prins de veste; pe Asbjørn l-a omorît iar cu mine s-a purtat după aceea și mai rău.

Într-o zi, pe cînd eram în larg, în dreptul insulelor Suder, am fost atacați de corăbiile unor vikingi norvegieni și în încăierarea ce a avut loc Arngrim a fost omorît. Căpetenia norvegiană era Gunnar, tatăl tău. După ce m-a scos din încăperea mea, m-am dus pe punte, unde zăcea cadavrul lui Arngrim; am îngenuncheat și mi-am înmuiat părul în sîngele lui. Mi-am adus aminte că noaptea obișnuia să-mi lege părul de gîtul lui.

Gunnar m-a întrebat cum mă cheamă și a cui fiică sînt, „fiindcă mi se pare“, zise el, „că ești

dintr-un neam tot atît de ales pe cît ești de frumoasă". I-am povestit cum am fost răpită împreună cu surorile mele.

Gunnar mi-a făgăduit că o să mă ducă înapoi în Danemarca, mi-a dat haine din cele mai frumoase și potrivite rangului meu și s-a purtat atît de bine cu mine încît m-am îndrăgostit de el. El spuse că ar vrea să se despartă de nevastă-sa și că după aceea îmi va cere mîna de la familia mea. Dar acum aș fi fost mai bucuroasă să rămîn la el decît să mă întorc acasă. Și așa am rămas pe corabie, pînă cînd într-o bună zi am băgat de seamă că sînt însărcinată. Gunnar m-a îndrăgit atunci și mai mult, fiindcă Alvsol era stearpă.

Apoi m-a adus la Vadin ; dar curînd după aceea căpetenia ținutului i-a chemat pe toți bărbații de vază la oaste și astfel Gunnar a trebuit să plece. El i-a poruncit lui Alvsol să aibă grijă de mine și de copil ca și cînd ar fi fost al ei. Apoi ne-am despărțit. M-am simțit tare nefericită. Alvsol și mama ei adoptivă au fost lîngă mine cînd am născut copilul : era un băiat ; ele l-au luat îndată și l-au aruncat. Apoi le-au cerut la toți să spună că copilul se născuse mort, și m-au amenințat cu moartea cea mai nemiloasă dacă aș îndrăzni să mă plîng vreodată cuiva. După aceea a venit vestea că Gunnar fusese greu rănit și că n-o să se întoarcă multă vreme acasă ; atunci Alvsol a dat poruncă să fiu dusă în casa unde trăiau robii. Unul dintre aceștia se numea Svart. El m-a apărat de toți ceilalți și a fost bun cu mine ; dar m-a luat de nevastă. Alvsol i-a dat o

casă în pădure, acolo unde stă acum Skofte, şi pe urmă a dat sfoară în ţară că sînt nevasta robului.

Cînd Gunnar s-a întors acasă, Alvsol i-a spus că m-am dus la Svart şi Gunnar s-a mîniat atît de tare încît a vrut să ne omoare pe amîndoi. Dar eu i-am povestit totul despre copilul pe care l-a aruncat Alvsol şi despre toate celelalte. El a izgonit-o pe Alvsol şi mi-a spus să-l las pe Svart şi să viu la el, să-i conduc casa. Dar eu i-am spus că ar face mai bine să se însoare din nou. Şi a luat-o pe Herdis, mama ta. Pe vremea aceea ea era mai tînără şi mai frumoasă ca mine. Ştii că a murit, cînd te-a născut pe tine. L-am rugat pe Gunnar să mă lase să te cresc şi pînă la urmă s-a înduplecat. De atunci am condus casa aici, aşa cum ştii. Apoi Gunnar mi-a slobozit fiii din robie. De cînd l-am cunoscut numai bine mi-a făcut.

XVIII

VIGDIS spuse :

— Ceea ce mi se pare mai ciudat din cîte mi-ai spus este că ai rămas cu robul căruia i te-au dat. Eu l-aş fi rugat pe Gunnar să pună să fie sfîrtecat de cai sălbatici.

Aesa răspunse :

— Pentru Gunnar a fost o cinste mai mare să aducă aici o nevastă tînără, bogată şi de neam, decît să mă păstreze pe mine. Dar ceea ce m-a

hotărît în primul rînd să fac asta, era că aveam un băiat cu Svart. Şi nu mai voiam să-mi fie iarăşi luat.

— Tu ai o altă fire decît mine, zise Vigdis, şi apoi adăugă: nici de pe urma mamei n-a avut prea multă bucurie — şi va avea cu atît mai puţină cînd va auzi că am copilul ăsta.

— Lasă-l pe copil acolo unde e, cît trăieşte Gunnar. Pe urmă o să-l poţi lua la tine, ca să te bucuri de el. O să reuşim noi cumva să-l înduplecăm pe Kåre.

Vigdis îşi lăsă mîinile în poală, privind focul.

— Nu pot să mai trăiesc cu frica-n sîn şi deznădăjduită, spuse ea, tot căutînd să scap de destinul meu. Mai bine iau taurul de coarne, căci orice s-ar întîmpla, nu poate fi mai rău decît este acum.

Apoi luă năframa, alergă la uşă şi chemă pe un om care tăia lemne în curte.

— Du-te cu năframa asta la Skofte, îi zise ea, şi spune-i să vie încoace încă în noaptea asta şi să-mi aducă ce a găsit odată cu năframa.

Apoi se întoarse la locul ei de lîngă vatră. Aesa se aşeză alături de ea. Cele două femei şezură vreme îndelungată una lîngă cealaltă fără să spună nimic. La un moment dat Aesa spuse:

— O să treacă cîteva ore pînă soseşte Skofte. Ar fi mai bine să mergem să ne culcăm.

— Du-te şi te culcă, zise Vigdis.

Aesa nu răspunse şi rămase pe loc. După un timp Vigdis spuse din nou:

— Aesa, du te şi te culcă.

După tonul cu care vorbea Vigdis, doica deduse că n-avea rost să se împotrivească. Se întinse în pat, dar nu adormi. Vigdis rămase la locul său ; stătea nemişcată ; doar cînd focul din vatră ameninţa să se stingă se scula să mai pună un butuc. Şi aşa trecu toată noaptea şi cocoşii începură să cînte de ziuă.

La un moment dat cineva bătu în uşă.

— Du-te şi deschide, Aesa, zise Vigdis.

Aesa deschise şi intră Skofte. Ţinea în braţe copilul, care era învelit într-o blană. Vigdis se ridică şi aprinse o bucată de lemn de brad cu răşină. Skofte dădu la o parte blana şi ridică copilul la lumină. Acesta începu să plîngă, fiindcă tocmai se trezise din somn.

Vigdis privi copilul un timp, dar nu-l atinse. Era mic şi slăbuţ pentru vîrsta lui ; avea părul negru şi ochii albaştri, luminoşi. Semăna mult cu Ljot. Skofte îl puse jos, voind să arate cum stătea copilul în picioare, cînd îl sprijinea cineva, dar nu ştia încă să umble. Plîngea tot timpul şi se agăţa de hainele tatălui său adoptiv.

Vigdis aruncă bucata de lemn de brad în foc şi se aşeză din nou pe locul unde stătuse înainte. Copilul nu mai voia să tacă şi Skofte zise :

— Plînge fiindcă îi e somn. Altfel e totdeauna cuminte.

— Atunci fă-l să adoarmă odată, zise Vigdis. Altfel trezeşte toată curtea.

Aesa îl luă în braţe ca să-l ducă în pat, dar Vigdis spuse :

— Nu vreau să doarmă în patul ăsta. Găsește-i alt loc. Iar tu, Skofte, du-te în odaia cea mare și culcă-te acolo. O să te răsplătesc pentru tot ce ai făcut, chiar cu mai mult decît face copilul ăsta.

Aesa culcă copilul pe bancă și se întinse lîngă el. Vigdis însă nu dormi toată noaptea.

XIX

AESA HARALDSDOTTER se duse la Gunnar dis-de-dimineață, înainte ca acesta să se fi sculat. Ea-i rugă pe argați să iasă din odaie și se așeză pe marginea patului. Apoi se întreținu cu Gunnar între patru ochi, vreme îndelungată. În cele din urmă acesta se sculă, se îmbrăcă și se duse în odaia lui Vigdis.

Ea se ridică brusc la intrarea tatălui său, era palidă și foarte îngrijorată. Dar Gunnar nu-i spuse mare lucru, iar Aesa rămase tot timpul lîngă el. Se apropie de copil și-l privi :

— Se vede destul de bine cine e tatăl lui, zise Gunnar.

Vigdis nu răspunse și Gunnar continuă :

— Pînă acum mi s-a părut că soarta a fost crudă cu mine, fiindcă nu mi-a dat decît o singură fată și nici un băiat. Cred că ți-am arătat totdeauna dragoste și nu m-am purtat niciodată aspru cu tine. Am nădăjduit să te văd fericită și cinstită de toți, înainte de a muri eu. Ar fi fost mai bine să n-am de loc copii decît să aud că ți se spune tîrfă și să-ți văd, la bătrînețe, bastardul crescînd aici, în casa mea.

Vigdis răspunse :

— Bine zici, tată ; ar fi fost mai bine să n-ai o fată.

Gunnar nu răspunse şi ieşi din odaie.

XX

TIMPUL TRECEA şi la Vadin nu se petrecea nimic deosebit. Foarte puţini călători ajungeau pe acolo şi nici oamenii lui Gunnar nu ieşeau în lume. Gunnar pusese la inimă păţania fiicei sale, îmbătrîni repede, se gîrbovi şi sănătatea i se şubrezi. Copilul era la Vadin. Aesa îl îngrijea şi-l iubea foarte mult, dar Vigdis nu se interesa de loc de el şi nici măcar nu se sinchisea să-i dea un nume. Era mereu tristă şi stătea tot timpul la Vadin.

Într-o zi Vigdis şi Aesa făceau pîine în bucătărie ; copilul se învîrtea de colo-colo ; avea doi ani atunci. Aesa frămîntă două pîinişoare, i le arătă, şi-i spuse că o să le coacă pentru el. Copilul se bucură peste măsură şi începu să alerge de la una la alta, cerînd să-i dea pîinişoarele, pînă cînd, la un moment dat răsturnă sacul cu făină. Vigdis îl prinse, îl scutură şi îl bătu.

— Numai nebunii faci, strigă ea.

Copilul începu să plîngă. Vigdis îl luă şi-l puse să şadă pe bancă.

— Şezi acolo, spuse ea, şi taci ; să nu te mai aud că plîngi pentru nimica toată.

Apoi se întoarse la covata cu aluat şi începu să trebăluiască din nou. La un moment dat îi spuse Aesei

— Copilul ăsta nu-mi face nici o bucurie şi tare mi-e teamă că n-o să mă răzbune. Nu-mi seamănă de loc.

— Nu vorbi aşa, zise Aesa.

Vigdis tăcu şi îşi continuă lucrul. Copilul nu se mai oprea din plîns : îşi ţinea obrazul acoperit cu mîinile şi cînd mamă-sa îşi aţinti privirile asupra lui se culcă pe bancă şi îşi înfundă capul în nişte saci.

După cîtva timp Aesa ieşi afară. Vigdis luă atunci cele două pîinişoare şi i le dădu copilului.

— Taci acum şi mănîncă, zise ea şi i le puse pe genunchi. Copilul se linişti şi se uită la mamă-sa, atingînd pîinişoarele doar cu vîrful degetelor ; dar i se păru că sînt prea calde. Şi-apoi, îi era aşa de frică. Deodată Vigdis îl mîngîie de cîteva ori pe păr. Dar după aceea îi spuse să meargă la Aesa.

XXI

IARNA se scurse fără să se întîmple nimic deosebit. Trecuse deja de echinocţiu, soarele începea să răspîndească tot mai multă căldură, şi în timpul zilei zăpada se topea şi se scurgea de pe acoperişuri. Oamenii tăiau lemne în pădure. Într-o dimineaţă Gunnar ieşi călare să vadă de robii pe care îi trimisese să taie nişte copaci în pădure.

Spre amiază Aesa şi Vigdis se pregăteau să pună mîncarea pe masă, cînd deodată Aesa privi spre uşă şi spuse :

— Uite că Gunnar s-a şi întors, dar mi se pare că şade foarte ciudat pe cal — ori a băut prea mult, ori e bolnav. Apoi ieşi repede în întîmpinarea lui. Vigdis tocmai luase oala cu fiertură de pe foc şi punea lingurile pe masă cînd, deodată, auzi pe Aesa scoţînd un ţipăt. O clipă mai tîrziu intră Skofte cu un alt bărbat, sprijinindu-l pe Gunnar. Aesa venea în urmă cu braţele ridicate spre cer. Vigdis văzu că tatăl său era palid şi că barba-i albă era plină de sînge.

În momentul acela scăpă tot ce avea în mînă, alergă la tatăl său şi îl întrebă ce se întîmplase.

Gunnar făcu semn să-l ducă la bancă ; şezu acolo cîteva clipe cu capul sprijinit de perete. Apoi spuse :

— Am stat de vorbă cu Eyolv de la Grimelundar, dar de-acum înainte n-o să mai schimbăm nici un cuvînt unul cu celălalt.

Vigdis întrebă :

— Eyolv a fost omorît ?

— Nu, răspunse Gunnar, dar soarta mea e pecetluită. Sînt *eu* rănit de moarte.

Aesa şi Vigdis îi scoaseră hainele ca să vadă rana şi îşi dădură seama că avea dreptate. Vigdis strigă :

— Tată, să ne spui cum s-a întîmplat.

Gunnar zise :

— Ne-am întîlnit în pădurea cea bătrînă. Eyolv mi-a vorbit despre tine, Vigdis. Iar eu i-am spus că nu-i dau voie să-şi bată joc de mine din pricina necinstirii fiicei mele.

Vigdis nu răspunse. Pe Gunnar îl culcară în pat. Acesta îl trimise pe Skofte să meargă spre miazănoapte, unde se aflau oamenii lui, și să le spună să vie îndată acasă, fiindcă nimeni nu putea să știe ce aveau de gînd să facă fiii lui Arne. „Și Eyolv mi-a mai spus, continuă Gunnar, că acum Vigdis o să fie țiitoarea lui."

Aesa se așeză lîngă Gunnar, iar Vigdis îl luă la o parte pe Olav, care fusese alături de Gunnar, și-l întrebă cum se întîmplaseră lucrurile.

— Olav, cum l-ai apărat pe stăpînul tău ? întrebă Vigdis.

— Cum am putut mai bine, răspunse acesta. Iar Gunnar s-a apărat și el, așa cum era de așteptat. Fiecare din noi a trimis pe lumea cealaltă cîte un om, dar ei erau șase. Cînd Gunnar a fost rănit de moarte, am alergat îndată și l-am prins în brațe, ca să nu cadă de pe cal ; ceilalți au luat-o atunci la fugă.

— Știi încotro au plecat ? întrebă Vigdis din nou.

— Știu că Grimelundar e undeva în apropiere de iazul de la Gautesstad, căruia îi zice Iazul Copilului, zise Olav. Taie cu toții copaci, acolo, pe povîrnișul muntelui.

Vigdis tăcu cîteva clipe. Apoi spuse

— Desigur că lui Eyolv i se pare că a făcut o faptă foarte vitejească în dimineața asta.

După aceea intră în odaia sa, scoase cuțitul din ladă, își legă o năframă neagră pe cap și îmbrăcă o mantie neagră. Coborî apoi în curte, își puse o pereche de schiuri, luă bețe și porni peste cîmpie,

spre pădure. Merse tot timpul pe lîngă marginea dinspre miazănoapte a pădurii, pînă la Gautesstad, ocoli casele de acolo şi îşi continuă drumul pe la poalele dealului de la capătul grădinilor. Pe sub copaci zăpada se întărise şi se putea aluneca repede pe schiuri, aşa încît Vigdis zări în curînd suprafaţa albă a iazului şi casa de bîrne pe care o clădiseră acolo cei de la Grimelundar.

Se părea că lucraseră o mulţime de oameni. Într-adevăr, peste tot erau aruncate bucăţi de lemn, scoarţă de copaci şi fîn rămas de la cărăuşi. Dar încolo Vigdis nu zări pe nimeni. Ea rămase la adăpostul copacilor şi îşi găsi un ascunziş aproape de casa de bîrne. Îşi scoase schiurile, apoi se apropie şi aruncă o privire înăuntru. Lîngă uşă se afla o secure şi un scut, pe care îl recunoscu : era al lui Eyolv. Casa era foarte înaltă, dar strîmtă. Vigdis intră înăuntru. Descoperi doi bărbaţi care dormeau. Unul dintre ei era Eyolv.

Vigdis merse mai întîi la culcuşul celuilalt ; ea ridică cu o mînă mantia cu care era acoperit cel ce dormea şi i-o trase deasupra capului. Cu cealaltă mînă luă cuţitul şi i-l înfipse în beregată. Apoi se îndreptă către culcuşul lui Eyolv. Îi puse mîna pe piept şi îl trezi.

— Trezeşte-te, Eyolv. Iată că ţi s-a împlinit dorinţa. A venit Vigdis de la Vadin şi vrea să stea de vorbă cu tine.

Eyolv se trezi îndată. În casă era întuneric, aşa încît nu putea s-o desluşească bine pe Vigdis. Aceasta spuse :

— E adevărat, sînt o fată necinstită, am venit să te caut chiar în patul tău.

Şi zicînd astfel, înfipse cuţitul în el. Nici de data asta nu-şi greşi ţinta. Eyolv căzu pe spate, sîngele îi curgea şiroaie din beregată. Ea înfipse pumnalul încă de două ori, şi ultima dată nu-l mai scoase, ci-l lăsă în rană şi se aplecă asupra lui Eyolv, ca să vadă cum moare. Apoi îşi muie mîinile în sîngele care curgea şiroaie şi le şterse de părul lui. Eyolv îşi dădu duhul.

Vigdis ieşi din casă, îşi puse schiurile şi coborî din nou prin pădure.

Între timp se făcuse mai frig. Vigdis înainta repede, fiindcă drumul cobora în cea mai mare parte. Dar din cînd în cînd era nevoită să se oprească, picioarele îi tremurau, şi îl vedea tot timpul pe Eyolv murind sub loviturile ei de cuţit. I se părea că făcuse mai mult decît să-l răzbune pe Gunnar şi lovitura mortală pe care o primise acesta. Avusese la cheremul ei pe un om tot atît de neputincios în faţa ei, cum fusese ea faţă de Ljot. Era atît de tulburată, încît nu-şi mai dădea seama că aluneca la vale pe pămîntul îngheţat, ba nici nu mai vedea bine pe unde trecea.

Urcînd un deal, care îi tăia calea, ajunse pe drumul pe care se transportau buştenii şi îl întîlni pe Coll Arnessøn cu cîţiva din oamenii săi. Aceştia urcau cu nişte sănii goale pentru căratul buştenilor ; cînd o zăriră pe Vigdis începură să strige. Koll şi încă un om se luară după ea prin zăpadă, dar se împotmoliră în curînd fiindcă zăpada era moale şi ei nu aveau schiuri. Vigdis o apucă prin tufişuri şi se îndreptă spre un pîrîu ce curgea la poalele dealului. Trecu peste gheaţă, cu toate că era

subţire, plină de băltoace şi pîrîia sub schiuri. Dar pînă la urmă ajunse totuşi cu bine pe celălalt mal, reuşind astfel să scape de urmărire.

Ea nu se mai opri pînă la Vadin, intră direct în odaie şi se apropie de patul lui Gunnar. Acesta dormea. Aesa veghea la căpătîiul lui. Vigdis strigă :

— Trezeşte-te, tată, ca să auzi vestea care o să-ţi facă cea mai mare bucurie. Am spălat puţin ruşinea noastră, cum am putut mai bine, căci l-am omorît cu mîinile mele pe Eyolv, fiul lui Arne.

Gunnar spuse să-l ridice în capul oaselor şi Vigdis îi povesti cele întîmplate. Atunci Gunnar o rugă să se aplece ca s-o sărute, şi zise :

— Ai dovedit că eşti o femeie vitează şi de toată lauda. Trăgeam de mult nădejde că o să te arăţi aşa într-o bună zi. Nu mai sînt supărat pe tine că te-ai lăsat ademenită de islandezul acela. Vă doresc numai bine, ţie şi copilului tău.

Vigdis povesti apoi cum l-a întîlnit pe Koll şi Gunnar o întrebă dacă acesta o recunoscuse.

— Nu ştiu, zise Vigdis ; dar o să recunoască pumnalul pe care l-am uitat în beregata lui Eyolv.

Atunci Gunnar spuse :

— Eu nu mai sînt în stare să vă apăr şi s-ar putea să mai treacă un timp pînă se întoarce Skofte cu oamenii noştri. Cel mai bine ar fi să-ţi iei copilul şi să pleci îndată la Grefsin. Sînt sigur că Kåre nu va uita prietenia care ne leagă. Olav o să ascundă toate lucrurile de preţ din casă în peştera de pe rîul ce curge spre miazăzi, la poalele dealului pe care se află şura noastră.

— Tată, nu vreau să plec şi să te părăsesc chiar acum, zise Vigdis.

Dar Gunnar spuse :

— Tu și copilul trebuie să fiți la adăpost, nu vreau să mi se stingă seminția. Pe mine mă lasă puterile și, de altfel, am trăit destul. Plecați îndată la Grefsin, și tu și Aesa.

Aesa spuse :

— Eu nu știu să merg pe schiuri și nu vreau să plec de lîngă tine, Gunnar. Ai fost un stăpîn așa de bun pentru mine și pentru ai mei. Și apoi nu e așa de sigur că Koll o să vie încă în seara asta aici. Dar Vigdis trebuie să plece la Grefsin. Kåre ne va ajuta desigur cum va putea mai bine.

Și s-a întîmplat cum a dorit Aesa. Ea rămase cu Gunnar, nevrînd pentru nimic în lume să-l părăsească. Vigdis se duse să trezească copilul și să-l îmbrace. Puse într-o pungă de piele tot ce avea mai prețios : aur și giuvaere ; mai luă și puțină pîine și carne afumată, fiindcă nu mai avea timp să-i dea copilului să mănînce înainte de plecare. Îl luă în brațe și intră din nou la tatăl său ca să-și ia rămas bun. Gunnar îi sărută pe amîndoi. Apoi Vigdis își luă cu multă duioșie rămas bun de la Aesa, exprimîndu-și nădejdea că se vor revedea cît mai curînd.

XXII

VIGDIS ieși din casă și își luă schiurile, fixîndu-le bine de picioare, cu curele solide. Apoi își alese un băț care avea la capătul lui un vîrf lung de fier și o rondelă. Cu un ștergar își legă copilul de spate

şi părăsi în grabă curtea părintească, apucînd-o spre miazănoapte.

Soarele era pe punctul de a apune, iar zăpada era atît de tare încît schiurile nu lăsau aproape nici o urmă, cu toate că Vigdis avea şi copilul în spinare. O luă de-a lungul rîului, în amonte, pînă cînd dădu de un loc unde gheaţa era destul de groasă ca să poată traversa. Apoi urcă dealul, dar acum era greu de mers. De altfel Vigdis era încă obosită de drumul lung pe care îl făcuse nu cu mult înainte. Cînd ajunse sus pe deal, se opri şi privi înapoi. Deasupra fiordului cerul era roşu. Nu zări pe nimeni în jur, cît putea cuprinde cu privirile, dar pe vremea aceea aproape tot ţinutul era acoperit de păduri şi de tufişuri.

Vigdis urcă spre Grefsin ; mergea încet şi pe cer începuseră să răsară stelele, înainte ca ea să fi ajuns. Sosi în curte, dar nu văzu nici o lumină la ferestre şi găsi toate uşile închise. Vigdis merse la una din uşi şi bătu cu băţul de schi, dar nu ieşi nimeni. Nu se auzea nici un zgomot în afară de mişcarea vitelor în grajd. Vigdis înţelese că nu era nimeni acasă.

Se opri un moment, gîndindu-se ce să facă, şi puse copilul jos, ca să-şi mai tragă răsuflarea. Dar acesta o trase de pulpana mantalei şi arătă, cu degetul, înapoi spre ţinutul de unde veniseră. Vigdis văzu că în direcţia în care trebuia să fie Vadin toată zarea era roşie ca jeraticul. Lumina roşietică se înteţea din ce în ce, iar deasupra ei se înălţa o coloană tot mai groasă de fum negru. Copilului i se făcu frică, dinţii începură să-i clăn-

țăne și căută să se ascundă printre faldurile mantiei mamei sale. Vigdis îl ridică în sus :

— Bunicul tău și doica ta ard de vii — uită-te bine, copile, să nu uiți niciodată ce vezi acum.

Vigdis observă că incendiul se lățea tot mai mult. Flăcările țîșneau tot mai sus și fumul se colora cînd în roșu cînd în auriu. Focul ajunse la șură ; fînul și grînele ardeau împroșcînd scîntei pînă în înaltul cerului. Se făcuse lumină aproape ca ziua, chiar și în locul unde se afla Vigdis. Apoi ea zări un număr mare de oameni pe schiuri, care se îndreptau cu repeziciune spre rîu și socoti că e mai cuminte să caute refugiu în adîncul pădurii.

Luă iar copilul în spate și se așternu pe drum, cît o duceau schiurile de repede. Își zise că cel mai bun lucru era să urmeze o bucată de drum pîrtiile ce plecau de la casele de la Grefsin, pentru ca cei care ar fi vrut s-o urmărească să nu poată descoperi atît de ușor încotro o apucase. O luă spre miazănoapte, știind că împrejurimile lacului cel mare de deasupra văii erau locuite. Spera că nu va fi urmărită atît de departe...

Cînd intră în pădure era deja întuneric și numai zăpada albă dintre copaci îi arăta drumul. Terenul urca acum în pantă, spre munte, și Vigdis înainta cu greutate. Căzu de mai multe ori și se juli pînă la sînge pe față și pe mîini. Noaptea era rece, dar Vigdis nu simțea frigul ; era udă leoarcă de sudoare și îi bătea inima de sta să-i spargă pieptul. Ceea ce o stînjenea mai mult era copilul care se agăța de gîtul ei și amenința s-o sufoce în timp ce ea și așa urca cu multă greutate.

În cele din urmă ajunse sus pe creasta muntelui, unde putea să înainteze mai ușor. Se părea că nu trecuse nimeni pe acolo în ultimul timp. Întorcîndu-se încă o dată spre miazăzi, Vigdis văzu din nou văpaia de foc printre brazi, dar mai scăzuse acum.

După un timp copilul începu să clănțăne din nou din dinți ; i se făcuse frig și-i era foame.

— Nu mai plînge, micuțul meu, zise mama ; nu peste mult dăm de oameni. O să-ți dea terci cald și o să te culce în pat.

— Ajungem repede ? întrebă copilul.

— Da, curînd.

Vigdis își scoase mantia, înveli bine copilul ca într-un sac, și apoi îl legă solid de spate. Deodată zări jos, în depărtare, o dîră albă. Frînînd cît putea mai bine cu ajutorul bățului, ea coborî sărind de la un punct de sprijin la altul ; dar coborîtul era foarte anevoios și de fiecare dată cînd schiurile se opreau, simțea că îi tremură genunchii și că sudoarea curgea șiroaie pe trupul ei. Pe cer străluceau stele, dar în pădure domnea un întuneric adînc, fiindcă luna nu răsărea decît spre dimineață.

Deodată zări o întindere albă, care după părerea ei trebuia să fie o apă. Vru să-și croiască drum ca să ajungă mai repede la apă, dar se împiedică de un copac și în cădere i se rupse legătura de la unul din schiuri. Avea la ea un cuțit și tăie cîteva ramuri de salcie cu care refăcu legătura cît putu mai bine. Pînă atunci puse copilul jos în zăpadă. Trecu cîtva timp, pînă cînd reuși să termine și să plece mai departe.

— Ţi-e frig, fiule ? întrebă ea, ridicîndu-l de jos.

— Nu, spuse el.

Vigdis îi pipăi mîinile ; erau reci ca gheaţa şi copilul nu simţea nimic, cînd mamă-sa le strîngea. Îşi dădu seama că erau pe cale să degere. Atunci luă copilul în poală şi îl frecă cu zăpadă, pînă cînd începu să plîngă spunînd că-l doare. Apoi îl înveli în mantia sa, cum putu mai bine. Şi trecînd peste lac, o luă spre nord-vest, unde, după cîte îşi mai aducea aminte, trebuia să fi fost casele.

Abia atunci Vigdis simţi că, în timp ce se ocupase de copil, o pătrunsese şi pe ea frigul.

Pe lac bătea un vînt puternic dinspre nord. Vigdis mergea împotriva vîntului, dar acesta pătrundea atît de uşor prin hainele ude leoarcă, încît avea senzaţia că este goală. Continuă să meargă pe ţărmul stîng uitîndu-se tot timpul după case, dar nu văzu nici una. În cele din urmă zări pe o pantă albă ceva ce din depărtare i se păru că ar fi o casă. Alergă într-acolo cît putu mai repede. Dar nu era decît o şură. Vigdis era atît de sleită de puteri încît abia mai putea înainta. Găsi uşa fără mare greutate. Era deschisă. Îşi scoase schiurile şi intră. Înăuntru era întuneric beznă ; nu era mai cald decît afară ; căută bîjbîind pînă dădu de puţin fîn într-un ungher. Se înfundă în fîn, dar acesta era rece ca gheaţa şi nu o încălzi de loc.

Copilul întrebă :

— Am ajuns ? Îmi dai terci ?

— Cei care locuiesc în casa asta nu sînt aici, spuse Vigdis. Ești desigur foarte obosit — ne culcăm puțin și pînă ne trezim vin și ei acasă.

— Mi-e foame, spuse copilul.

Vigdis scoase din pungă puțină pîine și carne, le mestecă ea mai întîi, apoi le puse în gura copilului. După ce mîncă, acesta se mai liniști puțin. Dar tremura de frig și mamă-sa la fel. Vigdis își descheie rochia și culcă copilul pe trupul ei. Apoi întinse cu grijă mantaua peste amîndoi și îngrămădi fîn împrejur și pe deasupra. Copilul adormi. Respirația lui la pieptul ei o încălzi puțin. Din cînd în cînd ațipea și ea și visa că merge noaptea printr-un ținut cu bălți și atunci se trezea brusc. Copilul se trezea și el și mamă-sa căuta să-l liniștească. Cuvintele cu care molcomesc femeile copiii mici îi veneau în mod firesc pe buze.

Rămaseră multă vreme așa ; Vigdis auzea cum trosnesc pereții de bîrne ai șurii din pricina gerului. Printr-o crăpătură văzu că luna începuse să scînteieze pe zăpadă ; copilul se trezi din nou și spuse că i-e sete. Și ei îi era sete ; se gîndi să iasă afară și să ia niște zăpadă. Voia în același timp, să vadă dacă mai e în stare să-și miște mădularele amorțite de frig. Dar copilul plîngea și nu voia să-i dea drumul. Atunci îl luă în brațe și merse să deschidă ușa.

— Uite că vin acasă oamenii care stau aici, zise copilul. Vigdis văzu într-adevăr mai mulți oameni, care înaintau spre țărm, departe spre miazăzi, purtînd torțe aprinse.

Ea ieşi afară, îşi puse din nou schiurile şi după cîţiva paşi se simţi mai bine decît în şură. Dar acum începu să-şi pună întrebarea, cum o să se sfîrşească această călătorie. Cursul unei ape îi tăia cale şi o luă de-a lungul lui ; auzise cîndva că prin părţile acelea curgea un rîu, ce se vărsa în lacul Hakedal şi hotărî ca — dacă o mai ajută puterile — să meargă de-a lungul acestuia, pînă ce va da de aşezări omeneşti. Dar nu ştia la ce depărtare ar putea să fie acele aşezări. Cu fiecare pas ce-l făcea se simţea tot mai sleită de puteri. Sfîrşitul o să fie, se gîndea ea, că voi fi nevoită să mă culc undeva sub un brad şi să rămîn acolo pentru totdeauna şi eu şi copilul ; dar la urma urmelor — îşi zicea ea — prea mare pagubă n-o să fie.

Totuşi Vigdis continuă să meargă. Trecu peste o apă mare şi o luă din nou împotriva vîntului. La un moment dat auzi mai mulţi lupi urlînd în depărtare. Atunci grăbi pasul sperînd că din cauza frigului lupii nu-l vor putea adulmeca.

Într-adevăr, foarte curînd nu-i mai auzi ; doar vuietul apelor rîului mai întrerupea liniştea. Iar luna strălucea clar şi glacial, şi pe zăpadă umbrele se profilau lungi şi negre. La un moment dat Vigdis zări sub copaci o pată neagră şi mare. Acum ajunsese la capătul puterilor. Se tîrî pînă la adăpostul acela, rupse cît putu de multe crengi de brad şi făcu un culcuş pentru ea şi pentru copil, pe care îl culcă în poală, ca cel puţin lui să-i fie mai cald. Apoi îşi sprijini bărbia de capul copilului. Strîngîndu-l în braţe, rămase aşa multă vreme într-un fel de toropeală aproape letargică.

XXIII

ÎNCEPEA să se lumineze de ziuă și Vigdis văzu că se afla la baza unei faleze abrupte ; deasupra ei peretele stîncos se înălța semeț spre cer iar dedesubt era valea îngustă a unui rîu vijelios. Copilul dormea și nu părea să fie bolnav. Vigdis își zise că trebuia cu orice preț să pornească în căutarea unei așezări omenești. Dar deocamdată nu știa unde se găsea și era atît de obosită încît nu reușea să se ridice de jos.

Peste cîteva minute încercă iar să se scoale în picioare ; dar chiar în clipa aceea auzi un șuierat în imediata apropiere și o săgeată care venea dintre copaci se înfipse în trunchiul bradului la ale cărui rădăcini ședea. În timp ce săgeata mai vibra încă apăru un bărbat pe schiuri și se îndreptă în direcția ei. Văzînd-o se opri brusc și mirarea îi fu atît de mare încît cîteva clipe amuți. În cele din urmă întrebă :

— E cineva aici ?

Vigdis nu izbutea să scoată nici un ton ; bărbatul se apropie, dar cînd văzu că are și un copil, fu și mai uimit. Era un bărbat înalt, blond, cu o barbă mare și părul lung și buclat. Era îmbrăcat în piei. La cingătoare îi atîrna o secure, pe umeri avea un sac, iar în mînă ținea o țepușă de vînătoare.

O întrebă pe Vigdis cum ajunsese acolo. Dar ea rămase nemișcată, privindu-l ; nu mai avea putere nici măcar să articuleze un cuvînt. Atunci interveni copilul :

— I-au dat foc casei bunicului.

— Cînd a fost asta, întrebă străinul, și unde era casa ?

— Sînt de la Vadin, spuse cu greutate Vigdis. Focul a fost astă noapte.

Celălalt exclamă :

— Ai ajuns pînă aici în noaptea asta ? N-aș fi crezut că o femeie e în stare să străbată un drum atît de lung într-o singură noapte.

După cîteva clipe continuă :

— Ai nevoie de un adăpost. Casa mea nu e prea arătoasă dar tot e mai bine ca afară.

O ajută pe Vigdis să se ridice și voi să ia copilul în brațe. Dar acesta se agăța de mamă-sa, nevrînd să fie luat de străin. Vigdis spuse că-l poate duce și singură. Străinul o cuprinse pe după mijloc și coborî cu ea spre rîu. Dar își dădu îndată seama că ea abia se mai ținea pe picioare ; îi scoase schiurile și o luă în brațe, ducînd-o și pe ea, și copilul și schiurile ; Vigdis nu-și veni în fire decît cînd ajunseră într-un defileu strîmt din mijlocul munților, unde se afla o căscioară. Străinul depuse povara, apoi zise :

— Cu mîna nu stai bine deloc. Îi ridică mîna stîngă și Vigdis văzu că era albă-verzuie, ca gheața. Gazda îi scoase ciorapii și ghetele și o frecă mult timp cu zăpadă. Dar mîna stîngă continua să aibă un aspect îngrijorător. În cele din urmă o duse în odaie și îi arătă un pat. Apoi îi dădu să bea dintr-un corn și, în ciuda durerilor chinuitoare, Vigdis adormi îndată.

În cursul serii ea se trezi. Văzu că între timp fusese aprins focul. În jurul focului şedeau trei bărbaţi, îmbrăcaţi cam ponosit, dar bine înarmaţi. Unul din ei era bărbatul cu care se întîlnise în pădure.

Acum o durea toată mîna şi abia putu să guste din mîncarea pe care i-o oferiră cei trei. Iar în cursul nopţii durerea se înteţi şi mai rău. În curînd cuprinse tot braţul şi chiar şi pieptul.

Dimineaţa bărbatul pe care îl întîlnise mai întîi — şi care se numea Illuge — o întrebă cum se simte. Vigdis spuse că nu a avut niciodată dureri atît de atroce şi îl întrebă dacă crede că mîna se mai poate vindeca.

El examină mîna bolnavă şi i se păru că arată foarte îngrijorător. Vigdis spuse :

— În cazul ăsta trebuie să mă ajutaţi şi să-mi tăiaţi trei degete.

Illuge se uită lung la ea, dar în cele din urmă spuse că poate e mai bine aşa. Şi făcură cum hotărîse ea. Unul din ce trei bărbaţi o luă pe genunchi şi o ţinu strîns, ca să nu se poată mişca, iar Illuge îi tăie cu securea cele trei degete din mijloc, de la mîna stîngă. Vigdis nu scoase nici măcar un geamăt. Doar la urmă, după ce totul trecuse, zise :

— Eşti un bărbat foarte puternic, Illuge, dar ai o mînă uşoară.

Illuge pansă rana, apoi o ajută pe Vigdis să se culce. Ea se simţi rău cîtva timp, dar în cele din urmă îşi mai reveni şi putu să le povestească celor trei peripeţiile prin care trecuse în timpul călătoriei.

XXIV

CEI TREI bărbaţi care locuiau în căscioară erau haiduci. Vigdis îşi amintea că auzise vorbindu-se despre aceşti oameni în afara legii care ameninţau siguranţa celor ce traversau pădurile din nord. Doi dintre ei erau fraţi şi se numeau Ille Hermod şi Einar Hadelending. Al treilea, Illuge, venea mai de la miazănoapte. Era un bărbat foarte chipeş : înalt şi bine făcut, avea mîinile şi picioarele mici şi trăsăturile foarte frumoase ; nasul era uşor acvilin, părul lung blond, şi barba creaţă.

Illuge veni la Vigdis într-o dimineaţă, cînd aceasta se simţea mult mai bine şi era singură cu copilul. Stătură un timp de vorbă. La un moment dat Illuge spuse :

— Am vorbit cu tovarăşii mei despre ceea ce vreau să-ţi spun acum. Aici, în pădure, nu e uşor să ai o femeie la casă. Situaţia ta nu e mai bună ca a noastră, fiindcă nu poţi să te întorci în ţinutul tău. De aceea n-ar fi rău ca tu şi cu mine să împărţim patul, iar în primăvară o să clădesc o casă numai pentru mine şi tine lîngă lac, ceva mai spre miazănoapte. Hermod şi Einar au şi ei de gînd să-şi aducă o nevastă.

Vigdis ţinea copilul pe genunchi. Ea zise :

— Am încredere în tine, Illuge, şi presupun că nu vrei să mă sileşti.

Illuge răspunse peste cîteva clipe :

— De silit n-am să te silesc, dar nu ştiu ce nădejde tragi ; pînă la urmă tot o să iei pe unul dintre noi. Iar dacă e aşa, cred că eu sînt acela care am mai multe drepturi asupra ta. Lacul ăsta,

căruia noi îi zicem Lacul Ursului, şi locurile din jurul lui sînt foarte bogate în peşte şi vînat. Aşa că viaţa pe care ţi-o ofer e oricum mai bună decît era cînd te-am găsit.

Vigdis răspunse :

— Vă mulţumiţi cu mult mai puţin decît li s-ar cuveni unor bărbaţi ca voi dacă credeţi că e bine să staţi aici, în mijlocul codrilor, departe de oameni. Nu văd de ce n-aţi încerca să coborîţi din nou într-un ţinut locuit. Nu cred că în ţinutul meu s-ar găsi cineva care să nu vrea să vă recunoască ca oameni liberi ; căci cine s-ar putea măsura cu unul din voi ?

Dar Illuge spuse că nu e aşa de uşor să părăseşti codrii cum crede ea.

Vigdis continuă :

— Deşi sînt femeie, şi încă tînără şi singură, n-am de gînd să-i îngădui lui Koll, fiul lui Arne, care l-a ars de viu pe tata, să ne alunge şi pe mine şi pe fiul meu de pe moşia noastră. Ştiu unde şi-a ascuns tata aurul înainte de moarte şi vreau să pun stăpînire pe el. Iar dacă tu şi prietenii tăi vreţi să mă ajutaţi, îmi voi împărţi bunurile cu voi, aşa cum se face între prieteni şi vom avea cu toţii aceeaşi soartă.

— Eşti o femeie curajoasă, zise Illuge, dar ţinutul Åslo este prea aproape şi faptele noastre sînt prea bine cunoscute acolo. Nu cumva regele Olav petrece iarna asta la Hadeland ?

Vigdis zise :

— Ar fi foarte bine pentru noi toţi. Vreau să mă plîng regelui de mai multe lucruri. Am auzit că propovăduieşte credinţa cea nouă şi că e foarte

bun cu cei ce s-au botezat. Dar la noi încă mulți se închină zeilor, țin de credința cea veche și aduc jertfe în pădurea sfințită a lui Tor. Cred că aș face bine să mă duc la regele Olav. Dacă nici unul din voi nu îndrăznește să mă urmeze, e destul să-mi arătați drumul prin pădure pînă acolo. Căci dacă aș putea vorbi cu regele ar fi bine pentru toți, și pentru voi și pentru mine.

Vigdis împărtăși planurile ei și celorlalți doi haiduci. Einar Hadelending, care era cel mai tînăr, dorea foarte mult să ajungă din nou în stăpînirea moșiei strămoșilor săi, iar Hermod spuse că el unul s-a săturat de viața de proscris. Mai spuse că avea de gînd să plece cu o corabie departe de țară.

Illuge era mai puțin dispus decît ceilalți să părăsească pădurile și, cînd erau numai ei doi, îi spunea adesea lui Vigdis că ar dori s-o ia de nevastă. Ea îi răspundea că vor mai sta de vorbă despre asta după ce va fi redobîndit moșia de la Vadin. În cele din urmă Illuge se hotărî s-o însoțească la Hadeland, la regele Olav.

XXV

VIGDIS ȘI ILLUGE sosiră la curtea regelui tocmai în ziua în care acesta sărbătorea cu garda lui Duminica Floriilor.

Ei fură găzduiți într-o casă învecinată. După prînz se duseră la palat și Vigdis ceru o audiență. Ea se îmbrăcase cît putuse mai bine și păși spre regele Olav cu o atitudine mîndră și demnă, ca la

curte, apoi își înfățișă plîngerile. Regele o privea în timp ce vorbea, iar după ce termină, zise :

— Ți s-a făcut o mare nedreptate, Vigdis, dacă lucrurile s-au întîmplat așa cum spui. Am auzit de mult că acești fii ai lui Arne sînt oameni porniți pe rele. Dar cine e cel ce te însoțește ?

Illuge se apropie și zise :

— Mi se spune Illuge cel blond, stăpîne, și în anii din urmă am trăit în pădurile dinspre miazăzi.

— Numele tău l-am mai auzit. Ar fi fost mai bine pentru pricina ta, Vigdis, dacă ți-ai fi ales un alt tovarăș de drum, și nu tocmai un om pus în afara legii.

— Stăpîne, oamenii aceștia mi-au venit în ajutor și mie și copilului meu, salvîndu-ne viața, cînd am fost alungată din ținutul meu. La rugămintea mea, Illuge mi-a arătat drumul încoace, cu toate că își punea în felul acesta viața în primejdie, fiind în afara legilor. De aceea nu se cuvine, Stăpîne, să primesc nici cel mai mic ajutor de la Majestatea Voastră dacă nu am chezășia că Illuge va dobîndi iertare, sau că va putea măcar să se întoarcă nevătămat în pădurile sale, dacă nu voiți să-i dați drepturi și să-l sloboziți.

Regele spuse că Illuge se va bucura de dreptul de azil tot timpul cît vor ține sărbătorile Paștilor și că îi va permite mai tîrziu lui Vigdis să-i povestească cu și mai multe amănunte necazurile ei. Regele mai adăugă că ei vor fi amîndoi oaspeții lui, pînă la luarea unei hotărîri. În zilele următoare regele se mai întreținu de cîteva ori cu Vigdis, care trebui să-i povestească din fir în păr despre moartea

lui Eyolv, fiul lui Arne, precum și despre toate celelalte peripeții de după aceea.

În sîmbăta Paștilor, el o chemă din nou pe Vigdis; era singur în odaie și o rugă să se așeze pe bancă, lîngă el. Se lăsa seara. Regele îi puse cîteva întrebări în legătură cu Illuge. El era tatăl copilului? Vigdis spuse că nu, și că între ea și Illuge nu sînt nici un fel de legături de acest fel. Regele o mai întrebă al cui era copilul, unde era bărbatul acela și pentru ce nu era măritată.

— Puține știu despre el, stăpîne, fiindcă nu e din țara asta. Eram tînără și neînțeleaptă și m-am lăsat ademenită. Dar nu-mi face plăcere să vorbesc despre el și vă rog, stăpîne, să nu mă mai întrebați nimic despre persoana lui.

Atunci regele o cuprinse de mijloc și zise:

— N-o să rămîi mult timp văduvă, Vigdis, tu care ești așa de frumoasă și de deșteaptă.

Vigdis vru să se ridice, dar regele Olav o opri și o luă pe genunchi. Ea zise atunci:

— N-am fost hărăzită să iubesc mai mulți bărbați. Vă rog, majestate, permiteți-mi să plec acum, e tîrziu.

Regele Olav zîmbi, o sărută și spuse:

— Vreau să rămîi la mine — nu ți se pare că noi doi ne potrivim, Vigdis? Pentru tine n-ar fi o rușine să fii iubita mea. Te-aș răsplăti din plin pentru dragostea ta.

— Așa ceva nu e demn de domnia voastră, stăpîne, răspunse Vigdis. Aveți libertatea să iubiți orice fată care vă place, și nu e cazul să beți din cupa din care altul a băut înaintea voastră.

Regele rîse și mai tare și, după ce o sărută din nou, zise :

— Buzele tale rămîn la fel de dulci, Vigdis.

Apoi o ridică și o culcă pe bancă, vrînd să-și facă plăcerile cu ea.

Dar Vigdis puse mîna pe pieptul regelui și strigă :

— Dumnezeul în care crezi a îndurat pentru tine suferințe mai mari decît acelea pe care le-ai îndurat tu acum dacă mi-ai da drumul să plec.

Și regele Olav îi dădu drumul. În clipa următoare se ridică în picioare și-i spuse că poate să plece dacă dorește. Vigdis se îndreptă. Nu mai simțea acum aceeași repulsie să rămînă lîngă regele Olav, ca mai înainte. Dar regele rămase așezat pe bancă fără să mai spună nimic. Peste cîteva clipe ea se ridică și părăsi odaia, îndreptîndu-se către încăperea femeilor.

Veniră cele trei zile de sărbătoare mare. În timpul primelor două regele nu vorbi cu Vigdis, dar în a treia trimise din nou s-o cheme. Îl găsi înconjurat de o mulțime de curteni.

Regele spuse că o ceată mare de oameni o va însoți pe Vigdis la Grefsin și o va ajuta să reintre în posesia drepturilor ei. El promise și să-l ajute pe Illuge și pe tovarășii acestuia să-și răscumpere dreptul de cetățeni slobozi. Dar după aceea o luă pe Vigdis la o parte și privind-o țintă o întrebă :

— Spune-mi drept, Vigdis, vrei să te măriți cu Illuge cel blond, după ce îți redobîndești moșia ?

Vigdis ridică privirile spre el și răspunse :

— Stăpîne, mă prețuiești prea puțin dacă crezi că prefer să mă joc cu lupul decît cu leul. Dar ai fost acum atît de bun cu mine, încît trebuie să re-

cunosc că nu ai pereche printre ceilalţi nobili, şi vreau să-ţi fac o rugăminte. Îngăduie-i unui preot să vină cu mine la Vadin, ca să fiu botezată în credinţa ta. Tata îşi punea toată încrederea în forţele proprii şi eu am făcut la fel un timp, dar acum văd că credinţa ta e mai bună.

Regele se înmuie şi mai mult auzind aceasta; cuvintele lui Vigdis îi plăcură. Illuge primi şi el botezul şi rămase în slujba regelui, iar după ce pricinile lor fură lămurite se boteză şi Einar Hadelending. În schimb Hermod îşi cumpără o corabie şi plecă din ţară.

Regele trimise pe cîţiva din oamenii săi cu Vigdis spre miazăzi; plecă cu ei şi un preot. Merseră cu toţii la Grefsin şi Kåre îi primi foarte bine. El îi spuse lui Vigdis că în noaptea incendiului de la Vadin toţi cei de la Grefsin fuseseră la un ospăţ. Cînd Kåre văzuse vîlvătaia focului îşi adunase oamenii şi pornise în urmărirea lui Koll, fiul lui Arne, pe care l-a întîlnit şi l-a omorît. Pe Vigdis au căutat-o multă vreme dar n-au putut să-i dea de urmă şi au crezut că se prăpădise şi ea.

Mai tîrziu pricina a fost adusă în faţa judecăţii; pentru moartea fiilor lui Arne nu s-a cerut nici o despăgubire. Cei care aveau dreptul să-i răzbune au trebuit să plătească răscumpărarea pentru moartea lui Aesa şi pentru pagubele pricinuite caselor şi vitelor de la Vadin. Iar amenda a fost foarte mare.

În timpul verii Vigdis reconstrui casele. Ea îşi dădu foarte curînd seama de calităţile şi de curajul ei şi cîştigă multă preţuire la cei din jur. Îl boteză şi pe fiul său dîndu-i numele de Ulvar, fiindcă

îl dusese în noaptea aceea prin pădurea lupilor. Mai tîrziu zidi şi o biserică de bîrne la Frysja, în apropierea rîului, spre miazăzi.

În întregul ţinut Åslo oamenii îmbrăţişară credinţa cea nouă, iar Vigdis se simţea şi ea legată de botezul pe care-l primise ; totuşi ea nu era o practicantă prea zeloasă a noii credinţe, fiind foarte ocupată cu conducerea gospodăriei. Urmară cîţiva ani de linişte la Vadin.

Şi cu aceasta să reluăm firul întîmplărilor din viaţa lui Ljot.

XXVI

AM POMENIT încă la început despre Torbjørn Hålegg de la Eyre, care îl crescuse pe Ljot Gissursson. Acesta era un om bine văzut şi cu dare de mînă. Cu soţia sa Torbjørn avusese mai mulţi fii, dar nu ne vom ocupa de ei în mod deosebit în această povestire. Fiul cel mai mare se numise Lyting şi murise încă de tînăr. Soţia lui Lyting se numea Gudrun, dar i se dăduse supranumele de „soare al fiordului de răsărit", fiindcă era socotită drept una din cele mai frumoase femei din Islanda. Era foarte bogată, foarte isteaţă şi destoinică, săritoare şi credincioasă prietenilor săi, bună cu servitorii, dar cam iute la mînie, încăpăţînată şi destul de mîndră. Lyting şi Gudrun avuseseră o singură fiică, care se numea Leikny. Oamenii ziceau că seamănă cu mamă-sa, dar numai în ceea ce priveşte calităţile. Toată lumea o iubea pe Leikny Lytings-

datter. Lyting îi făgăduise că nu o va mărita niciodată împotriva voinței ei. Mulți tineri o ceruseră în căsătorie, dar ea îi refuzase pe toți.

Ljot se întoarse în Islanda în aceeași toamnă în care o întîlnise pe Vigdis la casa de vară. Primul lucru pe care îl află a fost că Veterlide se logodise cu Gudrun și că nunta urma să aibă loc la șase săptămîni după solstițiul de iarnă. Ljot se întoarse de îndată la gospodăria sa de la Skomedal. Rămase acolo toată iarna fără să vadă pe nimeni ; nu se duse nici la nunta unchiului său și mulți se mirară de acest lucru. Ljot nu părăsi Skomedal nici în vara următoare, cînd oamenii se duseră la Adunare. Dar Veterlide și Gudrun fuseseră la Adunare și la întoarcere trecură pe la Skomedal. Ei nu se arătară de loc supărați pe Ljot fiindcă nu fusese la nunta lor, dar îl rugară foarte stăruitor să meargă cu ei la Holtar. Pînă la urmă Ljot se lăsă înduplecat, dar numai după multe insistențe din partea celor doi.

Veterlide dădu un ospăț mare la care chemă multă lume. Ospățul fu foarte frumos și totul merse ca pe roate. Dar cei de față băgară de seamă că Ljot era trist și posac. El nu stătea de vorbă cu nimeni și nu lua parte la nici un fel de jocuri, împreună cu ceilalți tineri.

Într-una din primele zile ale acestui ospăț Veterlide îmbrăcă o frumoasă mantie brodată. Era cea pe care o primise de la Vigdis. Ljot privi multă vreme mantia. Mai tîrziu Veterlide o scoase și o puse pe bancă. Ljot se așeză lîngă ea și luînd mantia și-o întinse pe genunchi. Cînd Veterlide trecu pe acolo, Ljot zise :

— Unchiule, hai să facem un schimb : vinde-mi mie mantia asta și spune-mi cît vrei să-ți dau pe ea.

— Eu nu vînd ce am primit în dar, răspunse Veterlide.

— Atunci dăruiește-mi-o, spuse Ljot, nu ți-am cerut încă niciodată ceva.

În prima clipă Veterlide nu răspunse nimic. Apoi interveni Gudrun, care auzise cîteva cuvinte din convorbirea lor. Ea zise :

— Ar fi nedemn din partea ta, Veterlide, să-l refuzi pe nepotul tău dacă îți cere ceva ; doar trebuie să ne cinstim oaspeții. Înțelege, Ljot, că noi îți vrem binele. Lasă acum la o parte supărarea, du-te mai bine afară și veselește-te cu ceilalți tineri ; arată-ne de ce fapte de curaj ești în stare.

Ea îl rugă pe Ljot să se ridice și îi puse mantia pe umeri. Apoi spuse : „Îl îmbracă minunat ; parcă ar fi fost cusută anume pentru el". După aceea îi lăsă pe cei doi bărbați singuri. Ljot rămase în picioare cu mantia pe umeri. Veterlide spuse :

— Nu ți-aș fi dat mantia asta dacă nu ar fi intervenit Gudrun. Ar fi fost mai bine dacă te-ai fi dovedit vrednic de ea în alt fel, dar acum ar fi și mai bine s-o uiți pe cea care a brodat-o.

Ljot răspunse :

— Pe fata aceea am plăcut-o — dar acum mi-a plăcut mantia, fiindcă îmi vine bine. Așa că îți mulțumesc, unchiule, pentru darul pe care mi-l faci, fără să vrei. Primesc ceea ce îmi cade în mînă.

Spunînd acestea Ljot zîmbi ușor și, luînd mantia, ieși ca s-o ascundă. După aceea se duse în curte unde ceilalți tineri se întorceau la jocuri. Printre alții se aflau acolo doi frați, Odd și Sigurd Beines-

son, care erau foarte îndemînatici la toate jocurile. Odd era bărbatul cel mai puternic în partea aceea a insulei. Ljot era şi el foarte destoinic în mînuirea a tot felul de arme şi iscusit la diferite jocuri, în ultima vreme însă mai pierduse din îndemînare. Dar pe măsură ce se antrenă la jocuri, el se înfierbîntă tot mai mult şi cei de faţă spuseră că Ljot era mai ager în ce priveşte iuţeala şi mlădierea dar că Odd era mai bun acolo unde era nevoie de putere.

— Totuşi, spuse Ljot, mi-ar plăcea să văd dacă Odd reuşeşte să mă trîntească la pămînt.

Cei doi se luară la trîntă şi în curînd Ljot îşi dădu seama că forţa lui nu se compara cu cea a lui Odd. Dar el îşi încordă toate puterile, iar Odd care se bizuia prea mult pe puterea lui nu a fost la un moment dat destul de atent şi pînă la urmă Ljot îl trînti la pămînt. Astfel se terminară jocurile pentru ziua aceea.

Ljot petrecu noaptea într-o casă aşezată ceva mai departe de clădirea principală. Dimineaţa nu avu chef să se scoale mai devreme. La un moment dat auzi cîteva femei vorbind într-o odaie alăturată. Una din ele spuse

— Cum ţi-a plăcut că Odd Beinesson a fost trîntit ieri la pămînt ? ! N-o să se mai poată lăuda că nu i-a venit încă nimeni de hac.

O altă femeie rîse şi răspunse :

— Puţin îmi pasă dacă Odd şi-a găsit naşul sau nu, dar îmi pare bine că băiatul cel frumos a cîştigat.

— Despre Ljot zici tu că e băiat frumos, întrebă prima, nu vezi că e alb la faţă ca o nălucă ?

— Totuşi despre el vorbesc, nu ştiu pe nimeni altul care să-l fi învins pe Odd pînă acum.

Ljot se sculă şi se îmbrăcă, apoi se duse în odaia de alături. Găsi acolo mai multe femei şi printre ele era una pe care Ljot nu o mai zărise în celelalte zile. Purta o rochie brodată, de culoare verde deschis. Era foarte frumoasă; nu tocmai înaltă, durdulie şi bine făcută, cu mîini şi picioare mici, cu faţa zîmbitoare şi drăgălaşe, cu ochi albaştri şi priviri jucăuşe ; dar cel mai frumos era părul blond ca inul, strălucitor şi atît de lung încît se putea înfăşura în el. Cînd intră Ljot, fata tocmai se pieptăna.

El stătu mai întîi de vorbă cu celelalte fete, dar privea tot timpul spre cea cu părul bălai. Cînd termină cu pieptănatul, Ljot se apropie de ea şi o rugă să-i împrumute pieptenul. Ea i-l dădu. Atunci el întrebă :

— Tu ai fost cea care a zis că sînt un băiat frumos ?

Ea roşi puţin, dar spuse rîzînd :

— Puteam să bănuiesc că eşti dincolo şi stai la pîndă ? Şi apoi ştii că de obicei ai păreri bune despre cunoştinţele din copilărie şi vorbeşti frumos despre ele.

Pe Ljot îl surprinseră aceste cuvinte şi peste cîteva clipe continuă :

— Dar spune-mi cum te cheamă, căci nu-mi aduc aminte să te fi cunoscut.

— Nu-i nimic, exclamă fata, dar Ljot văzu că se supărase. El răspunse :

— Nu erai nici pe jumătate așa de frumoasă cînd te-am întîlnit ultima dată, fiindcă văd acum că ești Leikny fiica lui Lyting.

— Cînd stăteam la bunicul, nici tu nici ceilalți băieți nu vă uitați la mine, răspunse Leikny, în timp ce celelalte fete rîdeau. Dar ele își dădeau seama că lui Leikny îi plăcuse răspunsul lui Ljot.

Ljot află că ea fusese un timp la Torbjørn și venise acasă doar cu o zi înainte. De aceea o rugă să-i spună noutăți de la Eyre. Stătură mult de vorbă. Leikny era inteligentă și povestea cu mult farmec. Seara Ljot se așeză lîngă Leikny la masă și bău cu ea. Printre altele îi spuse :

— Ciudat că nu te-ai măritat încă, dar am impresia că nu socotești pe nimeni vrednic de tine.

— Nu e asta, răspunse Leikny. Dar nu strică să-ți deschizi bine ochii înainte de a încheia un astfel de tîrg. N-aș vrea să dau greș și să fiu nevoită să iau iarăși totul de la început.

Ljot începu să rîdă :

— E greu ca cineva să-ți fie pe plac și eu, unul, nu m-aș încumeta să te pețesc.

Leikny nu răspunse și vorbiră despre altceva. A doua zi Ljot se întoarse acasă.

XXVII

SPRE SFÎRȘITUL toamnei, Gudrun născu un băiat. Veterlide vărsă apă pe copil și-i dădu numele de Atle. Gudrun nu părăsise încă patul. Într-o dimineață erau în odaie numai ea și Leikny. Aceasta

stătea lîngă patul mamei sale şi înfăşura copilul în scutece. După ce termină, îl mai ţinu un timp în braţe, îl sărută şi-l mîngîie. Apoi zise :

— Cît de frumos şi de drăguţ e ; mamă, să ştii că aş vrea să fie al meu şi nu al tău.

Gudrun răspunse supărată :

— Dă-mi-l încoace şi nu mai vorbi prostii. De altfel n-ar fi prea devreme să ai şi tu unul. Doar ai împlinit douăzeci de ani. Nu ştiu ce mai aştepţi şi de ce nu vrei să te măriţi şi tu ca alte femei. Ai fi putut să-l iei pe Odd Beinesson şi cred că ţi-ar fi mers bine în toate privinţele.

Leikny răspunse :

— Ţi-am spus că nu mă mărit decît cu unul care ştie să se poarte.

— Atunci ai fi putut să te gîndeşti mai bine, cînd te-a cerut Runolv, îi zise mamă-sa.

Leikny rîse şi răspunse :

— Mamă, cred că nici tu nu eşti convinsă de ce spui. Oamenii zic că argaţii lui trebuie să-l aşeze seara în pat şi să-l dea jos dimineaţa.

— O să fii şi tu bătrînă într-o bună zi, zise Gudrun ; şi apoi se mai satură şi bărbaţii să tot fie purtaţi de nas cînd vin aici să-ţi ceară mîna.

— Ei, lasă, că tot găsesc eu unul pînă la urmă, zise Leikny. Apoi continuă : Uite, dacă m-ar cere Viga-Ljot de la Skomedal, ţi-aş face pe voie şi m-aş mărita. Şi n-ar mai trebui să-ţi faci griji, că încă nu mi-am găsit un bărbat.

— Şi ţie îţi vin cîteodată în minte tot felul de lucruri năstruşnice, ca lui Lyting. Ar fi ultimul loc

unde aş dori să mă aşez dacă aş mai fi o dată fată tînără — în valea aceea părăsită, pe unde nu trece nimeni.

— Dar am auzit că gospodăria e frumoasă, făcu Leikny, şi cred că familia ar fi mulţumită de hotărîrea mea. Şi ce e oare mai plăcut decît să te ai bine cu toţi ai tăi ?

— E drept că Veterlide ar fi foarte bucuros, zise Gudrun. Lui i-ar plăcea mult ca fiul surorii sale să facă o căsătorie ca asta. Dar am crezut că ţi-ai putea găsi un bărbat mai bogat şi cu mai multă trecere.

— S-ar aduna destul de mult dacă ne-am pune averile laolaltă, răspunse Leikny şi, de altfel, am auzit că lui Ljot îi e dat să ajungă om mare. Pe urmă Leikny mai spuse : Vorbeşte cu Veterlide despre asta, dar nu-i spune că te-am rugat eu.

XXVIII

LJOT era acasă la Skomedal, cînd Veterlide veni să-i facă o vizită cu cîteva zile înainte de solstiţiul de iarnă. Ljot îl primi foarte bine pe unchiul său şi amîndoi erau foarte bucuroşi că se întîlnesc din nou.

Casa şi curtea lui Ljot erau aşezate într-o vale numită Skomedal ; de ambele părţi se ridicau munţi înalţi şi prin vale curgea un rîu ; de partea rîului unde se afla casa, erau pe vremea aceea

mulți mesteceni. Pășunile erau foarte bune și apa foarte bogată în pește. Ljot creștea și multe vite. Veterlide observă cu atenție modul în care Ljot își îngrijea gospodăria ; i se păru că e un gospodar priceput, chiar mult mai destoinic decît s-ar fi așteptat de la un om atît de tînăr. Veterlide îi spuse acest lucru într-o zi cînd ieșiră afară la cîmp.

— Toate sînt bune și frumoase aici la tine, nepoate, zise Veterlide. Cred că nu lipsește decît un singur lucru : ți-a venit și ție vremea să te însori și să iei o femeie care să aibă grijă de casă ; altfel înflorește o gospodărie sub conducerea unei femei. Îngrijitoarea pe care o ai poate să fie foarte bună, nu-i vorbă, dar e și ea destul de bătrînă. Și unde mai pui că dacă faci o căsătorie bună îți mai sporești și averea.

Ljot răspunse că bătrîna care conducea casa de la moartea lui Steinvor este foarte vrednică.

— „Și apoi“ — zise el — „mai am încă destul timp să mă însor“

— Ei da, cum crezi, zise Veterlide. Ljot tăcu. Veterlide spuse iarăși : Cred că nu te mai gîndești la Vigdis Gunnarsdatter

Ljot roși și spuse repede :

— Nu știu unde aș putea căuta o fată cu care să mă însor.

— Ai stat de vorbă cu Leikny Lytingsdatter astă-vară, ce crezi despre ea ?

— Lucruri bune, răspunse Ljot fără grabă. E frumoasă și știe să vorbească cu duh. Dar nu m-am gîndit niciodată să-i cer mîna.

— E tot atît de deşteaptă pe cît e de frumoasă, zise Veterlide, e îndatoritoare cu cei apropiaţi, îndemînatică şi muncitoare. Am vorbit cu ea despre tine şi cred că n-ar zice „nu". Terbjørn a fost acela care a propus să se facă căsătoria asta şi nu s-au împotrivit nici Leikny şi nici Gudrun. La drept vorbind, nepoate, cred că v-aţi potrivi foarte bine, şi mulţi s-ar bucura dacă v-aţi lua.

— Văd, unchiule, că-mi dai un sfat bun şi e foarte frumos din partea ta, că vrei să mă ajuţi să fac căsătoria asta. Dar încă n-am poftă să mă însor.

Veterlide îl rugă să se gîndească încă o dată la propunerea lui şi nu mai aduse vorba despre asta. Dar urmărindu-l cu atenţie pe nepotul său, el observă că Ljot dormea prost şi că mai tot timpul părea să fie copleşit de gînduri triste.

În ultima zi a şederii sale la Skomedal, Veterlide îl întrebă din nou dacă s-a mai gîndit la propunerea de a se însura cu Leikny. Ljot răspunse :

— Îţi mulţumesc foarte mult, unchiule, pentru bunăvoinţă. Te rog să mă ajuţi, fiindcă văd că sfaturile tale sînt bune.

Ljot îl însoţi pe Veterlide acasă la acesta. Gudrun şi Leikny îl primiră bine şi în curînd au ajuns la învoială şi în ce priveşte căsătoria. Nunta s-a ţinut primăvara următoare şi Veterlide a dat un ospăţ ca-n poveşti. După aceea Ljot şi Leikny au plecat la Skomedal, unde au trăit în bună înţelegere.

XXIX

ÎNTR-O ZI din vara aceea Ljot urcă pînă la un loc așezat sus, pe vale, să cosească iarba de pe pajiștile de acolo. Era o dimineață senină și caldă. Ljot era însoțit de încă doi oameni. Aceștia urmau să cosească de o parte a rîului, iar Ljot de cealaltă. El își scosese haina și rămăsese în cămașă și în pantaloni scurți. Pajiștile erau departe de casă și cei trei cosași nu puteau reveni pentru fiecare masă. De aceea, la ora prînzului Ljot vru să treacă de partea cealaltă a rîului ca să mănînce ceva cu oamenii săi. La un moment dat o zări pe Leikny care venea spre el de-a lungul malului. Era frumos îmbrăcată : luase rochia de culoare verde deschis pe care o purtase înainte la petreceri. În mînă ducea o boccea mare. Se opri, stătu puțin de vorbă cu cosașii și le dădu ceva din boccea. Apoi trecu de partea cealaltă a rîului, unde se afla Ljot.

— Mama mi-a trimis niște hidromel, îi spuse ea bărbatului său, și m-am gîndit că lucrați aici din greu și că pe căldura asta v-ar mai răcori puțin.

— N-ar fi trebuit să te obosești cărîndu-l pînă aici, zise Ljot.

— O, nu-i așa de greu. E o vreme atît de frumoasă cum n-avem în fiecare zi și pe urmă voiam să văd și eu pînă unde se întind pășunile noastre.

Ljot îi propuse lui Leikny să treacă amîndoi de partea cealaltă a rîului, la cosași, unde se aflau merindele. Dar Leikny începu să rîdă și zise arătînd bocceaua :

— Îți dai seama că ai și de mîncare, din moment ce nevastă-ta a urcat pînă aici. Hai să ne așezăm acolo sus, în iarbă ; e liniște și răcoare. Urcară pe pajiște. Din cînd în cînd ea se apleca, lua cîte un pumn de iarbă cosită și o apropia de nas ca să-i simtă parfumul. Sus pe creastă era un grup de mesteceni și Leikny se îndreptă spre ei. Mirosul frunzelor fragede era îmbătător. În cele din urmă Leikny găsi, printre stînci, un loc mai adăpostit, ca un fel de grotă. Acolo era umbră și crescuseră tufișuri și iarbă.

Adăpostul era destul de încăpător pentru amîndoi. Leikny îl chemă pe Ljot lîngă ea. Apoi zise :

— Aici poți să te culci și să dormi, după ce te-ai săturat.

Mîncară și băură. Leikny nu mai contenea cu glumele și voia bună. După ce terminã, Ljot se întinse pe iarbă cu gîndul să doarmă puțin ; își puse un braț pe frunte ca să-și apere ochii de arșiță. Leikny își scoase năframa și-i acoperi ochii. Apoi îl întrebă :

— Nu vrei să te culci cu capul pe genunchii mei ; o să ai mai mult loc.

Ljot o ascultă. Apoi își ridică privirile spre fața lui Leikny al cărei păr strălucea în bătaia soarelui. El zise :

— Acum arăți exact așa ca atunci cînd ne-am întîlnit la Holtar.

Leikny zîmbi și zise

— Ljot, spune-mi drept, crezi că întîlnirea aceea a fost spre fericirea noastră ? Spune-mi, ești mulțumit că m-ai adus la Skomedal ?

— Știi foarte bine că sînt, răspunse Ljot. Leikny spuse :

— Pot să am siguranța ? Adesea mi se pare că ai ceva pe inimă. Cînd te-am cunoscut în copilărie erai cu totul altfel. Pe vremea aceea te țineai de tot felul de ghidușii, nu te gîndeai decît la glume și la voie bună. Iar acum, nu mai spui aproape nimic.

— N-ar fi bine să te ții toată viața numai de șotiile din copilărie.

— Pe vremea aceea se spunea că știi să faci versuri și cîntece frumoase. Vrei să-mi cînți și mie unul ?

— Cei care ți-au spus așa ceva au mințit,* răspunse el. Cîntecele mele n-au fost niciodată ceva deosebit.

— Dar mie poți să mi le cînți, se rugă ea.

— Acum nu-mi aduc aminte de nici unul, e așa de mult de cînd n-am mai făcut vreunul.

Leikny îi înconjură fața cu mîinile și cîntă, legănîndu-i capul între genunchi :

Cînd mă gîndesc la fata cu părul cel bălai,
Îmi piere somnul de dorul ce m-apasă.
Mereu noaptea gîndurile-mi zboară
Peste cele negre valuri.
Aripile lor, obosite, se liniștesc
În odaia-naltă, unde ea se odihnește,
Ea, care nici că ia în seamă
Păsărelele ce zboară-n noapte.
Și cît e ziua de lungă
Sînt chinuit de gînduri ce noaptea mă frămîntă.

— Am auzit că tu ai făcut versurile astea.

— Poate că da, răspunse Ljot. Dar nu-mi mai aduc bine aminte.

— Și cine a fost fata aceea ? întrebă Leikny. Una care nu te-a vrut de bărbat ?

— Vezi, Leikny, cînd trăiești singur te năpădesc atîtea gînduri. Pînă la urmă le încurci și versurile pe care le faci pot să fie cînd pentru una cînd pentru alta.

Leikny tăcu cîteva momente, apoi întrebă :

— A fost o fată pe care ai fi vrut mai mult s-o iei de nevastă decît pe mine ?

— Nu, zise Ljot. Atunci ea luă capul bărbatului său și aplecîndu-se îl sărută. El o mîngîie pe obraji și pe gît.

— Hai, zise ea ridicînd capul lui Ljot pe genunchi, că vreau să mă întind și eu puțin.

— Ai dreptate, spuse el, dîndu-se la o parte ca să-i facă loc. E foarte plăcut să dormi aici. Și își acoperi din nou fața cu năframa lui Leikny.

Aceasta se întinse lîngă el în iarbă, dar se sprijini într-un cot ca să-l privească.

— Văd că ți-e tare somn, făcu ea. Cămașa lui Ljot era descheiată deasupra pieptului. Ea luă o rămurică de mesteacăn și-l gîdilă. Ljot îi apucă mîna și se jucă cu degetele ei, dar rămase cu ochii închiși. Ce cicatrice ai la gît ? întrebă ea. Apoi se aplecă și-i sărută cicatricea.

— Mă gîdili, spuse Ljot ; sînt transpirat !

— Ar trebui să dormi, zise Leikny.

Ljot începu să rîdă :
— Da, dacă ai putea să stai puţin liniştită. Parcă ai zis că şi ţie ţi-e somn.
— Eşti obosit ?
— Fireşte că sînt obosit.
Apoi se întinseră amîndoi ; Ljot adormi iar Leikny rămase trează să-l privească.

XXX

AM AMINTIT mai înainte că valea era aproape părăsită. Mai jos de Skomedal erau cîteva locuinţe pentru robi şi pentru ţăranii liberi, iar ceva mai la sud o gospodărie mică numită Svartåbakke. Acolo locuia un ţăran pe care îl chema Asbrand. Acesta era tare sărac, se descurca cu greu fiindcă avea mulţi copii şi numai băiatul cel mai mare putea să-i fie de un oarecare ajutor. Băiatul se numea Halstein ; era înalt şi puternic, harnic şi cuviincios cu părinţii, pe de altă parte însă certăreţ, iute la mînie şi neîncrezător. De aceea oamenii nu-l iubeau.

El se legase de multe ori de Ljot, fiindcă nu suporta ca alţii să fie înstăriţi ; dar Ljot nu-şi ieşea din fire, luîndu-l drept un băieţandru. De Asbrand îi părea rău că o duce aşa de greu şi mai închidea ochii cînd Halstein lua mai mult decît i se cuvenea din fîn, din vînat sau din peşte.

Rîul Svartå străbătea terenul gospodăriei Skomedal ; apele sale treceau prin tot felul de che-

iuri și mici defileuri. De la Skomedal în jos Svartå se lărgea într-un fel de bazin, iar mai la vale forma o cascadă. Cel mai bun pămînt al lui Ljot se afla aproape de cascadă. Acolo se făceau și grîne. În valea aceea străjuită de o parte și de alta de munți ploua puțin și Ljot se gîndi să construiască un mic iaz ca să poată iriga pămîntul de arătură și pășunile. El începu lucrările într-un an oarecare, înainte de viiturile de primăvară. Halstein se supără, fiindcă zicea că iazul acela o să aducă mari pagube celor de la Svartåbakke. El se duse la toți cei din jur și se plînse ce nedreptate le face Ljot. Acestuia îi ajunse la urechi vestea că Halstein umblă cu tot felul de brașoave, dar el spuse că un băiețandru nu poate vorbi altfel decît după cîtă minte are.

Într-o zi Ljot și oamenii săi lucrau la construirea iazului, cînd apăru Halstein. El se duse drept la Ljot și-l somă să oprească lucrul. Dacă nu, o să se plîngă la Adunare și o să i se arate lui Ljot că n-are dreptate să aducă pagube unor oameni săraci.

— Bine, Halstein, du-te la Adunare, zise Ljot rîzînd. Tatăl tău știe doar foarte bine că are și el tot atîta de cîștigat de pe urma iazului ăstuia. Acum caută-ți de drum, n-am timp de sporovăit cu tine.

— Faci pe trufașul, Ljot Gissursson, strigă Halstein, fiindcă ești cel mai de seamă în ținutul ăsta. Dar lasă că avem și noi oameni care ne sprijină în pricina asta și care sînt tot așa de buni ca tine.

— Zău ? spuse Ljot continuînd să rîdă. Du-te şi le dă bineţe din partea mea şi mai spune-le că mi-ar face plăcere să-i întîlnesc.

Între timp sosi şi Leikny ; fusese să spele nişte ţesături de lînă la lac. Ea zise

— Cred că Asbrand n-are de ce să se plîngă de Ljot. Dimpotrivă, a fost foarte înţelegător cu el. Chiar astă toamnă, cînd am adunat oile în munţi.

Halstein se făcu roşu ca para focului şi strigă :

— Vrei să ne faci hoţi, Leikny ?

— Nu, răspunse Leikny, dar îmi aduc bine aminte că tocmai Ljot a găsit oile pe care tu le căutai în zadar şi că după aceea a făcut împărţeala lor în aşa fel, încît îmi vine să cred că aţi fost mulţumiţi.

Atunci Halstein zise :

— E foarte bine, Leikny, că eşti aşa de mulţumită de bărbatul tău — că tot ai dorit atîta să te măriţi cu el.

Leikny vru să răspundă, dar Ljot o opri :

— Nu-l mai asculta pe băieţandrul ăsta, n-avem timp să stăm de vorbă cu el despre verzi şi uscate. Halstein, pleacă odată !

Halstein se depărtă cîţiva paşi, dar se întoarse şi strigă

— Te-ai însurat bine, Ljot ; ai noroc cu femeia asta — dar am auzit că la Nidaros erai îndrăgostit mort de o fată norvegiană, care ţi-a preţuit aşa de puţin bărbăţia, încît a luat pe altul fără să mai stea mult pe gînduri.

Ljot scoase un ţipăt, apoi luă de jos o suliţă şi o aruncă după Halstein. Vîrful ei se înfipse

într-un ochi al acestuia și într-o clipă băiatul căzu mort la pămînt.

Ljot trimise pe unul din oamenii săi la Svartåbakke, să facă cunoscute cele întîmplate, apoi se întoarse acasă urmat de Leikny.

— Ce voia să spună Halstein ? — despre o fată norvegiană ?

— Ei, e o poveste veche și n-ai nici un motiv să te sinchisești de ea. Nu mai stărui, n-am chef să vorbesc despre asta.

XXXI

CÎND AFLĂ despre moartea lui Halstein, Asbrand își ieși cu totul din fire. Jalea și disperarea îl făcură să piardă orice stăpînire de sine. Era încredințat că Ljot vrea să-l aducă la sapă de lemn, atît prin construirea iazului cît și prin toate celelalte. A doua zi Ljot merse la Svartåbakke, dar Asbrand plecase deja la rudele și prietenii săi să ceară ajutor. Mai întîi se duse la fiii lui Beine, care erau rude îndepărtate cu soția sa, și-i rugă să-l ajute să se răzbune.

Odd spuse că Ljot nu era omul care să plătească răscumpărare pentru omucidere ; dimpotrivă, poate că se gîndea la fărădelegi și mai mari.

— Dar, zise Odd, tare aș mai vrea să-l învăț pe Ljot cum să se poarte. Odd cunoștea bine legile și avea mulți prieteni. El consimți să prezinte plîngerea lui Asbrand în fața judecății. Acesta ră-

mase la Odd pînă în ziua cînd trebuiau să plece la Allting[1].

Ljot voi să meargă şi el la Allting, şi Leikny se hotărî să-l însoţească, deşi el o rugă să renunţe, fiindcă aştepta un copil, iar drumul pînă la Allting era lung şi anevoios. Dar Leikny plînse, îl imploră şi spuse că acasă tot n-ar avea linişte, dacă n-ar şti ce se întîmplă cu Odd. Pînă la urmă plecă şi ea cu Ljot. Luară şi pe fiul lor, care avea doi ani şi se numea Lyting. Din cauza copilului mergeau încet şi sosiră la Allting cu o întîrziere de cîteva zile. Traseră în casa în care locuia Veterlide, care venise şi el la Allting împreună cu Gudrun.

A doua zi după sosirea lui Ljot bătrînul Asbrand ieşi dis-de-dimineaţă în tîrg şi se învîrti printre dughene. Acolo îl întîlni pe Gjest Oddleivsson şi stătu de vorbă cu acesta. Asbrand îi spuse cine este şi ce pricină are cu Ljot. Gjest zise :

— Am aflat că la început Ljot avusese de gînd să plătească despăgubire pentru Halstein, dar acum s-a supărat din pricina lui Odd şi nu mai vrea.

Mai stătură puţin de vorbă, apoi Gjest plecă. Asbrand îşi continuă drumul, rătăcind de colo-colo şi gîndindu-se tot timpul la această pricină. Se temea că Odd ar putea să-i încurce socotelile. De aceea se gîndi să se ducă la locuinţa lui Veterlide şi să stea de vorbă între patru ochi cu Ljot. Zis şi făcut.

[1] Adunarea Generală, de tip parlamentar, înfiinţată în jur de 930. For legislativ şi executiv al islandezilor (n.r.).

Ljot și Veterlide tocmai se sculaseră și luau dejunul cu cîțiva cunoscuți. Și Gudrun și Leikny erau de față. Lui Asbrand îi păru acum rău că venise și voi să plece, dar Ljot strigă după el :

— Ce-ai făcut cu ocrotitorul tău, Asbrand ? Nu cumva Odd s-a săturat de pricina ta și nu mai vrea să-ți vină în ajutor ?

Asbrand se opri în pragul ușii îngăimînd și bîlbîind ceva. În cele din urmă spuse că ar fi vrut să-l întrebe pe Ljot între patru ochi dacă nu vrea să-i plătească despăgubire pentru uciderea lui Halstein. Apoi începu să plîngă.

Ljot răspunse :

— Halstein nu a contenit să mă provoace tot timpul cît am fost vecini și nimeni n-ar trebui să se mire că în cele din urmă m-am supărat pe el. Totuși, îmi pare rău că l-am omorît. Știu că îți era de mare ajutor, fiindcă ești sărac și bătrîn. De aceea am avut de gînd să-ți plătesc atîta cît se plătește de obicei drept despăgubire pentru omucidere. Dacă vrei să-ți dau banii pe loc, sînt gata s-o fac. Dar dacă te sfătuiești cu Odd, nu cred că o să cîștigi mare lucru, fiindcă în fața lui nu vreau să mă plec. Dacă vrei să ne împăcăm, o să pun pe oamenii mei să te ajute, o să-ți dau de toate cîte îți trebuie prin casă și n-o să-ți fie spre pagubă nici ție și nici copiilor tăi. Fă cum crezi, dar nu uita că ești primul om căruia îi ofer despăgubiri pentru ucidere.

Asbrand primi oferta lui Ljot, iar Veterlide procură suma de bani necesară. La plecare Veterlide îi dărui lui Asbrand o cingătoare de argint și bătrînul se întoarse acasă foarte mulțumit. În schimb Odd

se înfurie cumplit cînd auzi ce se întîmplase și-l făcu pe Asbrand cu ou și cu oțet.

Întîmplarea a făcut multă vîlvă și toți erau de părere că în ultimul timp Viga-Ljot devenise neobișnuit de îngăduitor. Dar Leikny lăuda mărinimia lui Ljot ori de cîte ori găsea pe cineva dispus s-o asculte — cu nimeni, zicea ea, nu se împăcase încă Ljot în așa fel, dar a făcut-o pentru acest biet bătrîn, care oricum nu avea puterea să i se împotrivească. Oamenii însă rîdeau de argumentele ei și ziceau că Ljot poate să facă și să desfacă orice dorește, fiindcă nevestei-si tot bine o să i se pară că este.

XXXII

DUPĂ ÎNCHIDEREA *Allting*-ului Ljot și Leikny plecară cu Veterlide și cu Gudrun la Holtar și rămaseră acolo cîtva timp. Într-o zi Ljot porni călare spre cîmp, ca să vadă de unul din caii pe care îi creștea Veterlide. Pe drum îl întîlni pe Odd Beinesson, însoțit de un argat. Odd îi dădu binețe, apoi zise :

— Fiindcă avem același drum, să mergem împreună. Acum, că te-ai împăcat cu bietul Asbrand, ar fi firesc ca și noi doi să fim prieteni.

Ljot răspunse scurt că pot să meargă împreună, dacă celălalt dorește acest lucru. Odd îl întrebă ce mai fac cei de la Holtar și cum o mai duce Leikny. Ljot spuse că toți sînt bine.

Găsiră caii și îi examinară, apoi se întoarseră spre casă. Odd vorbea tot timpul prietenos ; Ljot răspundea monosilabic. În cele din urmă descălecară ca să-și mănînce merindele pe care le aduseseră. În timp ce ședeau în iarbă, Odd zise :

— Mă întreb ce s-a putut petrece între Halstein și tine, Ljot, care ești un om atît de înțelept și de pașnic. Să fie oare adevărate zvonurile despre o poveste veche, cu o căsătorie, despre care tu nu vrei să se vorbească ?

— Dacă dorești chiar așa de mult să-mi cîștigi prietenia, ar fi mai bine să nu mai încerci să afli cum a fost cu povestea aceea. Sau poate tocmai tu ești cel ce răspîndește tot felul de zvonuri ?

— Povestea au răspîndit-o cei ce te-au întîlnit la Nidaros, pe vremea cînd te jeluiai din cauza unei fete — iar bătrînul Asbrand a trebuit să plătească oalele sparte.

Ljot sări în sus și puse mîna pe secure. Odd sări și el și ridică scutul, căutînd totodată să se apere cu sulița.

— Ei bine, prietenii tăi n-o să aibă ce să plătească, zise Ljot, și lovi cu atîta putere în suliță încît îi rupse mînerul. Acum te satur eu. Văd că de-abia aștepți !

Apoi îi despică scutul și securea se înfipse atît de adînc în umărul lui Odd, încît acesta căzu pe spate, rănit de moarte. Argatul care-l însoțise pe Odd era încă foarte tînăr ; cuprins de frică, el o luă îndată la sănătoasa. Ljot se întoarse la Holtar și povesti ce se întîmplase. Veterlide îl întrebă ce are de gînd să facă. „Nimic“, răspunse Ljot, „dar

nu cred că cei care or să vrea să-l răzbune pe Odd au motive să fie foarte bucuroşi."

Veterlide ieşi din odaie şi Ljot rămase singur cu Leikny. Atle şi Lyting, cei doi băieţei, se jucau lîngă bancă. Ljot se întinse pe pat în timp ce Leikny începu să facă rînduială printre lucrurile împrăştiate prin odaie. Ea îl întrebă, ce se întîmplase de a ajuns să-l omoare pe Odd, dar nu primi decît răspunsuri foarte scurte. În cele din urmă exclamă :

— Cred că ai putea să-mi spui şi mie ce schimb de cuvinte aţi avut, înainte de a ajunge să vă bateţi...

— O, n-a fost vorba decît de fleacuri, zise Ljot. Dar Odd a căutat ceartă cu lumînarea din primul moment în care ne-am întîlnit.

— Sigur că nu de mine aţi vorbit, spuse Leikny sec.

— Nu, zise el, dar de bună seamă că Odd la tine s-a gîndit.

Leikny se aşeză pe marginea patului, îl privi pe Ljot ţintă şi zise :

— Cred că tu n-ai făcut la fel, Ljot. El tresări, deschise gura să răspundă, dar ea puse mîna pe pieptul lui şi continuă : Acuma ştiu destule ca să-mi dau seama că nu pentru mine v-aţi bătut. De cînd te-ai întors din Norvegia, eşti tăcut şi posac şi sînt sigură că nu din cauza mea te frămînţi zi şi noapte. Dar eu nu cunosc necazul tău, şi nici nu ştiu ce s-a întîmplat între tine şi Odd sau între tine şi altă persoană.

El răspunse :

— Aş fi vrut să fii mulţumită în căsnicie, Leikny, şi am făcut tot ce-am putut ca să te fac fericită. Dacă am avut vreun necaz pe care am vrut să-l ascund, înseamnă că eu am fost primul care am suferit din cauza lui şi ai putea să nu mă mai chinuieşti amintindu-mi-l.

Tocmai cînd se gîndea ce să-i răspundă, Leikny zări mantia pe care Vigdis i-o dăruise lui Veterlide ; Ljot o lăsase pe marginea patului. Ea o smulse de acolo şi o trînti la pămînt strigînd :

— De zece ori mai mult te gîndeşti la norvegianca aceea care nici n-a vrut să ştie de tine, decît la mine, care nu ţi-am făcut decît bine.

Ljot sări din pat vrînd să apuce mantia ; dar ea o înşfăcă mai repede şi se îndreptă spre vatră ca s-o arunce în foc. El încercă să i-o smulgă din mîini, dar ea o ţinea strîns. Atunci o apucă cu un braţ de mijloc şi îi răsuci atît de tare încheieturile încît Leikny începu să ţipe. Totuşi, nu reuşi să-i smulgă mantia pînă n-o lovi cu pumnii strînşi peste mîini. Leikny se aruncă la pămînt şi începu să plîngă, în timp ce Ljot plecă, luînd mantia cu el.

Leikny ieşi şi se aşeză în pragul uşii. Plîngea cu capul în mîini şi nu observă sosirea mamei sale. Gudrun o întrebă ce se întîmplase. Leikny răspunse că nimic, dar Atle se căţără pe o lespede din pragul uşii şi spuse :

— Plînge, mamă, fiindcă bărbatu-său a lovit-o. A bătut-o rău, foarte rău, lîngă vatră.

— Nu-i adevărat, zise Leikny, repede. Dar Gudrun intră înăuntru şi-l găsi pe Lyting pe podea plîngînd, fiindcă tatăl său fusese atît de rău cu

mamă-sa. Gudrun se mînie cumplit şi spuse o serie de cuvinte urîte la adresa lui Ljot :

— Egil, primul meu bărbat, a aflat pe pielea lui că n-are voie să ridice mîna asupra mea, zise ea ; după ce m-a bătut o dată, am fugit. Pînă la urmă şi-a pierdut şi viaţa, fiindcă n-a vrut să-mi dea lucrurile înapoi. Ceilalţi au fost destul de deştepţi să nu se mai poarte aşa, atît Lyting, cît a fost în viaţă, cît şi Veterlide acum.

— Lasă astea, mamă, şi taci, zise Leikny. Ljot nu m-a bătut — m-a tras numai pe jos ; şi apoi, eu am fost cea care a început cearta.

În momentul acela intră Ljot. El nu ascultă ce spunea Gudrun ci se apleca asupra lui Leikny, murmurînd :

— M-am purtat urît cu tine, Leikny, draga mea ; ai spus adevărul — nu mi-ai făcut pînă acum decît bine.

Leikny izbucni din nou în plîns. Ea îşi ascunse faţa în şorţ, apoi se ridică şi ieşi repede din odaie. Ljot o urmă. În curînd se întoarseră amîndoi ; Leikny nu mai plîngea, se lipea de Ljot şi părea fericită.

A doua zi plecară spre casă. Fusese vorba să rămînă mai mult acolo. Gudrun avusese chiar de gînd s-o reţină pe Leikny şi pe timpul verii, pînă după naştere. Ea era de părere că ar fi fost mai bine din multe privinţe ca Ljot să rămînă cîtva timp singur acasă, fără nevastă. Dar cei doi soţi hotărîră pe neaşteptate să plece împreună acasă, la Skomedal. Veterlide şi Gudrun le propuseră să-l lase acolo pe Lyting ; acesta putea să

fie crescut împreună cu propriul lor fiu, Atle, care era cu vreun an mai mare. Ljot şi Leikny primiră. După aceea plecară.

Pe drum domni voia bună şi înţelegerea. Veni şi ultima zi a călătoriei. Tocmai coborau printr-o trecătoare din munţi. Oamenii lor erau înainte ; Ljot mergea pe jos, ducînd calul lui Leikny de căpăstru. Calul lui venea singur în urma lor. Vremea era posomorîtă şi din cînd în cînd cîte o rafală de zăpadă îi lovea pe călători în obraz. Şi în timp ce înaintau aşa, Leikny zise deodată :

— Am stat şi m-am gîndit toată vremea la ceea ce mi-ai spus la Holtar. Dacă e adevărat că necazul tău cel mai mare a fost că oamenii aceia nu te-au vrut, ai putea să te mîngîi cu gîndul că noi, cei de aici, te-am primit cu braţele deschise. Căsătoria pe care ai făcut-o a fost socotită drept foarte bună şi cea pe care ai luat-o de nevastă fusese cerută de mulţi alţii înaintea ta.

— Nu e vorba de necaz, răspunse el. Dar înţelege că mă înfurie să aud că fiii lui Beine şi prietenii lor răspîndesc povestea asta peste tot.

— Nu înţeleg, spuse ea după un timp, de ce păstrezi cu atîta înverşunare mantia, dacă nu te mai gîndeşti la cea care a brodat-o.

— Îmi vine foarte bine, spuse el.

Vîntul le suflă zăpada în faţă, aşa încît tăcură un moment. Cînd rafala se mai potoli, Leikny întrebă din nou :

— Fata aceea din Norvegia era mai frumoasă ca mine ?

— Nu, spuse Ljot fără s-o privească ; cei mai mulţi ar zice că tu eşti mai frumoasă.

— Atunci era mai bogată ? întrebă Leikny din nou.

— O, cred că sînteţi la fel de bogate, răspunse Ljot.

— Dar în gîndurile tale ea rămîne totuşi mai bună decît mine, spuse iarăşi Leikny descurajată. În ce fel era mai bună ?

— Poate că punea mai puţine întrebări ca tine, răspunse Ljot rîzînd.

Leikny se apleacă să-l privească. Faţa lui era cenuşie ca stîncile din jur. Trecu o bună bucată de vreme pînă cînd unul din ei rupse din nou tăcerea.

Cînd ieşiră din trecătoare, ninsoarea conteni. În faţa lor se întindea o turbărie vastă. Ljot îi dădu hăţurile lui Leikny şi voi să se urce şi el în şa, cînd Leikny zise încet :

— Îţi promit că n-o să mai vorbim niciodată despre asta ; un singur lucru te mai rog : spune-mi cum o cheamă.

Ljot se sprijini de cal şi nu răspunse multă vreme nimic ; privirile lui fixau un punct, undeva departe, dincolo de nevastă-sa. În cele din urmă spuse foarte încet : „Vigdis."

După aceea încălecă. Merseră aşa multă vreme fără a mai schimba un cuvînt. Cînd ajunseră acasă, Leikny era tăcută şi tristă. Rămase tăcută în tot cursul verii. În toamnă născu un fiu. Ljot turnă apă pe copil şi-l numi Gissur. După aceea Leikny reveni la firea sa obişnuită.

XXXIII

ÎN TOAMNA următoare, cînd se aduseră oile acasă, cei de la Skomedal observară că lipseau cîţiva berbeci castraţi. Ljot porni împreună cu unul din argaţi în căutarea lor.

Trei zile mai tîrziu Leikny era în curte, cînd sosi argatul cu berbecii. Leikny îl întrebă unde rămăsese Ljot. Argatul spuse că stăpînul era la casa de vară, ca să repare gardul. Leikny începu să examineze vremea. Afară era frumos. Zăpada de curînd căzută scînteia în bătaia soarelui. La un moment dat ea le spuse argaţilor că vrea să urce la casa de vară. Din moment ce Ljot începuse să repare gardurile, socotea că ar fi bine să-i amintească cu acest prilej şi de celelalte reparaţii care mai trebuiau făcute.

Auzind aceste cuvinte, argaţii se uitară unul la altul, zîmbind. Leikny mai vorbi cu ei de una şi de alta şi în cele din urmă spuse că era timpul să pornească la drum, dar că nu e nevoie s-o însoţească şi ei.

Leikny avea un argat bătrîn, care trăise în preajma ei încă de cînd era copil, şi îl rugă numai pe acesta să meargă cu ea.

Ajunseră la casa de vară încă înainte de apusul soarelui, dar de Ljot nici urmă. În schimb văzură că în cursul zilei el scosese mai mulţi bulgări de turbă; hîrleţul şi sapa erau rezemate de peretele casei.

Leikny şi argatul cel credincios deschiseră uşa şi intrară înăuntru. În vatră erau încă tăciuni aprinşi. Casa era de piatră, acoperită cu turbă. Stă-

nogul de lemn era atît de lat încît puteau dormi pe el doi oameni. Un pat era gata pregătit pentru culcare şi pe o funie de deasupra erau atîrnate mai multe piei şi covoare ca să apere pe cei ce dormeau de fum şi de curent.

Leikny aşteptă vreme îndelungată, dar Ljot nu mai venea. Îi spuse atunci argatului să meargă în grajd să se culce. În casă era frig şi văzînd că nu are destule lemne ca să poată întreţine focul pînă la întoarcerea lui bărbatu-său, Leikny se urcă în pat şi trase pătura, ca să-i fie mai cald. Apoi adormi.

În cursul nopţii fu trezită de zgomotul unor voci. Privi printre covoarele care o acopereau şi văzu că în vatră ardea focul. Ljot era aşezat pe banca din faţa ei. Dar în odaie mai era un bărbat ; cînd începu să vorbească, îl recunoscu pe tatăl său vitreg. Ea îl auzi spunînd :

— Cred că nu e înţelept, nepoate, să stai singur într-un loc pustiu, cît timp durează povestea asta cu Sigurd Beinesson şi cu prietenii săi. Pentru Leikny ar fi o mare durere să te piardă, iar fiii tăi sînt încă mici.

Ljot îşi sprijinea capul de perete ; răspunse :

— Nu cred că din cauza acelora ar fi cazul să umblu tot timpul cu o ceată numeroasă de oameni după mine. Ştiu foarte bine că nu de la ei o să mi se tragă pieirea. După cîte ştiu, o singură fiinţă îmi doreşte un sfîrşit din cele mai crude şi cred că noi doi o să ne mai întîlnim înainte de moarte. Încolo, puţin îmi pasă ce s-ar mai putea întîmpla.

Veterlide întrebă :

— Despre cine vorbești ? Dar Ljot nu răspunse. Peste cîtva timp el continuă :

— Pentru Leikny ar fi mai bine să rămînă văduvă cît e încă destul de tînără ca să-și poată găsi o mîngîiere.

— Înseamnă că n-o cunoști destul de bine, răspunse Veterlide. Nu cred că ar mai lua pe altcineva după tine, atît de scumpă îi este onoarea celui ce i-e drag.

Ljot ședea pe bancă fără să spună nimic. Veterlide începu iar :

— Să știi că o soție ca a ta nu găsești așa de ușor, nici dacă ar fi să cutreieri pămîntul în lung și în lat.

— E adevărat, răspunse Ljot, dar iubesc mai mult alunița dintre sînii ei decît toată gingășia lui Leikny. Am iubit-o mai mult cînd a înfipt cuțitul în gîtul meu, decît o iubesc pe Leikny cînd mă cuprinde pe după gît. Eram mai puțin nefericit cînd rătăceam pe vreme de iarnă prin munții Dovre, gîndindu-mă la blestemul ei, decît cînd mă întorc acasă, la Skomedal, și știu că Leikny o să mă întîmpine cu cuvinte drăgăstoase în pragul casei noastre. Aș prefera ca ursul alb să-mi fărîme oasele în îmbrățișarea sa decît să știu că stă pe genunchii lui Kåre.

Veterlide spuse mîniat :

— Să știi, nepoate, că te-ai pus într-o situație foarte urîtă. Și cel mai rău e că n-ai spus nimic despre toate astea înainte de a o lua pe Leikny de nevastă.

— Așa e, răspunse Ljot, dar pe vremea aceea credeam că odată însurat o s-o pot uita. Acum

însă îmi dau seama că răul pe care i l-am făcut ei e un rău şi mai mare pentru mine. Cît voi trăi o să-mi pară rău că fata aceea blondă a fost odată a mea şi am pierdut-o.

— Cred că ai răsplătit urît ospitalitatea lui Gunnar, nepoate.

— Chiar mai urît decît îţi închipui. Cele mai frumoase clipe din viaţa mea au fost acelea petrecute cu Vigdis la locul de jertfe, mîncînd smeură — am fost mai fericit atunci decît în ziua în care eu, un copilandru, l-am omorît pe ucigaşul tatălui meu, la poalele muntelui Hautekind. Cînd m-a părăsit, după ultima noastră întîlnire, o mare durere îi apăsa sufletul. Dar mai tîrziu mi-am dat seama că durerea din sufletul meu era şi mai mare.

Veterlide spuse cu mînie dar şi cu amărăciune :

— Dacă ai fost în stare s-o siluieşti pe fata lui Gunnar, ai făcut o faptă mîrşavă, de care nu te-aş fi crezut niciodată în stare.

Ljot rîse sec şi spuse :

— Poate nici eu nu m-aş fi crezut în stare.

Veterlide spuse din nou :

— Rău ai făcut ce ai făcut.

Ljot rîse din nou şi spuse :

— Da, bine nu e.

După aceea cei doi bărbaţi tăcură. În cele din urmă Ljot se ridică şi începu să se dezbrace. El îl întrebă pe Veterlide dacă nu crede că ar fi cazul să se culce. Leikny se ghemui lîngă perete ; tremura ca varga, dar îşi ţinea ochii închişi şi încerca să se facă că doarme.

După ce se dezbrăcă, Ljot trase covorul la o parte ca să se culce. Atunci dădu cu ochii de Leik-

ny. Sîngele îi năvăli în obraji ; lăsă covorul, se aplecă asupra soției sale și o strigă încet. Leikny nu răspunse ; respira profund, ca și cînd ar fi dormit. Ljot se întoarse spre Veterlide și zise :

— „Unchiule, o să-ți fac patul pe bancă, văd că a sosit Leikny în cursul serii".

Veterlide scoase un strigăt, dar Ljot îi făcu semn să tacă. „Se pare că a dormit toată seara", zise el și pregăti culcușul lui Veterlide fără să mai spună nimic. După aceea veni spre patul unde era Leikny și, vrînd să vadă dacă doarme, îi puse, înainte de a se culca, mîna pe piept. El observă că tremură ; inima îi bătea tare, zbătîndu-se ca un pește în năvod.

Se culcă, neștiind ce să-i spună. Pînă la urmă nu-i spuse nimic și în noaptea aceea se făcură amîndoi că dorm, dar fiecare știa că celălalt e treaz.

Spre ziuă Ljot ațipi. Atunci Leikny începu să plîngă încet și așa, plîngînd, adormi și ea. Cînd se trezi, bărbații erau deja sculați de mult și pregăteau dejunul. Ea se îmbrăcă repede și le dădu bineţe. Veterlide o întrebă cînd venise și dacă nu-i auzise seara trecută. Ljot se ridică grăbit și spuse că trebuie să se ducă să vadă de cai.

Leikny răspunse că venise cam pe la ora cinci, se culcase în pat și-l așteptase pe bărbatul său, dar că adormise și se trezise abia acum.

— Dar tu unde ai fost, Ljot, și de unde vine Veterlide ?

Ljot spuse că fusese să vadă cum stau niște capcane și că la Gaglemyr îl întîlnise pe Veterlide, care era în drum spre Skomedal. Oamenii lui Veterlide porniseră încă cu o zi înainte. Ljot luă o pereche de potîrnichi atîrnate lîngă ușă și o rugă

pe Leikny să le frigă pentru la prînz. În timp ce pregătea potîrnichile, ea îi spuse lui Ljot de ce venise. Acesta îi promise să-i facă polițele de care avea nevoie și să le pună așa cum dorea ea. Apoi ea plecă cu Veterlide la Skomedal ca să vadă de oamenii care sosiră acolo încă din ajun.

Seara se întoarse și Ljot la Skomedal. Leikny era în prag, dar cînd îl zări, se retrase repede în odaia de țesut. El se duse după ea și-i puse mîinile pe umeri, silind-o să-l privească. Leikny avea obrajii scăldați în lacrimi. El o sărută și îi spuse :

— Știu cît de fericit aș putea să fiu dacă iubirea ta mi-ar umple inima. Căci nu există femeie în lume care să fie așa de bună ca tine.

Leikny răspunse :

— Nu-mi pare rău că am auzit ce ați vorbit astă-noapte. M-a durut mult mai mult să te aud pronunțîndu-i numele, cînd treceam prin ținutul mlăștinos.

— Și ce-o să fie cu noi acum ? întrebă Ljot.

Leikny răspunse :

— O să fie așa cum vrei tu. Cu mine poți totdeauna să faci ce vrei.

Ljot își întoarse cîteva clipe privirile în altă parte. Apoi o sărută și plecă.

XXXIV

CA TOTDEAUNA, timpul vindecă rănile — și așa s-a întîmplat și la Skomedal. Cu trecerea anilor cei doi soți, absorbiți tot mai mult de alte lucruri,

ajunseră să se gîndească tot mai puțin la necazul lor, să sufere tot mai puțin din pricina lui.

De altfel erau foarte legați unul de altul și trăiau în bună înțelegere. Stăteau mai mult acasă și se întîmpla foarte rar să fie văzuți în altă parte.

Ljot și Leikny avuseseră trei copii. Cei mai mare, Lyting, fusese crescut de bunica lui la Holtar și murise acolo cînd era încă mic. Pe ceilalți doi îi chema Gissur și Steinvor. Pe Steinvor Ljot o iubea cel mai mult dintre toți copiii săi. Dar Gissur și Steinvor muriră într-un accident. Iată cum :

Într-o seară de primăvară copiii de la Skomedal erau afară și se jucau. Printre ei se aflau și cîțiva copii ai argaților. Aceștia se distrau trăgînd cu arcul și Gissur încerca să-i imite. Avea atunci vreo șapte ani iar Steinvor patru. Micuța Steinvor se juca singură în apropierea pîrîului care curgea pe lîngă gard, în jos, spre rîul Svartå. Pîrîul acesta seca de obicei în cursul verii. Dar cum era primăvară, el avea apă destulă ; băieții făcuseră chiar un mic iaz, asemănător cu cel de pe rîul mare. Săpaseră o groapă, în care apa ajungea pînă la genunchii unui om scund în punctul unde era mai adîncă.

Steinvor se plimba de colo-colo, vorbind singură. Deodată ea zări soarele, ce apunea, trimițîndu-și razele roșii-aurii pe colina de pe cealaltă parte a pîrîului. Steinvor era mică și nu-și mai amintea de vara trecută ; ea crezu că colina era acoperită cu flori și trecu de partea cealaltă, traversînd pîrîul într-un loc unde apa era foarte mică.

Steinvor era așa de fericită pe colina însorită —, ea adună o grămăjoară de buruieni și de pietre, ca să clădească o gospodărie cu multe oi, vaci și cai.

După cîtva timp se întoarseră și băieții mai mari acasă. Gissur rămase încă afară și se uită în jur, căutînd-o pe soră-sa. Cînd o zări traversă pîrîul ca să vadă ce face.

— Aș vrea să mîn caii spre casă, spuse ea arătînd o grămadă de pietre galbene. Nu vrei să-mi ajuți să strunesc calul ăsta ? E așa de afurisit, că nu pot să-l țiu. Ea dădu drumul pietrei celei mai mari, care se rostogoli pe pantă în jos, și apoi alergă după ea.

Gissur vru și el să se joace. Dar gospodăria lui Steinvor i se părea foarte jalnică.

— Eu plec în Norvegia, zise el, să cumpăr lemn ca să facem o casă. Apoi luă una din ghetele lui Steinvor, o umplu cu rămurele de salcie și puse corabia aceasta să plutească pe porțiunea mai adîncă a pîrîului. După aceea construi împreună cu soră-sa o casă foarte frumoasă ; cînd o terminară, văzură că soarele dispăruse de mult. Copiii erau uzi leoarcă și pătrunși de frig ; ei nu mai aveau altă dorință decît să ajungă acasă și să mănînce. Dar gheata lui Steinvor dispăruse și fetița se cutremura la gîndul că trebuie să treacă desculță prin apa rece ca gheața.

— Las' că te trec eu dincolo, surioară, zise băiatul și, luînd-o în brațe, intră cu ea în apă.

— Uite-l pe tata, sus pe deal, strigă Steinvor ; copiii ridicară privirile, ca să-i facă semn cu mîna. În momentul acela Gissur alunecă pe un bloc de gheață de la fundul apei și căzu cu fetița în brațe.

Ljot venea călare prin țarcul de vite de pe cealaltă parte a rîului. El îi zări pe copii și le făcu semn cu mîna. În aceeași clipă văzu că copiii căzuseră și

nu se mai ridicau. Atunci sări de pe cal și coborî în goană pe drumul de vite. Apele rîului Svartă aproape că-l duseră cu ele, dar reuși totuși să ajungă pe partea cealaltă și urcă în grabă colina pînă la pîrîu. Copiii zăceau nemișcați pe fundul apei, în groapa de care am vorbit mai înainte. Îi ridică ; văzu că Gissur se izbise cu tîmpla de o piatră ; pe sora sa o ținuse atît de strîns în brațe încît căzuse peste ea. Amîndoi copiii se înecaseră. Ljot își dădu îndată seama că nu mai trăiau. Îi duse, totuși, repede în casă și ceru cuverturi calde și lapte fierbinte.

Cînd văzu copiii Leikny se făcu palidă ca un cadavru. Dar încercă să se îmbărbăteze, spunîndu-și că nu poate fi nimic grav, că își vor redobîndi în curînd cunoștința. Toate străduințele au fost zadarnice. Copiii erau morți. În cele din urmă Ljot se așeză în fața vetrei, cu capul în mîini ; Leikny însă nu voia să renunțe la luptă. Ea continua să le toarne cu forța lapte printre buze și să-i frece cu bucăți de stofă, cu toate că toți îi spuneau că nu mai are nici un rost. În cele din urmă luă cele două trupușoare în brațe și strigă :

— O să-i fac să învie ; o să stau pe ei ca o cloșcă pînă învie.

Apoi se aruncă cu ei pe pat și le suflă în gură. Ljot se ridică și o luă în brațe :

— Lasă-i acum să se odihnească în pace, zise el, nu se face așa cu morții.

Dar ea se desprinse din brațele lui și începu să scoată țipete sfîșietoare. Își aruncă năframa cît colo, începu să-și smulgă părul, apoi alergă spre ușă, să se ducă la rîu ca să se înece și ea. Ljot o luă pe sus

şi o duse în pat ; fu nevoit să recurgă la forţă, ca s-o dezbrace şi s-o culce, şi trebui toată noaptea s-o ţină ; îi era teamă că biata Leikny o să-şi piardă minţile.

Spre ziuă ea se mai potoli, iar după ce se sculă rămase calmă. Nici măcar nu mai plînse mult. Dar era palidă ca un mort sculat din sicriu.

XXXV

TIMPUL TRECEA într-o atmosferă de tristeţe la Skomedal. Veni şi ziua deschiderii Allting-ului. Ljot trebuia să meargă şi vru s-o ia şi pe Leikny, dar ea spuse că nu se simte în stare. Astfel că Ljot fu nevoit să plece singur.

La întoarcerea lui, Leikny îi spuse că dormise mai multe nopţi în odaia de ţesut şi-l rugă s-o lase să mai doarmă cîtva timp acolo. Ljot răspunse că nu vrea s-o împiedice cu nimic de la ceea ce îi face plăcere.

Vara se apropia de sfîrşit, Leikny stătea tot timpul în odaia de ţesut unde îşi petrecea şi nopţile. Nu se mai ocupa de gospodărie, ci se plimba toată ziua prin odaie fără să facă nimic. În fiecare seară mergea la capela pe care Ljot o zidise în apropierea casei şi se ruga pînă noaptea tîrziu.

Dar într-o seară, tocmai cînd voia să plece la capelă, Ljot intră în odaia de ţesut şi o rugă să mai zăbovească puţin. Apoi întrebă :

— Cînd ai de gînd să vii din nou la mine, Leikny ?

Ea nu răspunse şi Ljot continuă :

— Cred că nu cîştigăm nimic, nici tu nici eu, dacă ne ducem fiecare de unul singur necazul — ar fi mai bine dacă ai veni iarăşi în casa ta, ai trăi alături de noi şi te-ai îndeletnici cu treburile tale — poate că şi suferinţa ţi-ar fi mai mică.

— Nu mai pot să stau în casă şi să fac gospodărie, zise ea. Mi se pare mereu că am pierdut ceva, iar cînd mă gîndesc mai bine, îmi dau seama că mi-am pierdut copiii, care n-o să mai aibă niciodată nevoie de mine.

Ljot răspunse :

— Vrei să te întorci acasă şi să stai un timp cu mamă-ta ? În acest caz te duc la Holtar.

Leikny spuse cu vocea stinsă :

— Un lucru aş vrea mai mult ca orice — dacă mă laşi să fac ce doresc eu.

— Nu mă împotrivesc la nimic — orice mi-ai cere, zise Ljot.

— Aş vrea să nu mai fiu nevasta ta. Lasă-mă să plec de aici şi să trăiesc în curăţenie trupească şi în post, cum fac alte femei în ţările creştine.

Ljot se încruntă şi spuse :

— Ştiu că viaţa ta alături de mine nu a fost fericită şi nu te-aş fi adus niciodată la Skomedal dacă aş fi prevăzut ce o să se întîmple. Dar într-o zi te-am întrebat cum o să trăim mai departe şi tu te-ai hotărît să rămîi cu mine, fără să ţii seama de cele ce se întîmplaseră. De atunci am încercat să fac tot ce-am putut ca să ai o viaţă fericită. N-am mai schimbat din acea zi nici o vorbă urîtă şi nici n-am mai ridicat mîna asupra ta. În casă ai poruncit ca şi mine şi niciodată nu m-am amestecat în

treburile tale. Nu m-am desfătat cu alte femei și nici n-am avut copii cu altele decît cu tine.

— Acum nu mai ai copii nici cu mine, strigă Leikny și, acoperindu-și fața cu mîinile, izbucni în plîns.

— Din cauza asta sufăr tot așa de mult ca tine și tocmai de aceea mă mir că vrei să nimicești căsnicia noastră.

Leikny se ridică și spuse :

— Trebuie să te desparți de mine — ai temei destul de bun dacă nu mai vreau să trăiesc cu tine. Îți vei putea lua o altă nevastă și o să pleci de aici, din locurile astea atît de pustii. Nu te-am văzut vesel nici o singură zi, în toți anii de cînd trăim aici.

Ljot o întrebă cu voce joasă :

— Spune-mi drept, Leikny, care e adevărul : vrei cu tot dinadinsul să pleci din locurile astea, sau vrei să mă despart trupește de tine pentru totdeauna ?

Spunînd acestea el o luă pe genunchi ; ea tremura atît de tare încît nu putea să răspundă. Ljot mai adăugă :

— Ai spus odată că pot face cu tine ce vreau.

Leikny își culcă fața în mîna lui Ljot și răspunse plîngînd :

— Am crezut că vrei să mă lași.

Ljot se apleca spre ea și zise :

— E mult de atunci, Leikny. Pe vremea aceea nu știam că nu pot trăi fără tine.

În aceeași seară Leikny reveni în odaia comună și își reluă locul la masă, ca mai înainte. Nimeni n-o mai auzi vreodată spunînd că vrea să se călu-

gărească. Ea trăi mai departe cu Ljot în cea mai bună înțelegere. E drept că în inima sa continua să-i jelească pe copii, dar nu mai pomenea nimic despre ei.

Într-o zi, cînd erau împreună în camera de baie, Leikny își lăsă părul despletit, să se usuce. Ljot luă în mînă cîteva șuvițe și spuse :

— Mi se pare că părul tău e mai deschis și mai frumos ca înainte, Leikny.

Ea se roși pînă în albul ochilor și își trase capul înapoi. Iar Ljot văzu atunci că firele de păr cărunt erau tot așa de numeroase ca și cele de păr bălai. La tîmple părul era alb de tot.

XXXVI

MAI TRECU încă un an. Ljot observă că Leikny plîngea adesea noaptea. El o întrebă cu gingășie ce are ; dar ea nu vru să-i spună. Într-o zi el zise :

— Cred că numai după ce naști copilul pe care îl porți acum în pîntece o să fii iar veselă. Dar ea începu să plîngă și mai tare.

Într-o zi Ljot intră în magazia cu provizii. Leikny stătea în genunchi și golea conținutul unei lăzi mari. Ljot o rugă să aibă grijă de ea — ceea ce făcea acolo n-avea nici un zor.

— Ba da, zise Leikny. Vreau să las casa în ordine după mine și trebuie să fac acum ce mai pot.

— Nu mai vorbi așa, zise Ljot prefăcîndu-se că rîde. Îți închipui cumva că o să mori ?

Apoi o rugă să se așeze pe bancă lîngă el. Ea răspunse :

— În fiecare zi îi văd cum trec prin odaie Gissur și Steinvor. Vor să se urce în patul nostru și apa curge șiroaie de pe ei. Sau mă roagă să mă culc lîngă ei și să-i iau în brațe. Le spun că nu pot din pricina copilului ăsta, pe care îl aștept. Iar ei răspund: „După ce se naște frățiorul nostru să vii la noi, mamă, și să ne încălzești puțin, cum ne-ai făgăduit.

— A fost doar un vis, zise Ljot. Doar știi că copiii noștri sînt la Dumnezeu. Numai păgînii nu pot ajunge acolo; dar ei au fost botezați și i-am înmormîntat în pămînt creștinesc. Nu mai vorbi așa și alungă gîndurile astea, o imploră Ljot.

— Îi văd atît de limpede, cum te văd pe tine acum, răspunse ea. S-au apropiat de mine și m-au atins; erau așa de reci încît atingerea lor mi-a înghețat și măduva din oase.

— E din cauza vîntului, zise Ljot, și o luă pe genunchi. O să pun să repare peretele din dosul patului. Dar să nu mai spui că o să mori. Copiilor le merge bine acolo unde sînt și eu am mai multă nevoie de tine decît au ei.

La scurt timp după aceea Leikny născu un băiat. Ljot nu mai contenea să le întrebe pe moașe despre starea ei, dar ele răspundeau de fiecare dată că totul merge foarte bine. După ce se născu copilul, îl aduseră tatălui, să-l vadă. Dar era așa de slut, încît toți îl sfătuiră pe Ljot să-l arunce, fiindcă, — ziceau — „n-o să fie niciodată om cu adevărat. O să rămînă un biet slăbănog care n-o să aibă nici o plăcere de viață."

— Ar fi o faptă nedemnă de un creștin ca mine, răspunse Ljot, și n-o s-o săvîrșesc niciodată.

Dumnezeu o să-l ajute pînă la urmă să fie şi el ca ceilalţi. Apoi boteză copilul şi-i dădu numele de Torbjørn.

Leikny plînse aflînd ce fel de fiu avea. În sinea ei era şi ea de părere, ca şi ceilalţi, că ar fi mai bine pentru el să nu trăiască. Avea bot de iepure şi îi lipsea cerul gurii. Mîna dreaptă, mică şi chircită, avea un aspect jalnic. Cînd Leikny aduse vorba despre asta, Ljot începu să rîdă şi spuse că nici mîna stîngă nu i se pare mai mare.

Leikny se întremă şi a zecea zi se ridică din pat, dar seara avu febră şi trebui să se culce din nou. În ziua următoare starea ei se înrăutăţi ; Ljot se aşeză pe marginea patului şi rămase lîngă ea. Deodată ea spuse :

— Mi-e teamă că o să se împlinească ceea ce am presimţit în vremea din urmă, cu toate că m-am rugat fierbinte să nu ne despărţim încă. Două lucruri mă mîhnesc ; mai întîi că o să rămîi singur cu copilul ăsta nefericit ; şi apoi îmi pare rău că nu am murit atunci cînd n-ai fi plîns după mine.

Ljot o sărută şi răspunse :

— Eu nu cred în visurile şi vedeniile tale şi orice s-ar întîmpla, să ştii că cele mai mari bucurii din viaţă le-am avut în zilele fericite pe care le-am petrecut împreună.

Leikny adormi, iar Ljot rămase de veghe toată noaptea. Spre dimineaţă ea se trezi brusc şi, ridicîndu-se în capul oaselor, întinse ambele mîini, arătînd spre uşă. Apoi îl cuprinse pe bărbatul său pe după gît şi căzu din nou pe spate, trăgîndu-l şi pe el după ea. Dar îndată după aceea îi dădu drumul şi membrele i se destinseră : murise.

Ljot a fost puternic lovit de moartea soției sale ; dar tuturor celor din jur li s-a părut că suportă durerea cu multă bărbăție și nimeni nu l-a auzit plîngîndu-se vreodată. De copil purta de grijă chiar el, tot timpul, și îl iubea foarte mult. Spunea mereu că crede că copilul o să treacă cu bine peste starea bolnăvicioasă în care se află ; ceilalți socoteau însă că pentru Torbjørn ar fi mai bine să moară decît să trăiască așa cum este. Copilul rămase în viață toată iarna ; în primăvara următoare se stinse în urma unei crize de convulsii.

În Adunarea din anul acela Ljot făcu cunoscut că vrea să-și vîndă moșia ; apoi își cumpără o corabie și părăsi insula. În Normandia el se despărți de compatrioții islandezi cu care venise pînă acolo. Și nimeni n-a mai auzit de atunci ceva despre el în Islanda.

XXXVII

DUPĂ CE regele Olav Tryggvesson căzu pe cîmpul de luptă, Illuge cel blond veni la Åslo. El nu mai voia să intre în slujba unui alt senior, după ce slujise pe acest rege, cel mai vestit din cîți trăiseră în țările Nordului. Illuge se gîndea să se însoare și să-și întemeieze un cămin și o peți încă o dată pe Vigdis. Ea îl primi bine și dădu un mare ospăț în cinstea lui, la care îl invită și pe Kåre de la Grefsin. Vigdis le făcu la amîndoi parte de multă cinste. Într-o zi îi rugă s-o însoțească pînă la hambarul cu grîne, fiindcă voia să vorbească cu ei între patru ochi. Ea spuse :

— Amîndoi m-aţi cerut în căsătorie ; pentru mine este o cinste peste măsură de mare ca doi bărbaţi atît de viteji şi de preţuiţi să vrea să mă ia de nevastă. Dar n-am de gînd să mă mărit. Tot ce doresc este ca fiul meu să aibă parte de avere şi să trăiască atît de bine încît să nu simtă lipsa tatălui. Şi n-aş vrea să fie nevoit să-şi împartă bunurile cu copiii legitimi pe care i-aş avea dacă m-aş căsători. Dealtfel, mi-aţi făcut amîndoi atîta bine, încît n-aş şti pe care să-l aleg. De aceea sfatul meu este următorul : tu, Kåre, îi dai lui Illuge de nevastă pe sora ta Helga, iar Illuge cumpără moşia Baugstadir de dincolo de munţi. Şi-apoi, Kåre, o iei de nevastă pe verişoara mea Ragna Grjotgardsdatter, pe care aţi văzut-o aici astăzi. Ele sînt cele mai frumoase şi mai bogate fete din partea locului, iar dacă voi doi — pe lîngă că o să fiţi cumnaţi — mai legaţi şi o prietenie trainică, o să aveţi un cuvînt greu de spus în tot ţinutul ăsta. Spuneţi-mi acum — dacă aţi luat bine aminte, — ce părere aveţi de sfatul meu.

Kåre spuse :

— Aş fi bucuros să-l am pe Illuge cumnat, dacă vrea să facă cum spui ; cred că ar fi un cîştig pentru noi amîndoi, dacă am cădea la învoială. Iar eu n-o să fiu un zgîrie-brînză, cînd e vorba s-o mărit pe soru-mea.

Illuge răspunse :

— Atunci te logodeşti cu Ragna în aceeaşi zi, în care îmi ţin eu logodna cu Helga.

Kåre nu răspunse, dar Vigdis zise :

— Credeţi-mă, eu nu mă mai mărit — dar dacă voi doi ajungeţi la învoială, puteţi să vă sporiţi şi

averea și puterea. Sînteți cam deopotrivă în toate privințele, de aceea nici unul nu va cîștiga mare lucru dacă va încerca să-l întreacă pe celălalt. Dîndu-vă mîna, va fi fiecare de două ori mai tare decît este acum.

Kåre îi întinse mîna lui Illuge, care i-o strînse cu căldură ; apoi începură să vorbească despre amănunte. Vigdis deschise o ladă mare, plină cu obiecte prețioase și îi rugă pe oaspeți să-și aleagă ce doresc.

— Dați-mi voie să mă folosesc de prietenia voastră și să vă fac o rugăminte. Să-l învățați pe Ulvar să mînuiască armele și să se poarte așa cum îi șade bine unui tînăr, ca să semene cu voi cînd o să fie mare.

Ei îi făgăduiră tot ajutorul și îi mulțumiră pentru darurile minunate. Toți cei care luaseră parte la ospăț se întoarseră acasă cu daruri bogate de la Vigdis și de atunci renumele ei crescu și mai mult.

XXXVIII

CA PĂSTOR al bisericii zidite de Vigdis venise un preot cu numele de Eirik, originar din Danemarca. Vigdis îl prețuia mult și el venea adesea la Vadin.

Într-o seară, după împărtășanie, ședeau cu toții în jurul vetrei. Vigdis îl rugă pe preot să povestească o legendă, fiindcă știa multe. Preotul începu astfel :

— Trăia odată la Odinsø o femeie cu numele de Tora, care era foarte frumoasă. Într-o bună zi a fost sedusă, dar a știut să ascundă urmarea nefe-

ricită a acestei întîmplări, iar cînd a născut copilul l-a aruncat în mare.

Mai tîrziu s-a măritat foarte bine și a trăit fericită și stimată. A avut și copii mulți, pe care îi adora. Dar într-o bună zi se îmbolnăvi de o boală grea, căzu într-un fel de leșin și cei din jur crezură că murise. Și ei i se părea că murise, că este îmbrăcată, împodobită și în cele din urmă înmormîntată. Își auzea copiii plîngînd și tare mult ar fi dorit să se poată întoarce acasă și să-i mîngîie. La un moment dat i se păru că cineva intrase în mormînt. Necunoscutul era îmbrăcat într-o mantie neagră. El o luă de mînă și-i spuse : „Tora, scoală-te și urmează-mă." Acum nu i se mai părea că e moartă și îl rugă pe necunoscut, să-i dea voie să se ducă înapoi, la copiii care plîngeau după dînsa. Bărbatul îmbrăcat în mantie dădu din cap în semn de aprobare și o duse mai departe. „Dar nu pe aici trebuie să mergem", zise Tora. „Ba da", răspunse necunoscutul.

După o bucată bună de drum, ajunseră într-o vale adîncă și întunecoasă. În fundul acesteia era un lac cu apă neagră, și terenul cobora în pantă abruptă spre el. Țărmul urca și pe cealaltă parte tot atît de abrupt. Pe vîrful muntelui se înălța o cetate, care strălucea ca aurul în bătaia soarelui. În fața cetății stăteau cavaleri în armuri de aur iar înăuntru se auzeau oameni cîntînd cu vocea și la instrumente de coarde. Tora nu și-ar fi închipuit niciodată că poate exista ceva atît de frumos. Ea întrebă al cui e castelul. „Al meu", zise necunoscutul. „Vrei să vii să-mi vezi domeniile ?" Ea spuse că vrea, dar că, după aceea, ar dori să se ducă acasă la copii.

Începură să coboare povîrnişul. Pe măsură ce se apropiau de fundul văii lui Tora i se părea că zăreşte tot mai mulţi miei albi. Aceştia stăteau strînşi unul lîngă altul, ca într-un ţarc, dar parcă se mişcau şi încercau să se urce pe pereţii abrupţi ai stîncilor de pe cele două părţi. Cînd ajunse mai aproape, Tora văzu că erau copii mici. Erau mai multe mii de nou-născuţi, goi, dar cu feţele îmbătrînite ; unii aveau răni pe corp şi păreau să fi fost maltrataţi, alţii erau uzi leoarcă. Voiau să iasă din vale, încercînd să urce versantele, dar cădeau iarăşi înapoi, atît de mici şi de plăpînzi erau. Spectacolul acesta i se păru atît de trist lui Tora, încît începu să plîngă. Ea îl întrebă pe străin ai cui erau bicţii copii şi cum de ajunseseră acolo.

— Părinţii lor i-au adus de bună voie, spuse străinul.

— Nu pot să cred aşa ceva, zise Tora.

Copiii ştiau să vorbească. Ei spuseră :

— Ba da, e adevărat ; şi acum trebuie să rămînem aici. Ne-ar plăcea aşa de mult să vedem şi noi lumea mare de dincolo de valea asta, dar sîntem aşa de mici, încît trebuie să rămînem pe loc ; şi aici e aşa de urît şi pustiu şi ni-e aşa de frig.

Tora îşi scoase mantia, o rupse în mai multe fîşii şi înfăşură în ele pe copiii care se aflau mai aproape. Atunci dădură toţi buzna în jurul ei iar Tora îşi scoase şi rochia şi o împărţi altora şi continuă tot aşa să se dezbrace pînă cînd rămase în cele din urmă şi ea goală. Dar deoarece erau cîteva mii de copii, numărul celor care putuseră fi înveliţi nu însemna aproape nimic faţă de cei dezbrăcaţi. În timp ce Tora înainta alături de necunoscut,

copiii o asaltau, rugînd-o să-i ia în brațe ca să poată vedea și ei lumea.

— Nu-i chiar atît de frumoasă, ca să trebuiască neapărat s-o vedeți, zise Tora.

— Totuși, cei care sînt aici nu vor să renunțe la viață, spuseră copiii ; toți vor să se întoarcă în lume, așa cum vrei și tu.

— Nu vreau decît să mă întorc la copiii mei, spuse Tora.

Apoi intră cu necunoscutul în apă, dar și acolo era plin de copii mici. Stăteau în apă pînă la gît, ghemuiți unul lîngă altul ca un banc de pești, dîrdîiau de frig și se agățau de Tora. Îi era atît de milă de ei încît îi venea să plîngă și luă în brațe cît putu mai mulți. Apoi îi ceru voie necunoscutului să-i ducă în cetatea de aur. Acesta consimți. Dar numărul copiilor pe care îi putea duce în brațe era mic, firește, și Tora îl rugă pe necunoscut să-i împrumute mantia ca să-i înfășoare în ea. Străinul își scoase mantia și ea văzu că sub mantie avea o armură de aur, iar la piept o cruce ferecată în pietre scumpe. Pe cap purta o coroană sclipitoare. Dar fața lui emana și mai multă strălucire. Lui Tora i se păru că nu văzuse niciodată un bărbat mai frumos și mai impunător.

El îi spuse :

— Panta este așa de abruptă, încît n-o s-o poți urca ; trebuie să te duc în brațe. Să-i iau mai întîi pe copii sau pe tine ?

— Mai întîi pe copii, spuse ea. Dacă nu poți să-i duci pe toți deodată, rămîn aici și te aștept.

— Dar trebuie să aștepți mult, spuse cavalerul. Uită-te cîți sînt — și vin mereu alții. Nu spuneai

că vrei să vezi mai întîi cetatea de aur şi să te întorci după aceea acasă, la copiii tăi? S-ar putea să stai aici şi să aştepţi pînă la sfîrşitul lumii ca să-i duc pe toţi copiii sus la mine.

— Bine, aştept oricît, spuse Tora. Nu mă îndur să plec şi să părăsesc pe nenorociţii ăştia de copii. Ai mei, acasă, o duc bine; cei de aici au mai multă nevoie de ajutorul nostru.

Cavalerul cu armură spuse:

— Cel pe care îl strîngi acum la piept, Tora, e fiul tău cel mai mare — copiii ăştia n-au apucat să trăiască, fiindcă viaţa lor a fost curmată, încă înainte de a veni pe lume sau de a cunoaşte drumul care duce spre castelul meu.

Tora căzu în genunchi şi întrebă înfricoşată:

— Dar cine eşti tu, Stăpîne, cum te numeşti?

— Mă numesc Hristos, zise el. În momentul acela el răspîndi o strălucire atît de puternică, de parcă ar fi răsărit soarele, luminînd valea şi încălzind copiii. Tora fu orbită de razele de lumină şi trebui să închidă ochii. Cînd îi redeschise, era în patul ei de acasă.

Ea chemă îndată pe soţul său şi toată familia şi le povesti ce vedenie a avut, fără să ascundă fapta ruşinoasă din trecut, cînd îşi omorîse copilul. Bărbatul său se înfurie cumplit şi îi porunci să se ridice şi să părăsească de îndată casa, cu toate că era în puterea nopţii.

Tora traversă în grabă oraşul, lătrată de toţi cîinii; ea se simţea atît de nefericită că săvîrşise un păcat aşa de greu, încît i se părea că nu mai poate trăi, şi alergă spre rîu. Cînd ajunse în apropierea malului, auzi un plînset undeva între stînci.

Mergînd după zgomot ea descoperi un băiat nou-născut, care mai trăia. Tora îl înfăşură în hainele sale, îl puse la piept şi îi dădu să sugă. Se hotărî să-l crească. Intră tot mai adînc în pădure şi merse aşa, cale îndelungată, pînă ajunse într-un loc, unde n-o cunoştea nimeni. Apoi îşi dură cu mîinile ei o colibă şi se adăposti acolo cu copilul. Mai tîrziu ea recăpătă tot aurul şi argintul, care i se cuveneau prin moştenire, şi făcu cunoscut în întreg ţinutul că va creşte pe toţi copiii părăsiţi de părinţii lor. Îşi vîndu tot aurul şi averea şi cu banii pe care îi dobîndi cumpără de mîncare pentru copii. Din dragoste pentru Hristos, ea nu mînca decît ierburi de pe cîmp şi bea apă din pîrîu.

Cînd veniră în ţară călugării care predicau noua credinţă, ei rămaseră foarte miraţi, văzînd că Tora cunoaşte numele Domnului şi îl cinsteşte în toate faptele sale. O botezară şi îi botezară şi pe copii, iar cînd ea se săvîrşi din viaţă, a fost trecută în rîndurile sfinţilor, pentru pocăinţa ei.

Vigdis îi mulţumi preotului pentru povestirea sa. Ea rămase pe gînduri toată seara. Cînd veni ora de culcare, şi argaţii plecaseră, îl chemă pe Ulvar. Acesta avea atunci nouă ani şi o iubea foarte mult pe mamă-sa. Aşezîndu-se pe genunchii lui Vigdis, el o cuprinse cu braţele.

— Mamă, tu m-ai aştepta în valea aceea pînă la sfîrşitul lumii ? întrebă el. Cred că da.

Vigdis îl strînse la piept, apoi spuse :

— Într-o anumită noapte, am învăţat şi eu, ca şi Tora, ce trebuie să fac. M-aş fi dus pînă la capătul pămîntului ca să te apăr, în momentul acela în care aveai nevoie mare de mama ta.

Băiatul o mîngîie şi o sărută. Apoi spuse :

— N-ai vrut niciodată să-mi spui cine e tatăl meu.

— Nu-mi aduce aminte de el cînd sînt voioasă, răspunse mama ; nu vreau să-mi pui întrebări în legătură cu el.

Ulvar insistă :

— Cînd mă fac mare, plec să-l caut şi-l fac să te ia de nevastă. Altfel, tare rău o să-i pară.

Vigdis zîmbi uşor, şi spuse :

— O să mai treacă cîtva timp pînă te faci mare, băiete, şi încă şi mai mult pînă pleci de la mine. Dar n-o să vorbim niciodată despre el ; şi nici n-o să te vadă vreodată, nici n-o să-ţi facă vreun rău. Iar eu voi face tot ce pot pentru binele tău şi o să uit ceea ce mi-a lăsat amintiri urîte.

XXXIX

ULVAR CREŞTEA şi se făcea tot mai frumos, îndreptăţind mari speranţe. Era înalt, dar subţirel. Avea faţa lunguiaţă, ochii de un albastru deschis şi părul brun închis cu nuanţe roşietice. Încă de timpuriu dovedi multă maturitate, căci de cînd era mic de tot mamă-sa obişnuia să vorbească cu el despre toate treburile privind gospodăria şi bunăstarea oamenilor din slujba lor. Ba îi cerea chiar şi sfaturi şi vorbea cu el ca şi cu un om mare, ale cărui păreri ar fi putut să-i fie de mare ajutor. De aceea Ulvar devenise destul de grav şi de tăcut, dar altfel era blînd şi prevenitor şi toată lumea îl

iubea. Între el şi mama sa exista o dragoste sinceră şi duioasă. Dar de fiecare dată cînd o ruga să-i spună cine este tatăl său, ea refuza să-i satisfacă dorinţa, zicînd că nu poate să-i spună nimic bun despre el şi că speră să nu mai audă niciodată pe cineva rostindu-i numele. După aceste întrebări la care nu voia să răspundă, Vigdis părea totdeauna tristă şi Ulvar nu îndrăznea să mai zică nimic un timp.

O prietenie trainică îi unea pe Kåre, Illuge şi Vigdis, şi ei se pofteau unul pe altul în fiecare an la cîte un ospăţ. Cei doi bărbaţi se ocupară de Ulvar învăţîndu-l toate exerciţiile fizice pe care trebuia să le ştie un adevărat bărbat. Tînărul se ducea adesea la Grefsin, gospodăria care se învecina cu cea a mamei sale. Dar fericirea cea mai mare era să poată merge călare la Baugstadir, fiindcă Illuge văzuse multe şi Ulvar sorbea cu nesaţ tot ce-i povestea acesta.

Într-o seară Ulvar era la Illuge, cînd sosi la Baugstadir şi preotul Eirik. Illuge îl rugă să le povestească ceva. Preotul le spuse povestea despre sfîntul Gregorius, care a omorît balaurul din Cappadocia. Illuge zise :

— După cele săvîrşite de Hristos, care a înfrînt pe diavol, asta e cea mai frumoasă faptă de vitejie a unui om — numai două mai sînt la fel de mari : cea a lui Sigurd Sigmundsson, care a omorît balaurul Fåvne şi cea a lui Olav Tryggvessøn, care în bătălia de la Svåld s-a încumetat să înfrunte trei oşti unite. Vitejia sa nu-şi găseşte pereche decît în timpurile foarte vechi, în vremea legendelor, şi cred că, atîta vreme cît valurile mării vor mai

scălda țărmurile Norvegiei, n-o să ne mai fie dat să auzim de un viteaz așa de mare.

Preotul Eirik răspunse :

— Sigur că Olav a fost cel mai mare conducător de oști din cîți au trăit în țara asta, dar acum vreau să vă povestesc despre tăria sufletească a sfinților mucenici din țările de miazăzi, care au îndurat, cu mult curaj, cele mai grele suferințe pentru credința lor. Ca să vă dați seama de fermitatea acestor oameni o să vă povestesc acum despre statornicia în credință a unei tinere fete. Apoi le povesti legenda sfintei Agata.

Illuge zise :

— Mare curaj a avut fata aceea și numele ei n-o să fie niciodată uitat. Acum vreau să vă povestesc și eu despre femeia cea mai deosebită pe care am întîlnit-o vreodată. Tu, Ulvar, ai mai auzit crîmpeie din cele ce voi spune, dar cred că e bine să afli totul.

Apoi el povesti despre drumul lui Vigdis prin pădure în noaptea incendiului de la Vadin. Nu-i pomeni numele, dar cînd termină de povestit, îl întrebă pe băiat :

— Știi despre cine v-am povestit acum ? Cunoști femeia căreia îi lipsesc trei degete de la mîna stîngă ?

Ulvar făcu semn că da și apucă mîna lui Illuge. Acesta spuse :

— Dacă semeni cu mama ta, într-o bună zi se va vorbi și de faptele tale mărețe.

În dimineața următoare, cînd Ulvar intră călare în curtea de la Vadin, el o găsi pe Vigdis dînd de mîncare găinilor. Ulvar sări de pe cal, alergă la

mama sa şi o cuprinse în braţe. Ea rîse şi-l întrebă ce se întîmplase cu el.

— Nimic, mamă dragă, dar cred, că nu mai există nicăieri o femeie ca tine. Spunînd acestea, îi luă mîna stîngă şi îi sărută cele trei resturi de degete.

— Ştii la ce mă gîndesc ? Ar fi fost minunat, să te fi măritat cu Olav Tryggvessøn. Eraţi ca făcuţi unul pentru altul.

Vigdis roşi, dar nu răspunse nimic. Ea îl sărută pe fiul său pe obraz şi apoi îl chemă înăuntru, la masă.

XL

ÎNTR-O SEARĂ sosiră la Vadin doi negustori islandezi, care mergeau la Tunsberg, şi se rugară să fie găzduiţi pentru o noapte. Vigdis îi primi bine şi le dădu o cină îmbelşugată. Islandezii erau oameni cu ştiinţă de carte şi purtare frumoasă. În timpul serii Vigdis stătu mult de vorbă cu ei.

Într-un tîrziu ea îi întrebă dacă nu cumva auziseră de un bărbat care se numeşte Viga-Ljot şi dacă acesta mai era în viaţă.

Da, răspunseră ei, auziseră de Viga-Ljot de la Raudasand, dar el fusese omorît încă pe vremea cînd ei doi erau copii.

Vigdis le spuse că nu se poate ca Viga-Ljot să fi murit aşa de demult, fiindcă el fusese în Norvegia într-o vreme de care ea îşi mai aducea bine aminte.

Atunci unul dintre negustori spuse celuilalt :

— Nu i s-a dat numele acesta lui Ljot Gissursson de la Skomedal, după ce l-a răzbunat pe tatăl său ? Era pe atunci numai un băiețandru și păzea oile lui Torbjørn de la Eyre.

Vigdis spuse :

— Cel despre care vorbesc eu se chema Ljot Gissursson. Nu știți dacă mai trăiește ?

Ulvar ședea pe bancă. El se aplecă peste masă și zise cu un ton rugător :

— O ! Povestiți-ne ceva despre el ; povestiți-ne despre cel ce l-a răzbunat pe tatăl său, pe vremea cînd nu era decît un băiețandru și păzea oile.

Vigdis se uită la fiul său, dar nu spuse nimic.

Unul dintre negustori zise :

— Spune ce știi, Helge, gazda dorește să te asculte.

— Da, zise Vigdis încet, privind în jos. Povestește-ne, dacă nu ești prea obosit.

Helge începu astfel :

— Acest Ljot era singurul fiu al lui Gissur, care a fost omorît de Gunnar de la Geitåbakke și de prietenii lui. Erau opt la număr ; unuia dintre ei îi zicea Arne Kollsson. Lui i se datorase omorul în primul rînd. Gunnar a plătit amenda și toată lumea credea că cei care ar fi urmat să-l răzbune pe Gissur își făcuseră datoria. Mai ales că pe atunci aceștia erau oameni neînsemnați față de Gunnar și de prietenii lui. Într-adevăr, nimeni nu se putea măsura cu Arne. Pe vremea aceea Ljot să fi tot avut vreo doi sau trei ani.

Într-o zi de iarnă Ljot, care între timp împlinise treisprezece ani, era în munți împreună cu alți cîțiva băieți și căutau niște oi, care nu coborîseră

încă la vale. Băieţii şedeau pe o stîncă şi mîncau din merindele ce le aveau la ei, şi fiecare se lăuda cu faptele sale. Ljot spuse că el ştia să mînuiască atît de bine suliţa, încît niciodată nu greşea ţinta. În timp ce Ljot vorbea, unul din băieţi privea în depărtare. Deodată el zise :

— Vezi şirul acela de călăreţi care străbate valea la poalele dealului Hauketind ? Dacă nu mă înşală ochii e şi Arne Kollsson printre ei. Dacă ai putea să-l nimereşti, ai răscumpăra moartea tatălui tău mai scump decît cu tot aurul dat de Gunnar.

Băieţii aveau trei suliţe. Ljot le luă cu el pe toate trei şi o zbughi spre miazănoapte, sărind peste pietrele acoperite de muşchi. Drumul de munte care trece prin vale se îngustează încetul cu încetul pînă devine o simplă cărare. În locul cel mai strîmt este un defileu. De o parte se ridică o stîncă cam de vreo trei-patru ori mai înaltă decît un voinic. De cealaltă parte e o pantă abruptă, acoperită cu pietriş.

Ljot se ascunse în dosul unui bolovan. Arne tocmai intra în defileu. Era însoţit de încă patru călăreţi. Cărarea urca pieptiş. Cînd oamenii ajunseră în dreptul locului unde se afla Ljot, el sări pe stîncă şi aruncă prima suliţă : aceasta îl lovi pe cel ce se afla alături de Arne. Ljot se ascunse cu iuţeala fulgerului în dosul stîncii. Oamenii nu văzuseră cine aruncase suliţa. Se opriră şi priviră în jur. Atunci Ljot se urcă din nou pe stîncă şi aruncă celelalte două suliţe ; una îşi greşi ţinta, dar cealaltă îl omorî pe cel ce mergea înaintea lui Arne. Ljot strigă :

— Iată că stau mai bine ca tata, Arne, căci el a avut opt inşi împotrivă, iar voi sînteţi numai trei !

Ljot avea la cingătoare o secure mică, cum au tăietorii de lemne din pădure. Arne voi să se urce pe stînca pe care se căţărase Ljot, dar acesta îi dădu o lovitură cu securea, şi îi despică falca. Unul din oamenii lui Arne aruncă suliţa după Ljot, dar băiatul prinse arma în zbor şi apoi o luă la fugă, prin pietriş, căutînd să se ţină la adăpostul stîncilor şi astfel ceilalţi nu-l putură nimeri. Cînd ajunse la capătul defileului, se sprijini de suliţă şi sări peste rîpă, apoi continuă să fugă pe marginea falezei, de cealaltă parte a defileului. Caii, ai căror stăpîni fuseseră omorîţi, se refugiaseră la capătul defileului. Ajuns acolo, Ljot apucă un cal de căpăstru, chiar în momentul în care acesta pusese piciorul dinainte pe marginea rîpei, încălecă în grabă şi merse în galop întins pînă la Eyre, unde locuia pe vremea aceea.

Toată lumea a fost de părere că era cea mai mare faptă de vitejie, pe care o îndeplinise vreodată un băiat de vîrsta lui Ljot şi mulţi au zis atunci că într-o bună zi acesta o să ajungă vestit pentru vitejia lui ; de aceea l-au numit în glumă Viga-Ljot.

Vigdis puse iar o întrebare :

— Dar nu ştii, Helge, ce s-a mai întîmplat cu el după aceea ?

— Nu, zise Helge, în anii din urmă s-a vorbit puţin despre el — de cînd s-a însurat a devenit mai paşnic.

— Aşa, s-a însurat ?

— Da, răspunse Helge.

— O cunoşti pe nevastă-sa ?

— Numai din vedere. Se zice că e cea mai frumoasă fată din tot ţinutul. E o femeie bogată şi

bună la suflet. De cînd s-a însurat cu ea, Ljot trăiește liniștit în gospodăria lui.

Vigdis tăcu un timp. În cele din urmă întrebă :

— Nu știi dacă are copii ?

— Am auzit că au trei sau patru.

Vigdis nu mai zise nimic. Dar după ce islandezii plecară să se culce, ea se așeză lîngă vatră privind tăciunii. Ulvar ședea pe bancă. Deodată ea spuse, fără să se uite la el :

— Ai auzit ce au povestit oamenii ăștia ? Ți-au dat vești despre tatăl tău.

Ulvar se ridică brusc și zise :

— Tatăl meu e acela care a omorît trei oameni în munți, cînd avea vîrsta pe care o am eu acuma ?

— Da, tatăl tău are nevasta cea frumoasă, răspunse Vigdis.

Ulvar exclamă :

— Ce ți-a făcut, mamă ? Cred că e un om foarte viteaz și tare aș vrea să-l întîlnesc într-o zi ; i-aș arăta că are un fiu care îi seamănă.

— Dacă îi semeni, și dacă ești fiul meu cu adevărat, întîlnirea voastră nu poate să se sfîrșească decît în felul următor : să-mi aduci capul lui Viga-Ljot și să-l pui pe genunchii mei.

Ulvar păli. El spuse :

— N-am mai auzit ca un fiu să-și omoare tatăl.

Vigdis își ridică mîinile și le împreună pe piept ; apoi răspunse :

— Nu vrei să mă răzbuni, cum l-am răzbunat eu pe tata ? Află că din pricina lui Ljot am suferit cumplit. S-a purtat cu mine în așa fel, încît dacă ți-aș povesti totul, n-ai mai avea liniște pînă nu mi-ai aduce dovada răzbunării. Altfel înseamnă că

mă iubești mai puțin decît am crezut. Dar acum nu mai am puterea să vorbesc despre asta.

Ulvar alergă la mamă-sa și o îmbrățișă. Ea izbucni în lacrimi și băiatul strigă : „Știi foarte bine că voi face totdeauna și în toate privințele ceea ce vrei tu !"

XLI

ULVAR ÎMPLINI șaptesprezece ani. Într-o zi îi spuse mamei sale că ar dori grozav să călătorească în afara țării și să vadă lumea. Vigdis găsi dorința foarte firească și îi făgădui să-i facă rost de o corabie mare și bună, dar îl rugă să ia cu el oameni mai în vîrstă și mai încercați.

Aflînd despre aceste planuri, Illuge spuse că și el ar dori să facă o călătorie, acum, că nevasta îi murise. Și astfel s-a vorbit adesea despre felul în care ar trebui făcută această călătorie.

Spre sfîrșitul iernii Illuge plecă într-o zi la Vadin. Vigdis îl întrebă, între patru ochi, încotro ar dori să plece. Illuge răspunse :

— Știi bine că Ulvar ar vrea să plece mai întîi în Islanda.

Vigdis nu răspunse, iar Illuge continuă :

— Îți dai seama de ce vrea să meargă acolo, dar să nu te miri, dacă-ți spun, că eu unul n-aș avea chef să mă las atras într-o astfel de călătorie.

Vigdis murmură :

— Ulvar a fost adesea la tine și ați stat de vorbă despre multe lucruri. Ți-a pomenit vreodată și despre tatăl său ?

— Destul de des, răspunse Illuge. Are o singură dorință : să-l întîlnească și să vadă ce fel de om e. Ce zici, ai consimți ? Tu l-ai sfătuit pe fiul tău să facă așa ?

— Nu, făcu Vigdis. După cîteva clipe adăugă : Ljot nu știe că am un copil. Aş prefera să nu facă această călătorie.

Ulvar trecu tocmai în momentul acela prin fața ușii ; Illuge îl chemă înăuntru și-i spuse :

— Mamă-ta și cu mine vorbim despre călătoria ta în Islanda.

Ulvar roși, apoi spuse :

— Mamă, cred că nu te miră că vreau să-l întîlnesc pe omul care m-a zămislit și să văd cum mă primește.

— Nu s-a sinchisit niciodată de noi, spuse Vigdis cu mînie. Și are acolo nevastă și copii ; dacă te duci să-l cauți o să ai parte numai de batjocură.

Ulvar se supără :

— Dar eu sînt fiul tău, mamă, zise el, și n-o să dau voie nimănui să-și bată joc de mine. Altădată mă ațîțai la răzbunare ; nu-mi spuneai chiar tu că o să te socotești răzbunată numai cînd îți voi aduce capul lui Viga-Ljot și-l voi pune pe genunchii tăi ?

Și spunînd acestea, părăsi odaia.

Vigdis exclamă cu vehemență :

— De nu i-aș mai auzi niciodată numele !

Illuge o privi cîteva clipe, apoi spuse :

— Cît de mult trebuie să-l fi iubit pe Ljot ăsta, dacă și azi îl mai urăști atîta ! Mai că-mi vine să cred că-l iubești încă și acum.

— Îl iubesc ca pe lupul din pădure. Dacă ne-am mai întîlni vreodată, unul din noi ar trebui să moară.

Illuge întrebă :

— Ai vrea să te răzbuni pe Ljot ?

— Da.

Atunci Illuge spuse :

— O să-l însoțesc pe Ulvar în Islanda și o să am grijă de el ca de copilul meu. Dar cînd ne întoarcem înapoi o să te rog să te măriți cu mine.

Vigdis nu răspunse imediat și Illuge insistă :

— Nu ți se pare că ai stat destul timp văduvă, amărîndu-te din cauză că omul ăsta te-a părăsit ? Ești încă tînără și frumoasă și poți să mai ai parte de multe zile fericite. Știi și tu asta. O să fiu bun și înțelegător cu tine și pe fiul tău o să-l ajut cum voi putea mai bine.

Vigdis îi întinse mîna, iar Illuge o sărută. După aceea discutară amănunte în legătură cu căsătoria. Vigdis îi aduse la cunoștință și lui Ulvar cele hotărîte, iar băiatul spuse că mamă-sa va face așa cum crede că e mai bine.

XLII

DAR LUI ULVAR nu-i fu dat să ajungă în Islanda. Pe Marea Nordului dădură mai întîi de ceață și de vînturi potrivnice. În cele din urmă se iscă o furtună atît de puternică încît, ca să evite un naufragiu, cei de pe corabie fură nevoiți să arunce peste bord cea mai mare parte a încărcăturii. Nu trecu mult și din cauza vremii rele pier-

dură și cîrma, astfel încît nu mai puteau conduce corabia cum ar fi dorit. Aceasta se îndreptă spre o coastă stîncoasă. Illuge presupunea că e Scoția. Oamenii ridicară o pînză și ajutîndu-se de vîsle navigară printre insule, unde furtuna nu se mai resimțea atît de intens. Seara aruncară ancora într-un golf, la gura unui rîu, unde țărmul era acoperit de un nisip fin. De jur împrejur se ridicau coaste înalte. Cît vedeai cu ochii nu se zărea nici urmă de așezare omenească.

În timpul nopții furtuna se înteți din nou, ancora fu smulsă și corabia se împotmoli în nisip, dar oamenii reușiră să se salveze, ajungînd la țărm. Illuge spuse că dacă i-ar găsi cineva ar fi cu siguranță uciși, în baza dreptului riveran. [1] De aceea el socotea că ar fi mai bine să încerce să repare corabia și să plece de acolo.

Lucrară toată ziua și spre seară erau gata de plecare. Dar cum li se terminaseră merindele, Ulvar propuse să facă o incursiune pe țărm. Dincolo de golf se zărea un cîmp cultivat. Naufragiații merseră pînă acolo, intrară în prima gospodărie mai mare, alungară pe cei ai casei și luară tot ce le trebuia, alimente și îmbrăcăminte. Nimeni nu li se împotrivi.

Dar cînd se înapoiară la țărm, găsiră corabia lor năpădită de o mulțime de oameni. Illuge spuse că erau probabil scoțieni, care veniseră în golf pe un alt drum și reușiseră, datorită numărului lor

[1] În jurisdicția veche dreptul de a-și însuși lucrurile aruncate de mare la țărm (n.t.).

mare, să-i învingă pe oamenii încredinţaţi cu paza corăbiei.

În acelaşi moment văzură că o ceată numeroasă de călăreţi se îndrepta spre golf prin vale, pe drumul pe care veniseră ei. Illuge zise :

— Cum îţi place aventura asta, Ulvar ?

— Oricum, e mai bine decît să lîncezim în larg, muiaţi de valuri, zise Ulvar rîzînd ; dar acum hai repede, să-i dăm jos de pe corabie pe nepoftiţii de acolo, înainte de-a fi atacaţi de ceata care se îndreaptă spre noi.

Illuge era de părere că ar fi mai uşor să-i alunge întîi pe scoţienii care coborau spre ţărm decît să ia cu asalt corabia.

— Fiindcă — zise el — cei de pe corabie o să ne taie mîinile cu securile, pe cînd călăreţii nu sînt aşa de numeroşi ca să ne sperie.

— Nu mi-e nici mie frică de ei, zise Ulvar, dar cea mai mare nenorocire ar fi să ne fure corabia. Am rămîne aici, ca într-o capcană.

Zicînd aceste cuvinte, el sări în apă şi mai mulţi din oamenii săi îl urmară. Ajunşi în apropierea corăbiei ei se apărară cu scuturile de săgeţile pe care le aruncau de sus răpitorii vasului. Ulvar îşi dădu în curînd seama că nu era prea uşor să se urce din nou la bord. Scoţienii aveau avantajul că îşi puteau arunca nestingheriţi, de sus, securile şi săgeţile asupra lor. Cu toate că norvegienii se apărau vitejeşte, aruncînd înapoi suliţele pe care cei de pe corabie le trimiteau asupra lor, ei înaintau foarte încet. Pe de altă parte, călăreţii scoţieni ajunseseră şi ei la ţărm. Erau acum înconjuraţi de duşmani din toate părţile. Ulvar şi

oamenii săi intraseră în apă pînă la brîu şi lupta devenea tot mai îndîrjită. Ulvar îi spuse lui Illuge :

— Tată, sfatul tău a fost bun.

— Tu faci cît doi, Ulvar, şi ar fi păcat ca Vigdis să piardă un fiu ca tine.

Spunînd acestea, Illuge se îndreptă spre puntea corăbiei. În apropierea balustradei era un bărbat înalte, cu părul roşu, căpetenia scoţienilor. Illuge îşi aruncă scutul şi sări aşa de sus încît îl apucă pe scoţian de picioare ; dar acela îl lovi în cap cu iuţeala fulgerului. Căzură amîndoi peste balustradă, iar roşcatul fu ucis de Ulvar. Scoţienii avură un moment de zăpăceală : unii se dădură înapoi de la balustradă, alţii săriră peste bord după căpetenia lor. În acest fel mai mulţi norvegieni reuşiră să se urce din nou pe corabie.

Ulvar rămase ultimul ; voia să-l ridice şi pe Illuge. Dar acesta zise :

— N-are nici un rost. Încearcă mai bine să scapi tu. Cînd te-ntorci, salut-o pe mama ta din partea mea şi povesteşte-i cum am murit.

— O să-i pară cumplit de rău cînd o să vadă că mă întorc fără tine, Illuge.

Ulvar reuşi să se urce pe corabie şi oamenii săi îl ajutară să-l aducă şi pe Illuge, dar acesta se prăbuşi îndată ce ajunseră sus. Murise.

Ulvar rămăsese cu numai treisprezece oameni la bord ; toţi erau răniţi. Scoţienii erau peste cincizeci şi se îngrămădeau în jurul corăbiei. Unii loveau cu securile în pereţii corăbiei, astfel încît apa năvălise înăuntru, alţii îi apărau cu

scuturile pe tovarășii lor și împroșcau o adevărată ploaie de săgeți asupra norvegienilor.

În momentul acela Ulvar zări apropiindu-se printre insule o corabie mare, care se opri în cele din urmă în dreptul corăbiei sale. Ulvar le strigă oamenilor săi :

— Călătoria noastră a fost scurtă, dar putem fi mulțumiți de cele săvîrșite în seara asta. Într-adevăr, răpuseseră zece scoțieni.

Corabia străină aruncă ancora și echipajul ei sări pe bordul corăbiei lui Ulvar. În fruntea lor era un bărbat brunet și înalt. Acesta prinse o funie de balustradă, se urcă pe punte și se îndreptă spre catargul de care se rezemase Ulvar, adresîndu-i-se în norvegiană :

— Bine știi să lupți, tinere căpitan ; noroc că am putut veni în ajutorul unor oameni ca tine și ai tăi.

Curînd toată corabia lui Ulvar era plină de norvegienii nou sosiți și lucrurile luară o altă întorsătură : scoțienii săriră în mare ca să ajungă cît mai grabnic la țărm, dar puțini au fost cei care l-au atins teferi.

Deoarece lupta luase sfîrșit, străinul dispuse ca scoțienii omorîți să fie aruncați peste bord și corabia lui Ulvar să fie trasă lîngă a sa.

Ei văzură că vasul lui Ulvar suferise stricăciuni atît de mari, încît nu-și mai putea continua drumul. Atunci străinul îl rugă pe Ulvar și pe oamenii săi să vină pe corabia sa și, ridicînd pînzele, ieșiră în larg. Furtuna încetase și o briză potrivită le înlesni drumul.

Străinul legă rănile lui Ulvar și ale oamenilor acestuia și îi rugă să-i povestească cum se desfășurase bătălia. El le spuse că se numea Uspak [1], că se născuse în Islanda, dar că trăia acum în ținutul Northumberland. [2] Echipajul său era alcătuit din norvegieni și danezi care locuiau în același ținut.

La căderea nopții ei ajunseră într-o strîmtoare, unde aruncară ancora și apoi se duseră la culcare. Uspak și Ulvar împărțeau culcușul sub punte. Ulvar nu putea dormi din pricina durerilor cauzate de rană.

La un moment dat Uspak îi spuse :

— Ai luptat cu multă bărbăție, Ulvar ; de bună seamă că te tragi dintr-un neam ales. Din ce parte a Norvegiei ești și cum îl cheamă pe tatăl tău ?

Ulvar răspunse :

— Sînt din ținutul Vingulmark. Moșia de unde vin se cheamă Vadin și se găsește lîngă Folden.

Uspak se întoarse brusc spre Ulvar și îl întrebă :

— Și tatăl tău, Ulvar, cum se numește tatăl tău ?

Ulvar răspunse :

— Nu-ți voi ascunde că sînt copil din flori. De aceea mi se spune Ulvar Vigdisson, după mama.

Uspak tăcu un timp ; încercă de două-trei ori să continue conversația, și nu se putu hotărî s-o facă. Dar Ulvar nu observă nimic. Într-un tîrziu Uspak întrebă încet :

— Cîți ani ai, Ulvar Vigdisson ?

[1] *uspak* = *neînțelept*, în limba islandeză (n.t.).
[2] Ținut în nordul Angliei, la frontiera cu Scoția (n.t.).

— O să împlinesc optsprezece la solstițiul de vară.

Străinul tăcu iarăși timp îndelungat. În cele din urmă spuse :

— Mamă-ta mai trăiește încă ? Vigdis de la Vadin nu s-a măritat ?

Ulvar răspunse că e încă nemăritată. Uspak îl rugă :

— Povestește-mi mai multe despre mama ta. Trebuie să fie o femeie cu totul deosebită dacă a reușit să crească singură un tînăr ca tine. Spune, te iubește mult ?

Ulvar zise :

— Cînd am împlinit cincisprezece ani mi-a dăruit gospodăria Vadin și jumătate din bunurile ei, pentru ca nimeni să nu-și poată bate joc de sărăcia și neputința unui bastard ca mine. Apoi a tăiat pădurea de pe unul din pămînturile ei și și-a făcut acolo o altă gospodărie pe care a numit-o Berg. Dar stă încă tot la Vadin. Ai dreptate cînd spui că e o femeie desăvîrșită ; nu cred că are pereche în lume și mulțumită ei n-am simțit lipsa tatălui.

Ulvar povesti vreme îndelungată despre mama sa, dar cu cît spunea mai multe, cu atît mai multe dorea celălalt să știe. Astfel Uspak află ce se petrecuse la moartea lui Gunnar și cum se răzbunase Vigdis. Ulvar îi povesti totul. Așa trecu jumătate din noapte ; unul povestea, iar celălalt asculta. Cînd Ulvar termină, Uspak zise :

— Îi datorezi recunoștință nemărginită mamei tale ; merită s-o iubești și s-o cinstești mai mult

decît orice pe lume. Într-adevăr, n-are pereche în ce privește curajul și înțelepciunea și nu cred că există o femeie care să-și fi iubit mai mult fiul.

— E adevărat. Sper că într-o bună zi o să-i pot fi recunoscător pentru bunătatea ei.

Uspak zise :

— Ți-ai pierdut corabia și tot ce ai avut, dar dacă vrei să rămîi cu mine în vara asta, n-o să te întorci la toamnă sărac în Norvegia. O să stăpînești împreună cu mine această corabie, și primești jumătate din partea ce se cuvine căpeteniei.

Ulvar îi mulțumi foarte mult, dar puțin mai tîrziu îi spuse că avea de gînd să meargă mai întîi în Islanda. Uspak îl întrebă dacă are ceva treburi acolo. Ulvar răspunse :

— Tu, care vii din Islanda, cunoști poate pe un om care se numește Viga-Ljot Gissursson de la Skomedal ?

— Cu el ai treburi ? întrebă Uspak.

— Pe el aș vrea să-l întîlnesc.

— E poate un prieten al mamei tale ?

— Nu-i nici un prieten, zise Ulvar, și nu ne așteptăm la nimic bun de la el. Dar aș vrea să văd cum mă primește, fiindcă se zice că e tatăl meu.

— Ar fi un om foarte ciudat, zise Uspak rîzînd ușor, dacă nu s-ar bucura că are un fiu atît de frumos și de curajos ca tine ; și nu cred nici că ar fi putut să uite pe o femeie ca mama ta !

— N-a încercat niciodată să afle ceva despre noi, zise Ulvar, și știu că are nevastă și copii în Islanda. Dar tare aș vrea să merg la el din partea

mamei mele, pe care a ademenit-o şi apoi a părăsit-o.

Uspak spuse după un timp :

— Ljot nu mai e în Islanda. Am auzit că a plecat din insulă cu mulţi ani în urmă ; nevastă-sa şi copiii au murit.

— Era prieten cu tine ? întrebă Ulvar.

— Nu, zise Uspak. Nici cu mine n-a fost prieten mai bun decît cu mamă-ta.

Obosit, Ulvar încercă să adoarmă. Deodată simţi că celălalt se apropie de el şi îi pune mîna pe obraz. Ulvar deschise ochii. Uspak deschisese ferestruica şi razele soarelui de dimineaţă se revărsau asupra tînărului. Aplecat asupra lui, Uspak îl privea.

— Ai dormit, Ulvar, spuse el, am vrut doar să văd ce faci, dar acum încearcă să adormi din nou.

XLIII

ULVAR RĂMASE cu Uspak pînă toamna tîrziu. Ei făcură împreună cu vikingii danezi o serie de incursiuni pe coastele Angliei, în ţinutul Kinmare şi în Franţa şi capturară mari bogăţii. Ulvar Vigdisson dovedi mult curaj şi faima sa ajunse pînă departe.

În toamnă Uspak şi Ulvar petrecură cîtva timp la Sigvard Jarl în Northumberland. Acesta era prieten cu Uspak şi îl primi foarte bine pe Ulvar, copleşindu-l cu daruri bogate.

Într-o seară Ulvar era în locuinţa lui Uspak ; acesta îl întrebă pe tînăr :

— Doreşti într-adevăr să-l întîlneşti pe tatăl tău, Ulvar ?

— Pe vremea cînd eram acasă, asta era cea mai fierbinte dorinţă a mea, răspunse Ulvar. Mă simţeam foarte nefericit că sînt copil din flori şi mi se părea că sînt mai puţin vrednic decît ceilalţi, care aveau un tată şi puteau să-l cinstească. Mă gîndeam mereu că o să-l caut, ca să-i cer socoteală pentru tot răul pe care i l-a făcut mamei şi mie şi pentru nedreptatea pe care a suferit-o ea.

— S-ar putea întîmpla ca într-o bună zi să-l găseşti, zise Uspak încet. Şi ce-ar fi, dacă te-ar primi cu dragoste şi s-ar bucura că are un fiu ca tine ?

— Să nu-şi închipuie că e meritul lui, şi nici că o să-i mulţumesc, zise Ulvar. După cîte ştiu, nu-i datorez decît viaţa propriu-zisă. Dar şi viaţa asta am pus-o prea des în primejdie ca să mai ţin la ea chiar aşa de mult. Alături de tine mi-am dat seama că pot să mă lipsesc de el şi îţi sînt recunoscător pentru asta, Uspak. N-am nevoie de tatăl meu, nici de dragostea lui şi puţin îmi pasă dacă e un mişel sau altceva.

Uspak îl asculta cu capul în mîini. La un moment dat spuse :

— Iar mamă-ta ? Ce-ar zice dacă tatăl tău, auzind despre tine, ar veni la Vadin şi i-ar cere mîna ?

— La drept vorbind, răspunse Ulvar, cred că ar fi bine să nu-şi mai dea osteneala. Mama zicea odată că singura răsplată dreaptă pentru toate suferinţele ei ar fi să ţină în mîini capul însînge-

rat al tatălui meu. Dealtfel nu vorbea de loc despre el și dacă se întîmpla s-o facă, rămînea tristă și abătută multă vreme. Nici n-a fost prea împăcată cu gîndul că vreau să plec în Islanda și să-l caut pe tatăl meu.

Uspak rămase un timp nemișcat; în cele din urmă zise:

— Ai spus cuvinte grele, Ulvar.

Ulvar răspunse:

— Dar și el a lăsat-o pe mama într-o situație foarte grea — tînără și cu un copil de la el — cînd a plecat din Norvegia și a părăsit-o. Și de atunci nu s-a mai interesat de ea.

— Știi sigur că n-a mai încercat să afle nimic despre ea de atunci?

— În orice caz mama mi-a spus, de nu știu cîte ori, că a fost un om rău și fără suflet.

— Grele cuvinte din partea unui fiu, Ulvar.

— Nu pot spune altele, răspunse Ulvar rîzînd, poate că semăn cu el.

Uspak îl privi îndelung, dar nu răspunse nimic, și nu mai vorbiră despre Ljot. În seara aceea Uspak rămase tăcut și gînditor. Înainte de a merge la culcare el scoase din lada sa o mantie de mătase roșie brodată cu fir de aur și i-o dădu lui Ulvar.

— Ți-o dăruiesc, zise el. Ulvar îi mulțumi foarte mult.

Spre sfîrșitul toamnei Ulvar voi să se întoarcă acasă; Uspak îi dărui o corabie cu tot echipamentul și încă multe alte lucruri: o cuirasă și un coif de aur, doi șoimi albi ca zăpada, o cingătoare de trei lățimi pentru mamă-sa, și în sfîrșit, în semn de

prietenie, o mantie de mătase verde împodobită cu paftale de aur şi cu blană scumpă.

În schimb Uspak îl rugă pe Ulvar să-i dea înapoi mantia roşie, fiindcă era veche şi nu i se părea nimerit s-o dea în dar.

Ulvar îi mulţumi lui Uspak pentru mărinimia sa şi-l rugă să-şi aleagă orice pofteşte din prada pe care o făcuse în timpul verii.

— Am chiar mai multe decît îmi trebuie, răspunse Uspak, dar dacă ai vrea să-mi dăruieşti brăţara pe care o porţi la mîna stîngă, mi-ar face plăcere s-o am ca amintire de la tine.

Ulvar scoase brăţara şi o întinse lui Uspak zicînd :

— N-are o valoare prea mare. O port, fiindcă o am de la mama care o are şi ea de la mama ei ; cred că nu e un cadou potrivit şi te rog să alegi ceva mai de preţ.

— Nu doresc altceva, răspunse Uspak şi, luînd-o, o puse pe braţ. Îmi place brăţara asta fiindcă o purtai în ziua cînd te-ai apărat aşa de vitejeşte în fiordul scoţian.

Ulvar zise :

— Sigur că Vadin nu se poate asemăna cu moşia lui Jarl. Dar mi-ar face o mare bucurie dacă te-aş putea găzdui un timp acasă, la mama.

— O să viu cu siguranţă, răspunse Uspak. Ne vom revedea peste nu prea multă vreme. Aş fi venit la Vadin chiar dacă nu m-ai fi rugat.

După aceea îl îmbrăţişă pe Ulvar, îl sărută şi-i ură drum bun. Ulvar plecă spre Norvegia şi peste patru zile intră pe rîul Folden.

XLIV

VIGDIS își întîmpină fiul cu mare bucurie și nu ostenea să-l asculte povestind despre întîmplările prin care trecuse. Ulvar vorbea mai ales despre Uspak care, după el, era un om deosebit și un prieten din cei mai buni. Vigdis spuse adesea că ar fi pentru ea o mare cinste să-l primească pe Uspak, cu toate că — zicea ea — „n-aș putea niciodată să-mi arăt toată recunoștința față de omul care l-a scăpat pe fiul meu de la moarte și a fost atît de bun cu el."

Ea îl jeli mult pe Illuge și făcu un praznic pentru pomenirea lui ; apoi promise că-i va crește pe Olav și pe Ingebjørg, cei doi copii ai lui Illuge, ca și cînd ar fi ai ei. De atunci încolo copiii locuiră la Vadin.

Anul se apropia de sfîrșit și în curînd urma să se prăznuiască sărbătorile Crăciunului. În noaptea sfîntă în care s-a născut Domnul nostru Isus Hristos, oamenii din întreaga regiune merseră la capelă ca să ia parte la slujbă. Vigdis și Ulvar plecară și ei călare de la Vadin, urmați de mulți alții. În anul acela căzuse zăpadă din belșug înainte de Crăciun. Era frig și lună plină.

Lumina lunii era atît de puternică, încît biserica i se păru întunecată lui Vigdis cînd trecu pragul alături de fiul său, deși lumînările ardeau în fața icoanelor.

Preotul cînta înălțător în fața altarului și copiii din cor legănau cădelnițele, care răspîndeau un parfum îmbătător. Cei ce intrau se lăsau pentru un

moment în genunchi, apoi făceau semnul crucii cu apă sfințită, murmurînd rugăciuni.

Cînd se ridică din genunchi, Vigdis văzu în fundul capelei, în spatele celorlalți, un bărbat. Era îmbrăcat într-o mantie de culoare închisă, pe care o ținea cu mîna sub bărbie. Stătea cu capul puțin aplecat, și nu i se vedeau decît ochii sub părul negru, care îi cădea pe frunte. Dar Vigdis își dădu seama pe loc că omul acela era Ljot. El se uita țintă la Vigdis și cînd privirile li se încrucișară ea văzu că mîinile lui tremurau așa de tare, încît la un moment dat le lăsă în jos. Era palid ca un mort.

Vigdis începu și ea să tremure și trebui să se sprijine de pervazul ușii. I se părea că tremură pînă și pămîntul de sub picioarele ei. Capela nu mai era pardosită cu dușumea, ci un fluviu roșu curgea printre femeile și bărbații adunați acolo. Iar în fața altarului era un lac de sînge. Deodată Ulvar se ridică repede de la locul său, se îndreptă spre străin și se înclină în fața lui, întinzîndu-i mîna și zîmbind bucuros. Și Vigdis înțelese că el era cel care își dăduse numele de Uspak. Vru să înainteze, dar nu mai avea putere. Se tîrî cum putu pe lîngă perete, ținîndu-se cu amîndouă mîinile de bîrne, ca să nu cadă, pînă cînd ajunse, în sfîrșit, la o nișă laterală, unde vru să îngenuncheze; dar femeile îi făcură loc ca să înainteze pînă la altar. Întorcîndu-și privirile, ea îl văzu pe Ljot stînd tot lîngă ușă și continuînd s-o privească. Ulvar era lîngă el. Mai făcu cîțiva pași și căzu în fața altarului. Apoi își sprijini capul de perete și își ascunse fața în mîini.

În timp ce imnurile de slavă se înălțau și se stingeau în jurul ei, Vigdis fremăta de spaimă în fața apropiatei întîlniri, și era zguduită cînd de valuri de fierbințeală, cînd de fiori de gheață. I se părea că prima lor întîlnire fusese doar cu o seară înainte și retrăia tot ce se petrecuse între ei, cu aceeași intensitate ca în prima zi. Sentimentele care se adînciseră în sufletul ei cu timpul fură înăbușite dintr-o dată, așa cum o avalanșă tîrăște cu sine în căderea ei pădurea și toată vegetația munților, de nu rămîne pînă la urmă decît stînca goală. Vigdis își dădu acum seama că în toți anii care se scurseseră, ea nu făcuse decît să aștepte ca jocul dintre ei doi să ia sfîrșit.

Cu cît stătea prăbușită mai mult în fața altarului, cu atît mai teamă i se făcea să dea ochii cu Ljot. În apropierea locului unde era îngenuncheată, zări o deschizătură în partea de jos a peretelui ; obloanele de lemn fuseseră înlăturate și Vigdis vedea zăpada scînteietoare de afară și auzea nechezatul cailor și clinchetul clopoțeilor de la hamurile lor. Făcînd un efort, ea se ridică în plină slujbă și ieși din biserică.

Luna strălucea foarte sus, pe cer. Vigdis fugi prin zăpadă spre locul unde erau legați caii. Ea îl dezlegă pe al său și îl duse pînă la gardul cimitirului. Dar doi bărbați ieșiră atît de repede după ea, încît lăsară deschisă ușa bisericii ; strălucirea lumînărilor și cîntecul psalmilor se revărsară în afară, odată cu ei.

Ljot prinse calul de căpăstru chiar în momentul în care Vigdis voia să plece. El zise :

— Vigdis, aș vrea să stăm de vorbă.

Ea își coborî privirile asupra lui și zise :

— Sînt oare fărădelegile tale așa de numeroase încît trebuie să-ți ascunzi numele ?

Înainte ca Ljot să fi putut răspunde, ea dădu calul înapoi cu o mișcare atît de bruscă, încît el scăpă căpăstrul. Vigdis dădu pinteni calului, care o porni în galop întins spre miazănoapte. Nu se opri nici cînd sosi la Vadin ci, întorcînd calul în direcție contrară, merse mai departe, pînă la Berg. Acolo nu locuiau decît un vechil, nevasta acestuia și cîțiva robi. Vigdis intră în odaia mare, care era aproape goală, fiindcă clădirile de-abia fuseseră construite. Unicul mobilier consta dintr-o bancă de jur împrejurul pereților și o masă. Vigdis puse să se aprindă focul și zăvorî ușa. Și așa petrecu singură noaptea de Crăciun.

XLV

DUPĂ FUGA lui Vigdis, Ljot și Ulvar rămaseră un moment pe loc, urmărind-o cu privirile. Apoi Ljot îl îmbrățișă pe fiul său, îl sărută și zise :

— Dumnezeu să te aibă în pază, fiul meu iubit, căci nu știu dacă ne vom mai revedea.

Ulvar îi luă mîna și o sărută ; apoi spuse :

— Nu înțeleg ce vrei să spui ; dacă ești tatăl meu cu adevărat, nu-mi vine să cred că vrei să ne părăsești.

Ljot răspunse :

— Nu îndrăznesc să sper că mama ta ar consimți să vorbească cu mine ; iar tu în seara aceea ai

rostit cuvinte prea aspre la adresa tatălui tău — avusesem atunci de gînd să-ți spun cine sînt. Dar pe urmă mi s-a părut că ar fi mai bine să stau de vorbă cu Vigdis, înainte de a-ți spune că ești fiul meu. Să știi însă că eu n-am știut de existența ta pînă nu mi-ai spus că Vigdis e mama ta. Să-i spui lui Vigdis, că este din plin răzbunată, din moment ce trebuie să mă despart de tine. Să-i mai spui că n-am fost o singură clipă fericit de cînd ne-am întîlnit ultima oară.

Ulvar îl cuprinse atunci pe tatăl său pe după gît și-l rugă fierbinte să-l însoțească la Vadin. Vigdis nu putea să uite că Ljot îi salvase viața lui Ulvar și-l ajutase cu atîta dragoste. Pînă la urmă Ljot se învoi și plecară la Vadin ; dar Vigdis nu era acolo. Ljot se aplecă pe grumazul calului și spuse :

— Vezi bine, Ulvar, că nu folosește la nimic — numele de Uspak mi se potrivește de minune ; căci nimeni n-a acționat mai puțin înțelept ca mine, iar acum a trecut prea mult timp ca să mai pot drege răul pe care l-am făcut.

Ulvar sări de pe cal și insistă ca Ljot să intre în casă :

— Poate că mama e la Berg. Intră, te rog, tată, hai să mănînci ceva și să te odihnești.

Căci Ljot părea bolnav. Ulvar îl conduse înăuntru și-l așeză în capul mesei, la loc de cinste. Dar Ljot abia atinse bucatele și nu scoase nici un cuvînt. Spre dimineață Ulvar zise că vrea să se ducă la Berg să vorbească cu mama sa ; Ljot să rămînă pînă atunci la Vadin.

Ljot, însă, se ridică și spuse :

— Totul trebuie să se termine așa cum a hărăzit soarta... nimic nu mai poate schimba acum mersul lucrurilor. Vreau să vorbesc eu cu ea, aștept clipa asta de șaptesprezece ani. Spunînd acestea, ieși și încălecă, apoi porniră în galop întins spre Berg.

Găsiră ușa odăii mari baricadată, dar Ulvar bătu cu putere în pervaz, strigînd :

— Deschide, mamă, vreau să-ți spun lucruri de mare însemnătate.

— Ești singur ? întrebă Vigdis dinăuntru.

— E și tata aici, răspunse Ulvar.

— Cu el nu vreau să vorbesc, spuse Vigdis.

Atunci Ulvar strigă :

— Îți cer, mamă, și îi cer și lui să-mi spuneți acum de ce n-am eu tată. Nu plec de aici și nu-l las nici pe Ljot să plece pînă nu deschizi.

Vigdis trase zăvorul și-i lăsă să intre. Ulvar se uită mai întîi la unul, apoi la celălalt, și spuse :

— Tatăl meu a încărunțit, și *tu* ai îmbătrînit, mamă ; ai cute în jurul ochilor. Prin multe încercări ați trecut de cînd v-ați văzut ultima oară. Dacă ceea ce s-a rupt atunci ar putea fi înnodat din nou. Aș fi foarte fericit, fiindcă vă iubesc pe amîndoi foarte mult.

Vigdis își ridică atunci privirile și zise :

— Ochii mei au îmbătrînit de plîns, și nimeni nu mi-a făcut atîta rău, Ljot, ca tine.

El răspunse :

— Și totuși tu ai avut o soartă mai bună ca mine, Vigdis, fiindcă ai rămas aici, cu fiul tău. Înțeleg că nu m-ai mai putut iubi după ce ți-am

pierdut încrederea, dar eu nu ţi-am lipsit. În schimb pe mine durerea mă însoţea la fiecare pas, la fiecare lovitură de vîslă, care mă ducea mai departe de tine.

Vigdis rîse dur :

— Şi nevastă-ta ce spune despre tine cînd mergi să-ţi vezi fostele iubite ?

— A fost cea mai bună femeie din cîte există şi merita să fie adorată, zise Ljot. Acum nu mai e printre cei vii. A fost tare nefericită, săraca, cît timp a trăit alături de mine. Căci numai la tine m-am gîndit tot timpul şi i-am arătat prea puţină dragoste. Amintirea ei mă apasă mai greu ca orice, fiindcă viaţa ei a fost lipsită de orice bucurie, fără ca ea să aibă nici o vină. Dar tu poţi să fii mulţumită, căci ai fost din plin răzbunată : am văzut înecîndu-se sub ochii mei pe cei doi copilaşi iubiţi şi am pierdut tot ce-mi era drag, aşa cum mi-ai dorit tu.

Vigdis îşi înfipse amîndouă mîinile în mantie cu un gest atît de violent, încît paftaua de la piept se rupse în două ; ea strigă :

— Ce ştii tu, Ljot, cît de mare mi-a fost amărăciunea, şi ce ştii tu, fiul meu, cît de mult am dorit să mă răzbun ? N-am auzit încă ca un bărbat să fi fost siluit de o femeie. N-ai suferit niciodată aşa cum am suferit eu din cauza neputinţei mele, cînd vedeam cum copilul meu creşte şi seamănă tot mai mult cu omul pe care aş fi vrut să-l ştiu sfîşiat între cai sălbatici. Nu tu ai fost acela care a vrut să se arunce în rîu într-o noapte neagră de iarnă, cînd nu mai ştiam cum

să pun capăt nenorocirii mele. Crezi cumva că-ți datorează o iubire deosebită copilul pe care l-am născut pe o grămadă de pietre, în pădure, fără să am lîngă mine pe cineva care să-mi dea măcar o lingură cu apă în momentele acelea de chinuri îngrozitoare ? Tu navigai spre țări îndepărtate și îți părea rău că ești departe de mine. De mare ajutor mi-au mai fost regretele tale, n-am ce zice, atunci cînd mi l-au adus pe Gunnar plin de sînge, lovit de moarte, insultat și batjocorit din cauza rușinii pe care i-am făcut-o împotriva voinței mele. Mult ne-a mai ajutat, pe mine și pe copilul tău, iubirea ta în noaptea cînd au dat foc la Vadin și tata a ars de viu, cînd am fost nevoită să fug cu copilul în spate și pe schiuri prin pădurea sălbatică, hărțuită de lupi, și a trebuit să caut adăpost la oameni „în afara legii".

Poate ți s-a părut că îmi oferi o satisfacție deplină cînd ai revenit și mi-ai propus cu drăgălășenie să te urmez în Islanda ? Fiindcă nu ți-am acceptat cu recunoștință propunerea, te-ai însurat cu altă fată, a cărei bogăție și frumusețe erau demne de tine, și i-ai făcut și ei parte de o viață chinuită. Și în timpul acesta eu stăteam aici, fără să pot răspunde dojenilor tatălui meu și nici întrebărilor fiului meu care voia să știe cine este tatăl său, căci n-am avut niciodată tăria să vorbesc despre ceea ce mi-ai făcut. Rău ai răsplătit, Ljot, pe cei care te-au iubit ; ești cel mai rău dintre oameni și cel mai prost.

Obrazul lui Ljot era alb ca zăpada spulberată de vînt. El zise :

— Cuvintele tale sînt mai tăioase decît cuțitul cu care m-ai lovit cînd ne-am întîlnit ultima oară ; și sînt gata să mor pe loc pentru ca să-ți dau satisfacție. Dar repet, Vigdis, că amărăciunea mea a fost tot atît de mare ca a ta — tu nu cunoști viața mizerabilă a celui ce are o singură dorință : să reîntîlnească ființa iubită.

— E adevărat, zise Vigdis, eu nu știu despre iubire decît ceea ce m-ai învățat tu în seara aceea, la locul de jertfe ; și de atunci mi-a fost frică de toți cei ce m-au cerut de nevastă...

Ulvar o întrerupse :

— S-ar părea că întîlnirea voastră a fost fatală pentru voi amîndoi... Dar nu uita, mamă, că m-a scăpat de la moarte și că nici un tată nu i-a arătat fiului său atîta iubire cîtă mi-a arătat el.

Și Ulvar începu să plîngă.

Vigdis îl privi pe fiul său, apoi zise :

— Îți aduci aminte că mi-ai făgăduit odată să mă răzbuni ?

Dar Ljot interveni :

— Am crezut că ne-am putea împăca de dragul lui Ulvar, dar văd acum că nu poți să mă ierți, ți-am făcut prea mult rău. O să mă întorc deci de unde am venit, iar Ulvar o să moștenească tot ce am.

Vigdis strigă atunci plină de mînie :

— Mi-ai luat odată totul și vii acum să mă jefuiești din nou ? L-am lăsat pe seama lupilor și a vulturilor pe copilul ăsta pe care m-ai silit să-l port în pîntece. Robii noștri l-au găsit și l-au crescut. Apoi a venit timpul cînd mi s-a făcut milă de el, căci era tot așa de neputincios cum fusesem eu

față de tine. Ca să-mi scap copilul am rămas eu însămi infirmă și mutilată. L-am crescut și l-am iubit timp de optsprezece ani și acum vii și mi-l iei ?

— Nu vreau să ți-l iau. Pe tine te va urma și sfaturile tale le va asculta, eu nu am nici un drept asupra lui ; dar de aceea poți să-mi dai voie să-l iubesc și eu. Poți să-mi îngădui să-i dau și cu ce am mai bun. Fiindcă și așa n-o să-l mai revăd.

— Nu vreau să împart nimic cu tine, spuse ea ridicîndu-și mîna mutilată, și nici nu vreau să am un copil cu tine. Alege, Ulvar, al cui vrei să fii.

— Nu pot să aleg, strigă Ulvar hohotind de plîns.

— Atunci, l-ai ales pe Ljot, spuse mama și se îndreptă spre ușă. Ulvar fugi după ea și o îmbrățișă :

— Unde mergi, mamă dragă ?

— Nu știu. Mai bine n-am fi scăpat teferi din pădure în noaptea aceea decît să-mi fie dat să rămîn singură la bătrînețe și să ajung să te văd că mă părăsești de dragul unui străin. Se vede că semeni totuși cu tatăl tău, nu e de mirare că-l alegi pe el.

— Mamă, strigă fiul, știi prea bine că fac tot ce vrei tu și că n-o să-l mai văd de acum înainte.

— Nu știu dacă sînt mama ta, răspunse ea ; copilul pe care l-am purtat în pîntece cu ură și durere nu-ți semăna. Tu pari să te tragi din neamul lui Aesa și al robilor, te pleci îndată cînd dai de unul mai tare ca tine.

Ljot se apropie de ei ; vocea îi tremura cînd spuse :

— Nu ştiu dacă eşti fiul meu sau al lui Kåre de la Grefsin — dar fă aşa cum doreşte mamă-ta, Ulvar.

Vigdis se întoarse brusc spre Ljot, dar acesta îl apucă pe Ulvar de braţ şi îl tîrî în grabă afară.

XLVI

LJOT ŞI ULVAR coborau călare prin pădure; nu se uitau unul la celălalt şi nu-şi spuneau nimic. În cele din urmă Ulvar rupse tăcerea :

— Zău că nu m-am aşteptat să te desparţi de mama cu cuvinte de batjocură după ruşinea pe care i-ai făcut-o.

— Ei, lucrurile se petrec aşa cum a vrut ea, răspunse Ljot. Şi e firesc ca voinţa ei să se împlinească acum.

Spunînd acestea, sări de pe cal şi îl legă de un arbore ; apoi îşi luă sabia şi scutul şi-i spuse lui Ulvar să facă acelaşi lucru. Ljot mai spuse că locul de jertfe era în apropiere şi că puteau merge pe jos pînă la el. Acolo nu vor fi stînjeniţi de nimeni. Ulvar îl urmă fără să răspundă şi ei merseră cîtva timp prin zăpadă.

Ajunseră la destinaţie şi Ljot alese un loc care i se părea potrivit pentru luptă.

Ljot dădu prima lovitură şi atinse scutul lui Ulvar. Acesta spuse :

— Te-am văzut altădată lovind mai bine, Ljot.

— Sînt obosit şi n-am mîncat, răspunse acesta ; tu, în schimb, eşti tînăr şi neîncercat în lupta corp la corp, aşa că avem cam aceleaşi şanse. Loveşte

zdravăn, căci n-am de gînd să te cruţ. Dar trebuie ca lupta asta, la care ne-a împins Vigdis, să se sfîrşească după dorinţa ei.

Ulvar lovi, Ljot îşi aruncă în acelaşi moment scutul, apucînd cu amîndouă mîinile sabia, şi Ulvar îl atinse la umărul stîng ; braţul lui Ljot căzu inert ; el făcu împleticindu-se cîţiva paşi înapoi şi se izbi de un copac care era în spatele lui. Îşi sprijini ceafa de tulpina copacului. Văzînd sîngele curgînd din umărul lui Ljot, Ulvar aruncă cît colo sabia şi scutul. El strigă pălind :

— Destul, nu mai vreau să mă bat cu tine.

— Nu, nu-i destul, răspunse Ljot, căzînd în genunchi.

Ulvar se întorsese spre el şi avea soarele în ochi, aşa încît nu vedea chiar bine ce face Ljot. Acesta luă din nou sabia, sprijini mînerul ei de o piatră, îndreptă vîrful spre propriul piept, şi se aruncă înainte. Apoi căzu, rostogolindu-se în zăpadă. Ulvar alergă în grabă la Ljot, se aplecă asupra lui şi îl ridică, sprijinindu-l de un bolovan. Apoi zise :

— N-aş fi ridicat niciodată sabia împotriva ta dacă n-ai fi spus cuvintele acelea despre Kåre de la Grefsin.

Ljot surîse, desfigurat de agonie :

— Aşa am crezut şi eu, şi tocmai de aceea am spus ce am spus. Dar nu fi mîhnit, Ulvar, *eu* am vrut ca totul să se întîmple aşa. Să dea Dumnezeu ca tu să nu moşteneşti soarta noastră. Iar acum, fă aşa cum a vrut mamă-ta. E mult de cînd doresc să-mi pun capul pe genunchii ei.

Apoi căzu înainte şi îşi dădu duhul.

XLVII

VIGDIS MERGEA în sus şi-n jos prin odaie. Cînd îşi îmbrăca, cînd îşi dezbrăca mantia. Cu toate acestea înăuntru era aşa de frig încît pereţii se acoperiseră cu chiciură. La un moment dat ea se aşeză lîngă vatră. Dar tot la cîteva clipe se ridica din nou şi mergea la uşă. În cele din urmă rămase acolo, uitîndu-se afară, în timp ce soarele apunea roşu ca sîngele după perdeaua de ceaţă glacială.

În cele din urmă zări un călăreţ care venea de-a lungul lizierei pădurii şi îl recunoscu pe Ulvar. Era singur şi înainta la pas. Lui Vigdis începură să-i tremure genunchii ; se întoarse lîngă vatră şi se aşeză.

Îl auzi pe Ulvar deschizînd uşa, dar nu avu puterea să-şi ridice ochii spre el. Acesta avea în mînă o boccea pe care o puse apăsat pe genunchii mamei sale, trecu pe lîngă ea fără să spună nimic, intră în odaia de dormit şi trase zăvorul pe dinăuntru.

Vigdis rămase nemişcată şi puse mîinile pe bocceaua de pe genunchi. Conţinutul ei era învelit într-o mantie roşie de mătase pe care o recunoscu. Era mantia pe care o brodase ea, şi o dăruise apoi lui Veterlide Glumsson. Mantia era îngheţată şi pîrîi uşor, scoţînd parcă un geamăt, cînd voi să o desfacă.

Renunţă atunci şi rămase în continuare nemişcată. Dar după cîtva timp mantia începu să se dezgheţe ; din boccea se prelingea sînge şi apă, muindu-i genunchii. Ea o desfăcu şi văzu că ţinea în mîini capul lui Ljot.

Mai întîi zări ceafa, apoi întoarse capul ca să vadă fața. Părul era căzut pe frunte și se lipise de piele. Vigdis îl dădu la o parte și cu un colț al mantiei șterse sîngele. Degetele ei atinseră buzele, care îi părură atît de subțiri și de ofilite, cum se profilau vinete, pe obrazul cenușiu. Încercă să-i ridice pleoapele și să-i vadă ochii, dar aceștia erau stinși și lipsiți de expresie ; și îi închise din nou.

Își aduse aminte de clipa cînd contemplase moartea lui Eyolv Arnesson — simțise atunci gustul îmbătător al sîngelui, menit să-i îmbărbăteze inima chinuită. Dar cu cît mai mult privea capul lui Ljot, cu atît mai puternic era simțămîntul de tristețe care o copleșea. Fața aceasta era atît de îmbătrînită și chinuită ; acest sărman cap încărunțit nu era o compensație pentru tot ce îndurase ea. Nu pentru asta suferise și luptase atîția ani, de cînd murise tatăl ei.

Vigdis acoperi capul și puse legătura jos, la picioarele sale. Apoi se ridică și bătu la ușa lui Ulvar, dar el nu răspunse nici cînd îl strigă. Așteptă o clipă și îl rugă din nou să deschidă, dar în zadar ; și atunci se așeză din nou lîngă vatră și își puse mîinile pe genunchii murdăriți de sînge.

Se făcu întuneric. Ulvar deschise ușa și trecu prin odaie ; el n-o văzu pe mamă-sa, focul din vatră fiind aproape stins. Era îmbrăcat în haine de drum și ieși afară în curte. Vigdis se ridică și merse după el. Ulvar scoase calul din grajd și puse șaua ; Vigdis se apropie de el.

Era lună plină ; Vigdis nu observase niciodată pînă atunci că Ulvar seamănă atît de mult cu Viga-Ljot ; și era tot atît de palid ca cel mort. Ar

fi vrut să-l întrebe cum se desfășurase lupta, dar nu îndrăzni. De aceea spuse doar :

— Vrei să pleci ?

— Da, răspunse fiul.

— Te duci la Vadin ? îl întrebă mamă-sa.

— Mîine plec mai departe, nu mai vreau să trăiesc în ținutul ăsta.

Vigdis își ridică privirile spre el și întrebă :

— Nu vrei să mai stai cu mine ?

— Mamă, ți-am arătat recunoștință pentru iubirea ta, așa cum mi-ai cerut cîndva, răspunse Ulvar. Acum n-aș mai putea să-ți fac nici o bucurie și e mai bine să mă lași să plec.

— Nu mai vorbi așa, se rugă mama. După cîteva clipe ea continuă : Dacă vrei să nu mă mai vezi de azi înainte, rămîn aici, la Berg, cît vei vrea ; dar nu pleca în toiul iernii.

— Nu pot să mai rămîn aici, spuse Ulvar. Acum, cînd știu cîte fapte sîngeroase s-au petrecut aici, n-o să mă mai simt niciodată bine.

Vigdis cuprinse calul pe după gît și se rezemă de el. Ea nu mai îndrăznea să-l roage pe fiul său să rămînă și își simțea inima îndurerată și grea ca un bolovan, fiindcă își dădea seama că hotărîrea lui Ulvar era de nestrămutat. În timp ce se agăța de cal își aduse aminte de noaptea aceea, cînd îl născuse pe fiul său și n-avusese alături de ea o altă ființă vie de care să se sprijine, decît un biet cal.

— N-o mai iubești pe mama ta, fiule ? murmură ea.

— Ba da, dar acum trebuie să mă lași să plec.

Iar peste cîteva clipe adăugă :

— Un lucru te mai rog : fă-i, de dragul meu, lui Ljot o înmormîntare cum i se cuvine.

— Îți făgăduiesc, zise Vigdis.

Ulvar mai spuse :

— Să nu-mi mulțumești că l-am omorît — și-a luat singur viața.

Ținea deja hățurile în mînă, cînd zise pe neașteptate :

— Spune-mi drept, mamă, l-ai iubit vreodată cu adevărat pe Viga-Ljot ?

Ea izbucni în plîns și își ascunse fața la gîtul calului. Apoi răspunse printre lacrimi : „Cum l-aș fi putut urî atîția ani, dacă nu... Dintre toți bărbații el a fost singurul căruia aș fi fost gata să-i dau iubirea mea și asta m-a făcut să sufăr cel mai mult."

Ulvar se aplecă din șa, îi ridică capul și o sărută pe buze. Atunci ea îl întrebă :

— O să te întorci vreodată la mine ?

— Dacă trăiesc, o să mă întorc. Dar acum e timpul să plec, mamă.

Vigdis dădu drumul calului și Ulvar plecă.

XLVIII

DIN ZIUA ACEEA Vigdis Gunnarsdatter rămase să locuiască la Berg. Îl îngropă pe Ljot Gissursson lîngă biserica pe care o durase ea și trăi încă zece ani după moartea lui. Locuia singură și nu vedea pe nimeni. Dar în ultimul an, cînd căzu bol-

navă, a venit Ingebjørg Illugesdatter și a rămas la Berg pînă la moartea ei. Olav și Ingebjørg au luat în stăpînire moșia de la Vadin după moartea lui Vigdis. Ea hotărîse să fie așa, dar cei doi urmau să i-o dea înapoi lui Ulvar, dacă acesta s-ar fi întors, sau să o transmită celor care ar fi fost urmașii săi legitimi.

Dar despre Ulvar Ljotsson nimeni n-a mai auzit vreodată ceva. Oamenii din ținutul Äslo ziceau că din moment ce el făgăduise mamei sale să se reîntoarcă, și totuși nimeni n-a mai auzit ceva despre el, trebuie că a pierit undeva, prin străini. Olav și Ingebjørg păstrară moșia de la Vadin și făcură daruri scumpe bisericii care s-a zidit în apropiere de rîul Frysja, după ce a ars capela de lemn. Ei făcură daruri și bisericii de piatră, care a fost înălțată la miazănoapte de lacul cel mare. Această biserică luă hramul Sfintei Margareta și de atunci văii îi zice Valea Margaretei. Vigdis a fost îngropată lîngă această biserică.

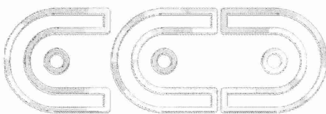
Lector : MIRCEA BUCURESCU
Tehnoredactor : AURICA IONESCU

*Bun de tipar 4.10.1973. Tiraj 23 260 broşate
Coli tipar 5,5.*

Tiparul executat sub comanda
nr. 30 497 la Combinatul Poligrafic
„Casa Scînteii", Piaţa Scînteii nr. 1,
Bucureşti,
Republica Socialistă România

Scanare și prelucrare digitală

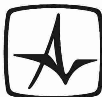

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2023

